

శ్రీ:
తైత్తిరీయోపనిషత్
(సప్త రా.)

చెన్నుపుర్యాః:

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్ వారిచే

ఇత్యేతైః ప్రకటితమ్.

All Rights Reserved.

[Price Rs. 0-12-0]

వైదిక గ్రంథములు.

	ప్రతి 1-కి రూ. అ.	
అమావాస్యతర్పణము	...	0 2
ఆపస్తంబగృహ్యసూత్రములు	...	0 3
ఆంధ్రద్రావిడసంధ్యావందనము	...	0 3
ఋగ్వేదదేవతార్చన, బ్రహ్మయజ్ఞము, సస్వరము	...	0 3
ఋగ్వేదపూర్వప్రయోగాదర్శము	...	2 8
ఋగ్వేదశ్రాద్ధప్రయోగము, చిన్ననైజా	...	0 4
ఋగ్వేదసంధ్యావందనము, సజీక	...	0 3
తిథిమంత్రములు, (ఆరాధ్యులది)	...	0 2
పంచోపనిషత్తులు, తైత్తిరియము, సస్వరము	...	0 12
దేవతార్చన, చిన్ననైజా	...	0 2
పంచసూక్తములు, సస్వరము	...	0 2
పంచోపనిషత్తులు, బ్రహ్మమేధసహితము	...	0 6
పితృతర్పణము, చిన్ననైజా	...	0 2
బ్రహ్మయజ్ఞము, సస్వరము	...	0 3
మహాన్యాయము, సస్వరము, చిన్ననైజా	...	0 12
డిటా సస్వరము (ఏకాగ్నికాండ)	...	0 6
తైత్తిరియ ఆరణ్యకోపనిషత్తులు, పితృమేధము, మంత్రపన్నములు		
సహా, సస్వరము	...	3 0
యాజురపూర్వప్రయోగచంద్రిక, సస్వరము	...	2 8

శ్రీ:

తైత్తిరీయోపనిషత్తులు

(సప్తరము.)

DONATED TO
TTD CENTRAL LIBRARY

చెన్నపురి:

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్

వారిచే బ్రకటితము.

1939.

All Rights Reserved.

PRINTED BY
V. VENKATESWARA SASTRULU
of V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS
AT THE 'VAVILLA' PRESS
MADRAS.—1939.

శ్రీః
తైత్తిరీయోపనిషత్సారంభః.
ప్రథమః ప్రశ్నః.

(బ్రహ్మోపాసనావిధిః సమీకరణం.)
అనువాకాః ౧౨. కాండర్షయః - సాంఘితీర్ధేవతా ఉపనిషదః.

శాంతిపాఠః.
శం[॑]నో[॑]మి[॑]త్ర శ్శం[॑] వరుణః । ...ఓం శా[॑]న్తి శ్శా[॑]న్తి శ్శా[॑]న్తి ॥

ప్రథమోఽనువాకః.

— బ్రహ్మోపనిషత్సారం ప్రత్యుహశాన్తిః. —

హరిఃఓమ్॥ శం[॑]నో[॑]మి[॑]త్ర శ్శం[॑] వరుణః । శం[॑]నో[॑] భవ
త్వర్తమా । శం[॑]నో[॑] ఇ[॑]న్ద్రో[॑] బృహస్పతిః । శం[॑]నో[॑] విష్ణు రురు
క్రమః । నమో[॑] బ్రహ్మణే[॑] । నమస్తే[॑] వాయో[॑] । త్వ[॑]మే[॑]వ ప్ర[॑]త్య
క్షం[॑] బ్రహ్మసి[॑] । *త్వ[॑]మే[॑]వ ప్ర[॑]త్యక్షం[॑] బ్రహ్మ[॑] వదిష్యామి[॑] ఋతం
వదిష్యామి[॑] । సత్యం[॑] వదిష్యామి[॑] । తన్నామ[॑]వతు[॑] । తద్వక్తార[॑]

* 'త్వామేవ' ఇత్యేవ శంకరభాష్యానుసారీత్యనుమితం.

మవతు | అవతు మామ్||అవతు వక్తారమ్ | ఓం శాన్తి శాన్తి
శాన్తిః ||౧||

సత్యంవదిష్యామి పంచచ ||౧||

ద్వితీయోఽనువాకః.

ॐ బ్రహ్మధ్యయనప్రసక్తాగతః శిక్షాశాస్త్రార్థసంగ్రహః. ॐ

శీతూం వ్యాఖ్యాస్త్యామః | వర్ణ స్వరః | మాత్రా బలమ్ |
సామ సంతానః | ఇత్యుక్త శ్శీతాధ్యాయః || ౨ ||
శీతూం పఞ్చ || ౨ ||

తృతీయోఽనువాకః.

ॐ సంహితోపాసనమ్. ॐ

సహ నాయశః | *సహ నా బ్రహ్మవర్చసమ్ | అథాత
స్సగ్ంహితాయా ఉపనిషదం వ్యాఖ్యాస్త్యామః | పఞ్చస్వధికర
ణైషు | అధిలోక మధిజ్యోతిష †మధివిద్య మధిప్రజ మధ్య
త్తమ్ | తా మహాసగ్ంహితా ఇత్యాచక్షతే | అథాధిలో
కమ్ | పృథివీ పూర్వరూపమ్ | ద్యౌ రుత్తరరూపమ్ | ఆకాశ
స్సన్ధిః || ౩ ||

* 'సహ' ఇతి ఉదాత్త స్వరపాఠః మహారాష్ట్రీయైః కైశ్చిత్ శిష్టై
రాదృతః. † 'జ్యోతిష' మితి. క. పుస్తకః పాఠః సర్వత్రైవమేవ.

వా॑యు స్స॒న్ధాన॑మ్ । ఇ॒త్యధి॑లో॒కమ్ । అ॒థాధి॑జ్ఞా॒తిప॑మ్ ।
అగ్ని॑గి పూ॒ర్వరూ॑పమ్ । ఆది॒త్య ఉ॒త్తర॑రూపమ్ । ఆప॒ స్తన్ధిః॑ ।
వైద్యు॑తస్స॒న్ధాన॑మ్ । అ॒త్యధి॑జ్ఞా॒తిప॑మ్ । అ॒థాధి॑విద్యమ్ । ఆచా॑
ర్యగి పూ॒ర్వరూ॑పమ్ ॥ ౪ ॥

అ॒న్తేవా॑సు॒త్యుత్త॑రరూపమ్ । వి॒ద్యా స్తన్ధిః॑ । ప్ర॒వచ॑నగ్ం
స॒న్ధాన॑మ్ । ఇ॒త్యధి॑విద్యమ్ । అ॒థాధి॑ప్ర॒జమ్ । మాతా॑ పూ॒ర్వరూ॑
పమ్ । పితో॑ ఉ॒త్తర॑రూపమ్ । ప్ర॒జా స్తన్ధిః॑ । ప్ర॒జన॑నగ్ం స॒న్ధాన॑మ్ ।
ఇ॒త్యధి॑ప్ర॒జమ్ ॥ ౫ ॥

అ॒థాధ్యా॑త్తమ్ ॥ అ॒థరా॑హనుగి పూ॒ర్వరూ॑పమ్ । ఉ॒త్త
రా॒హను॑ య॒త్తర॑రూపమ్ । వా క్స్తన్ధిః॑ । జిహ్వా॑ స॒న్ధాన॑మ్ । ఇ॒త్య
ధ్యా॑త్తమ్ । ఇతి॑మా॒మహా॑సగ్ం హి॒తాః । య ఏ॒వ మే॑తా॒మహా॑
సగ్ం హి॒తా వ్యాఖ్యా॑తా వేద॑ । స॒న్ధియ॑తే ప్ర॒జయా॑ ప॒శుభిః॑ ।
బ్ర॒హ్మవ॑ర్చసేనాన్నా ద్యే॒న ‡ సు॑వర్గేణ లో॒కేన॑ ॥ ౬ ॥

స్తన్ధి॑ రాచార్యగి పూ॒ర్వరూ॑ప మి॒త్యధి॑ప్ర॒జం లో॒కేన॑ ॥ ౩ ॥

చతుర్థోఽనువాకః.

—ॐ మేధాదిసిద్ధ్యర్థామస్త్రాః. ॐ—

యశ్చ[॥]స్తసా[॥] మృష[॥]భో[॥] వి[॥]శ్వ[॥]రూ[॥]ః । ఛ[॥]న్దో[॥]భో[॥] ౭[॥]ధ్య
మృ[॥]తా[॥]భ[॥]స్సం[॥]బ[॥]భూ[॥]వ । స[॥]మే[॥]న్దో[॥] మే[॥]ధయా[॥] స్పృ[॥]ణో[॥]తు । అ[॥]మృ
త[॥]స్య దే[॥]వ[॥]ధార[॥]ణో[॥] భూ[॥]యా[॥]స[॥]మ్ । శ[॥]రీ[॥]రం[॥] మే[॥] వి[॥]చ[॥]ర్[॥]ష[॥]ణ[॥]మ్ ।
జి[॥]హ్వో[॥] మే[॥] మ[॥]ధు[॥]మ[॥] త[॥]త[॥]మా । క[॥]ర్ణా[॥]భ్యా[॥]ం భూ[॥]రి[॥]వి[॥]శ్ర[॥]వ[॥]మ్ । బ[॥]్ర[॥]హ్తా[॥]
ణ[॥]గ[॥] ణో[॥]శో[॥]ఽసి[॥] మే[॥]ధయా[॥]పి[॥]హితః । శ్రు[॥]తం[॥] మే[॥] గో[॥]పాయ । ఆ[॥]వ
హ[॥]స్తీ[॥] వి[॥]త[॥]న్వా[॥]నా॥ ౭॥

కు[॥]ర్వా[॥]ణా[॥] చీ[॥]ర[॥] మా[॥]త్త[॥]నః । వా[॥]సా[॥]గ్[॥]ం[॥]సి[॥] మ[॥]మ[॥]గా[॥]వ[॥] శ్చ[॥] ।
అ[॥]న్న[॥]పా[॥]నే[॥] చ[॥] స[॥]ర్వ[॥]దా । త[॥]తో[॥] మే[॥] శ్రి[॥]య[॥] మా[॥]వ[॥]హ । లో[॥]మ[॥]
శా[॥]ం[॥] ప[॥]శు[॥]భి[॥]స్స[॥]హ[॥] స్వా[॥]హ[॥] । ఆ[॥]మా[॥]య[॥]స్తు[॥] బ[॥]్ర[॥]హ్తా[॥]చారి[॥]ణ[॥]స్సా[॥]న్వ[॥]హ[॥] ।
*వి[॥]మా[॥]౭[॥]య[॥]స్తు[॥] బ[॥]్ర[॥]హ్తా[॥]చారి[॥]ణ[॥]స్సా[॥]న్వ[॥]హ[॥] । ప్ర[॥]మా[॥]౭[॥]య[॥]స్తు[॥]
బ[॥]్ర[॥]హ్తా[॥]చారి[॥]ణ[॥]స్సా[॥]న్వ[॥]హ[॥] । ద[॥]మా[॥]య[॥]స్తు[॥] బ[॥]్ర[॥]హ్తా[॥]చారి[॥]ణ[॥]స్సా[॥]న్వ[॥]హ[॥] ।
శ[॥]మా[॥]య[॥]స్తు[॥] బ[॥]్ర[॥]హ్తా[॥]చారి[॥]ణ[॥]స్సా[॥]న్వ[॥]హ[॥] ॥ ౮॥

యశో[॥]జ[॥]నే[॥] ౭[॥]సా[॥]న్తి[॥] స్వా[॥]హ[॥] । శ్రే[॥]యా[॥] వ[॥]స్య[॥]సో[॥]౭[॥]సా[॥]న్తి[॥]
స్వా[॥]హ[॥] । తం[॥]త్వా[॥] భ[॥]గ[॥] ప్ర[॥]వి[॥]శా[॥]న్తి[॥] స్వా[॥]హ[॥] । స[॥]మా[॥]భ[॥]గ[॥] ప్ర[॥]వి[॥]శ[॥]
స్వా[॥]హ[॥] । త[॥]స్మి[॥]న్త[॥]హ[॥]ప్ర[॥]శా[॥]ఖే । ని[॥]భ[॥]గా[॥] ౭[॥]హం[॥] త[॥]వ్య[॥]యి[॥] మృ[॥]జే

* విమాయన్తిత్వాది వాక్యచతుష్టయం ద్రావిడైర్నుచర్యతే.

స్వాహా॥ యథాఽఽప్రకప్రవతాఽఽయన్తి । యథా మాసా అహ
ర్జరమ్ । ఏవంమాం బ్రహ్మచారిణః । ధాత రాయన్తు సర్వత
స్వాహా॥ ప్రతివేశోఽస్తి ప్రమాభాహిప్రమాపద్యస్వ॥ ౯॥

* వితన్వానా శమాయన్తు బ్రహ్మచారిణస్వాహా ధాత
రాయన్తు సర్వత స్వాహైకంచ॥ ౧॥

పశ్చిమోఽనువాకః.

— బ్రహ్మోపాసనాద్భవ్యాహృత్యుపాసనమ్. —

భూ ర్భువ స్సువ రితి వా ఏతాన్తిస్రో వ్యాహృతయః
తాసాముహస్త్వైతాంచత్తుర్థీమ్ । మాహాచమస్యగిప్రవేదయతే
మహాఐతి । తద్భిష్టా । స ఆత్మా । అక్లాన్యన్యా దేవతాః ।
భూరితి వా అయం లోకః । భువ ఇత్యన్తరిక్షమ్ । సువ రిత్యసౌ
లోకః॥ ౧౦॥

మహా ఇత్యాదిత్యః । ఆదిత్యేన వావసర్వే లోకా మహీ
యన్తే । భూరితి వా అగ్నిః । భువ ఇతి వాయుః । సువ రిత్యా
దిత్యః । మహాఐతి చంద్రమాః । చంద్రమసా వావసర్వాణి బ్యోతీ

* 'వితన్వానా విశస్వాహా సప్తచ' ఇతిద్రావిడానాం పాఠః.

గోంషి మహీయన్తే । భూ రితి వా ఋచః । భువ ఇతి సామాని ।
సువ రితి యజుగోంషి ॥ ౧౦ ॥

మహా ఇతి బ్రహ్మ । బ్రహ్మణా వావ సర్వే వేదా మహీ
యన్తే । భూ రితి వై ప్రాణః । భువ ఇత్యప్రాణః । సువ రితి
వ్యానః । మహాఇత్యన్న మేఅన్నేన వావ సర్వే ప్రాణా మహీ
యన్తే । తావా ఏతాశ్చ తస్య శ్చతుర్థాచ తస్య శ్చ తస్యో వ్యాహృ
తయః । తాయో వేద స వేదబ్రహ్మ । సర్వే ఽస్మై దేవా బలి
మావహన్తి ॥ ౧౧ ॥

అసా లోకో యజుగోంషి వేద ద్వేచ ॥ ౧౨ ॥

షష్ఠోఽనువాకః.

— { మనోమయత్వాదిగుణక బ్రహ్మోపాసనమ్ } —
కించిత్ సూక్ష్మదర్శిమధ్యమాధికారిణః.

స య ఏహో ఽన్తర్హృదయ ఆకాశః । తస్మిన్నయం
పురుషో మనోమయః । అమృతో హిరణ్మయః । అన్తరేణ తాల్మకే ।
య ఏష స్తన ఇవావలమ్బతే । నేన్ద్రియోనిః । యత్రాసా కేశా
న్తో విపర్వతేవ్యసోహ్య శీర్షకస్తాలే । భూ రిత్యగ్నో ప్రత
తిష్ఠతి । భువ ఇతి వాయూ ॥ ౧౩ ॥

సు॒వ॒ రి॒త్యాది॒త్యే । మ॒హా ఇ॒తి బ్ర॒హ్మ॑ణి॒ ఆప॑న్నీ॒తి స్వా॒రా
జ్యమ్ । ఆప॑న్నీ॒తి మ॒న॒స॒స్ప॒తిమ్ । వా॒క॒ప॒తి శ్చ॒క్షు॑ష్ప॒తిః । శ్లో॒త్ర
ప॒తి ర్వి॒జ్ఞాన॑ప॒తిః । ఏ॒త త్తతో॑ భ॒వతి । ఆ॒కాశ॑శరీ॒రం బ్ర॒హ్మ ।
స॒త్యాత్మ॑ ప్రా॒ణా॒రా॒మం మ॒న అ॒నన్ద॑మ్ । శా॒న్తిస॑మృ॒ద్ధ మృ॒మృ
తమ్ । ఇ॒తి ప్రా॒చీన॑యోగోపా॒స్వ ॥ ౧౪ ॥

వా॒యా వ॒మృ॒త మే॒కం చ ॥ ౬ ॥

సప్తమోఽనువాకః.

— పృథివ్యాద్యుపాధిక బ్రహ్మోపాసనమ్, మందాధికారిణః. —

ప్ర॒థి॒వ్యస్త॑రి॒క్షం ద్వా ర్ది॒శో ౭॒వాస్త॑రది॒శాః* । అ॒గ్ని
ర్వా॒య ర్ది॒త్య శ్చ॒ంద్ర॑మా నక్ష॒త్రాణి॑ । ఆ॒ప్ ఓ॒షధ॑యో
వ॒స॒స్ప॒తయ॑ ఆ॒కాశ॑ ఆ॒త్మా । ఇ॒త్యధి॑భూతమ్ । అ॒థాఢ్యాత్మమ్ ।
ప్రా॒ణో॒వ్యానో॑ ౭॒పాన॑ ఉ॒ద్రాన॑ స్స॒మానః॑ । చక్షు॑ శ్శ్రో॒త్రం
మ॒నో వా॒క్త్వక్ । † చ॒ర్మ॒మా॒గ్ం స॒గ్ం సా॒వా ౭॒స్థి మ॒జ్జా ।

* 'దిశః' ఇతి క. పుస్తకపాఠః.

† 'చక్షుశ్శ్రోత్రం మనోవాక్, త్వక్చర్మమాగ్ం సగ్ం సావా ౭స్థి మజ్జా' ఇతి ద్రావిడాః పఠతి.

ఏ॒త ద॑ధి వి॒ధాయ॑ ఋ॒షి ర॑వో॒చత్ । పా॒జ్ఞం వా ఇ॑దగ్ం
 సర్వ॑మ్ । పా॒జ్ఞేనై॑వ పా॒జ్ఞగ్ంస్పృ॑ణోతీతి॑ ॥ ౧౫ ॥
 సర్వ॑ మే॒కం చ॑ ॥ ౧౬ ॥

అష్టమోఽనువాకః.

— ప్రణవోపాసనమ్ (శుద్ధబ్రహ్మోపాసనమ్), ఉత్తమాధికారిణః. —

ఓ॒ మి॒తి బ్ర॑హ్మ । ఓ॒మితీ॑దగ్ం సర్వ॑మ్ । ఓ॒మిత్యే॑త ద॒ను
 కృ॒తిహ॑ స్త॒ వా అ॒ప్యోశా॒వయే॑త్యా॒శ్రవ॑యన్తి । ఓ॒ మి॒తి
 సా॒మాని॑ గాయన్తి । ఓ॒గ్ం శో॑ మి॒తిశ॑స్త్రాణి శగ్ం॑సన్తి । ఓ॒మి
 త్య॒ద్ధర్వ॑ర్యగి ప్ర॒తిగ॑రం ప్ర॒తిగృ॑ణాతి । ఓ॒మి॒తి బ్ర॑హ్మ ప్ర॒సౌతి ।
 ఓ॒మిత్య॑గ్నిహో॒త్ర మ॑నుజానాతి । ఓ॒మి॒తి బ్రా॑హ్మణగి ప్ర॒వక్ష్య॑
 న్నా॒హ బ్ర॑హ్మోపా॒ష్నవా॑నీతి । బ్ర॒హ్మైవోపా॑ష్నోతి॑ ॥ ౧౬ ॥

ఓం దశ ॥ ౧౭ ॥

నవమోఽనువాకః.

— ఉపాసకధర్మాః. —

ఋ॒తం చ॑ స్వా॒ధ్యాయ॑ ప్ర॒వచ॑నే॒చ । స॒త్యం చ॑ స్వా॒ధ్యాయ॑
 య॒ప్ర॒వచ॑నే॒చ । తప॑ శ్చ స్వా॒ధ్యాయ॑ ప్ర॒వచ॑నే॒చ । దమ॑ శ్చ
 స్వా॒ధ్యాయ॑ ప్ర॒వచ॑నే॒చ । శమ॑శ్చ స్వా॒ధ్యాయ॑ ప్ర॒వచ॑నే॒చ

అగ్నయ శ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ | అగ్నిహోత్రం చ స్వా
ధ్యాయప్రవచనే చ | అతిథయశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ |
మానుషం చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ | ప్రజా చ స్వాధ్యాయ
ప్రవచనే చ | ప్రజన శ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ | ప్రజాతి శ్చ
స్వాధ్యాయప్రవచనే చ | సత్యమితి సత్యవచా రాక్షతరః | తప
ఇతి తపోనిత్యం పౌరుశిష్టిః | స్వాధ్యాయప్రవచనే ఏవేతి నాకో
మాద్ధల్యః | తద్ధి తప స్తద్ధి తపః || ౧౭ ||

ప్రజా చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ షట్పు || ౯ ||

దశమోఽనువాకః.

ॐ బ్రహ్మయజ్ఞానమర్థస్యజప్యఃమన్తః, బ్రహ్మజ్ఞానప్రకాశకః. ॐ

అహం వృక్షస్యరేరివా | క్షీర్తిగ్ పృష్ఠం గిరే రివ | ఊ
ర్ధ్వఃపిత్రో వాజినీవ స్వమృత మస్మి | ద్రవిణగ్ సవర్చ
సమ్ | సుమేధా అమృతోక్షీతః | ఇతి త్రిశజ్జో ర్వేదానువచ
నమ్ || ౧౮ ||

అహగ్ షట్ || ౧౦ ||

ఏకాదశోఽనువాకః.

—ॐ శిష్యానుశాసనమ్. १ॐ—

వేద మనూచ్యారోఽన్యోఽన్యేవాసిస మనుశ్చాస్తి ।
సత్త్వం వద । ధర్మం చర । స్వాధ్యాయాన్తాప్రమదః । ఆచార్యా
య ప్రియంధనమాహృత్య ప్రజాతస్తుం మావ్యవచ్ఛేధీః ।
సత్యాన్న ప్రమదితవ్యమ్ । ధర్మాన్న ప్రమదితవ్యమ్ ॥ కుశ
లాన్న ప్రమదితవ్యమ్ । భూత్యై నప్రమదితవ్యమ్ । స్వాధ్యాయ
ప్రవచనాభ్యాం న ప్రమదితవ్యమ్ ॥ ౧౯ ॥

దేవపితృకార్యాభ్యాం న ప్రమదితవ్యమ్ । మాతృదేవో
భవ । పితృదేవో భవ । ఆచార్యదేవో భవ । అతిథిదేవో
భవ । యాన్యనవద్యాని కర్తాణి । తాని నేవితవ్యాని । నో
ఇతరాణి । యాన్యస్తాకగ్ంసుచరితాని । తాని త్వయోపా
స్యాని ॥ ౨౦ ॥

నోఇతరాణియేకే చాస్త్తచ్ఛ్రీయాగ్ంసో బ్రాహ్మణాః ।
తేషాం త్వయా ౭౭సనే న ప్రశ్వసితవ్యమ్ । శ్రద్ధయా ద్వి
యమ్ । అశ్రద్ధయా ౭దేయమ్ । శ్రియా దేయమ్ । హ్రియా
దేయమ్ । భియాదేయమ్ । సంవిదా దేయమ్ । అథ యది తే
కర్తృవిచికిత్సావా పృత్తవిచికిత్సా వాస్యాత్ ॥ ౨౧ ॥

యే తత్ర బ్రాహ్మణా స్సంమర్శినః । యుక్తా ఆయుక్తాః ।
 అలూతౌ ధర్మకామాస్సుయః । యథా తే తత్ర వర్తేరణ ।
 తథా తత్ర వర్తేథాః । అథాభ్యాఖ్యాతేషు । యే తత్ర బ్రాహ్మ
 ణా స్సంమర్శినః । యుక్తా ఆయుక్తాః । అలూతౌ ధర్మకామా
 స్సుయః । యథా తే తేషు వర్తేరణ । తథా తేషు వర్తేథాః ।
 ఏష ఆదేశః । ఏష ఉపదేశః । ఏషా వేదోపనిషత్ । ఏత దనుశ్లాస
 నమ్ । ఏవ ముపాసితవ్యమ్ । ఏవముచైతదుపాస్యమ్ ॥ ౨౨ ॥

స్వాధ్యాయప్రవచనాభ్యాం న ప్రమదితవ్యం తాని
 త్వయోపాస్యాని స్యా త్తేషు వర్తేరణ స్థనిష్ఠచ ॥ ౧౧ ॥

ద్వాదశోఽనువాకః.

— ఉత్తరకాంతిపాఠరూపః. —

శం నో మిత్ర శ్శం వరుణః । శం నో భవత్పర్యమా ।
 శం న ఇన్ద్రో బృహస్పతిః । శం నో విష్ణు రురుక్రమః ।
 నమో బ్రహ్మణే । నమస్తే వాయో । త్వ మేవ ప్రత్యక్షం
 బ్రహ్మసి । త్వా మేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మవాదిషమ్ । ఋత మవా
 దిషమ్ । సత్య మవాదిషమ్ । తన్మామావీత్ । త ద్వక్తార

మావీత్ | ఆవీ న్నామ్ | ఆవీ ద్వక్తారమ్ | ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తి || ౨౩ ||

సత్య మవాదిషం పశ్చచ || ౧౨ ||

* శంన శ్శీహగ్ం సహనో యశ్చన్దస్తాం భూ స్సయగి
పృథ్వివ్యో మిత్యృతం చాహం వేదమనూచ్య శంనో
ద్వాదశ || ౧౨ ||

శంనో మహా ఇత్యాదిత్యోనో ఇతరాణి త్రయో
విగ్ంశతిః || ౨౩ ||

ఉత్తర శాంతి పాఠః.

శంనోమిత్రశ్శంవరుణః |అవతు వక్తారమ్ || ఓం
శాన్తి శాన్తిశాన్తి || హరిః ఓమ్ ||

తైత్తిరీయోపనిషది ప్రథమగప్రశ్నః సమాప్తః.

* ద్రావిడాస్తు ఆనందబ్రహ్మభృగ్వఘ్నివల్లి త్రయవిశిష్ట ఏక ఏవ
ప్రపాఠక ఇత్యాదుః. అతః 'సత్యమవాదిషం పశ్చచ' ఇత్యస్తాదనంతరం
సహనావపత్విత్యేతత్ప్రత్యుత్తి.

శ్రీః
తైత్తిరీయోపనిషది

ద్వితీయః ప్రశ్నః.

(బ్రహ్మవల్లీ బ్రహ్మవిద్యాప్రకాశః.)

కాండర్షిః = వారుణీదేవతా.

* అనువాకాః నవ.

శాంతిపాఠః.

హరిః ఓమ్॥ సహ నా వవతు|సహ నా భునక్తు | సహ
వీర్యం కరవావహై | తేజస్వి నా వధీత మస్తు మావిద్విషా
వహై | ఓం శాంతి శాంతి శాంతి॥

* అస్యప్రశ్నస్య వైదికసంప్రదాయానుసారేణ అనువాకాః నవ;
భాష్యమతేనతు అనువాకద్వయమేవ. తత్తత్ప్రధమానువాకః శాంతిరేవ, ద్వితీ
యానువాకః. బ్రహ్మవిదిత్యారభ్య ప్రశ్నసమాప్తిపర్యంతం ఇతి చ జ్ఞేయం.
అత్రతు సంప్రదాయానుసారం అనువాకసంఖ్యా సూచితా.

ప్రథమోఽనువాకః.

—ॐ కృతోన్మిషనిషత్సార సంగ్రహమస్తాః. ॐ—

ఓమ్॥ బ్ర॒హ్మ॑వి॒దా॑ప॒న్నీ॒తి॒ ప॒రమ్ । తదే॒షా ॒ఽభ్యుక్తా॑
స॒త్యం॑జ్ఞాన మన॒ంతం బ్రహ్మ॑ । యో వేద॑నిహితం గుహ॒యాం
ప॒రమే॑ వో॒యమ॑ । సో ॒ఽశ్ను॑తే॒ సర్వా॑ నా॒మా స్థ॒నహ॑ ।
బ్ర॒హ్మ॑ణా వి॒ప్రశ్ని॑తేతి । తస్మా॑ ద్వా ఏ॒తస్మా॑ ద్దా॒త్తన॑ ఆ॒కాశ॑స్సం
భూ॒తః । ఆ॒కాశా॑ ద్వా॒యుః॑వా॒యో ర॒గ్నిః । అ॒గ్నే రా॒పః ।
అ॒ద్భ్యుగి॑ పృ॒థివీ॑ పృ॒థి॒వ్యా ఓ॒షధ॑యః । ఓ॒షధీ॑భ్యో ॒ఽన్నమ్ ।
అన్నా॑ త్పు॒రుషః॑ । స వా ఏ॒ష పు॑రు॒షోఽన్న॑ర॒సమ॑యః॒తస్యే॑ద
మే॒వ శి॑రః । అ॒యం ద॑క్షిణగి ప॒క్షః । అ॒యము॑త్త॒రః ప॒క్షః ।
అ॒య మా॒త్తా । ఇ॒దం పు॑చ్ఛం ప్ర॒తిష్ఠాః॑ త దప్యే॒షశ్లో॑కో
భ॒వతి॑॥ ౧॥

ద్వితీయోఽనువాకః.

—ॐ అన్నమయకోశవిషయః. ॐ—

అన్నా॑ద్వై ప్ర॒జాః ప్ర॒జాయ॑నే । యాః కా శ్చ పృ॒థి
వీ॒గ్ంశ్చి॑తాః । అ॒థో అ॒న్నే॑నై॒వ జీ॑వ॒న్తి । అ॒థై॒వ ద॑పి॒యన్త్యి
న్తతః॑ । అన్న॑గ్ంహి భూ॒తానాం॑ జ్యేష్ఠమ్ । తస్మా॑ ధన్వ॒ర్వాప్త
ధ॒ముచ్య॑తే । స॒ర్వం॒వై తే ॒ఽన్న మా॑పు॒నన్తి॑ । యే ॒ఽన్నం॑

బ్రహ్మోపాసతే । అన్నగ్ంహి భూతానాం జ్యేష్ఠమ్ । తస్మా
 ధ్సర్వాషధ ముచ్యతే । అన్నాద్భూతాని జాయంతే । జాతా
 న్యన్నేన వర్ధంతే । అద్యతే ఽత్తి చ భూతాని । తస్మాదన్నం
 తదుచ్యత ఇతి । తస్మా ద్వా ఏతస్మా దన్నరస్తమయాత్ । అన్యో
 ఽన్తర ఆత్మా ప్రాణమయః । తేనైష పూర్ణః । సవా ఏష
 పురుషవిధ ఏవ । తస్య పురుషవిధతామ్ । అన్వయం పురుష
 విధః । తస్యప్రాణ ఏవ శిరః । వ్యానో దక్షిణగి పక్షః । అపాన
 ఉత్తరఃపక్షః । ఆకాశ ఆత్మా । పృథివీ పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా । తద
 ప్యేషశ్లోకోభవతి॥ ౨॥

తృతీయోఽనువాకః

— ప్రాణమయశోశవిషయః —

ప్రాణం దేవా అనుప్రాణన్తి మనుష్యాః పశవశ్చయే ।
 ప్రాణో హి భూతానా మాయుః । తస్మా ధ్సర్వాయుష ము
 చ్యతే । సర్వ మేవ త ఆయు ర్యన్తి । యే ప్రాణం బ్రహ్మో
 పాసతే । ప్రాణో హిభూతానా మాయుః । తస్మా ధ్సర్వా
 యుష ముచ్యత ఇతితస్యైషఏవశారీర ఆత్మా । యగి పూర్వ
 స్య । తస్మా ద్వా ఏతస్మా త్ప్రాణమయాత్ । అన్యో ఽన్తర

అత్తా మనోమయః । తేనైష పూర్ణః । సవా ఏష పురుషవిధ
 ఏవ । తస్య పురుషవిధతామ్ । అన్వయం పురుషవిధః । తస్య
 యజు రేవ శిరః । ఋగ్దక్షిణః పక్షుః । సామోత్తరః పక్షుః ।
 ఆదేశ ఆత్మా । అథర్వాజ్ఞేరసః పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా । త దవ్యేష
 శ్లోకోభవతి॥ 3॥

చతుర్థోఽనువాకః.

— మనోమయకోశవిషయః. —

యతో వాచో నివర్తన్తే । అస్తాప్య మనసా సహ ।
 ఆనందం బ్రహ్మణో విద్వాన్ । న బిభేతి కదాచనేతి । తస్మైష
 ఏవ శారీరఆత్మా । యః పూర్వస్య । తస్మా ద్వా ఏతస్మా న్మనో
 మయాత్ । అన్యోఽన్తరఆత్మా విజ్ఞానమయః । తేనైష పూర్ణః ।
 స వా ఏష పురుషవిధ ఏవ । తస్య పురుషవిధతామ్ । అన్వ
 యం పురుషవిధః । తస్య శ్రద్ధైవశిరః । ఋతం దక్షిణః పక్షుః ।
 సత్య ముత్తరః పక్షుః । యోగ ఆత్మా । మహాపుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా ।
 త దవ్యేష శ్లోకో భవతి॥ ౪॥

పశ్చామోఽనువాకః.

❧ విజ్ఞానమయకోశవిషయః. ❧

విజ్ఞానం యజ్ఞం తనుతే । కర్తాణి తనుతే ఽపిచ । విజ్ఞా
నం దేవాసుర్యై । బ్రహ్మజ్యేష్ఠ ముపాసతే । విజ్ఞానం బ్రహ్మ చే
ద్వేద । తస్మా చేన్నప్రమాద్యతి, *శరీరే పాస్తనో హిత్యా
సర్వా నామాస్థానమశ్నుత ఇతి తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా
యః పూర్వస్య । తస్మాద్వా ఏతస్మా ద్విజ్ఞానమయాత్ । అన్యో
ఽన్తర ఆత్మా ఽన్తరమయః । తేనైష పూర్ణః । స వా ఏష
పురుషవిధ ఏవ । తస్య పురుషవిధతామన్వయం పురుషవిధః ।
తస్య ప్రియ మేవ శిరఃమోదో దక్షిణః పక్షః । ప్రమోద ఉత్తరః
పక్షః । ఆనంద ఆత్మా బ్రహ్మపుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా । తదవ్యేష శ్లోకో
భవతి॥ ౫॥

పశ్చోఽనువాకః

❧ ఆనందమయకోశే బ్రహ్మణః ప్రతిపాదనమ్. ❧

అస న్నేవ స భవతిఅస ద్భ్రుహ్మాతి వేద చేత్ । అస్తి
బ్రహ్మాతిచే ద్వేద । సన్త మేనం తతో విదు రితి । తస్యైష

* “శరీరే” ఇతి చ మహారాష్ట్రీయ శిష్టాః ఆమృతాత్తం పఠంతి.

ఏవ శారీర ఆత్మా । యః పూర్వస్య । అథాతోఽనుప్రశ్నాః
 ఉతావిద్వా నముం లోకం ప్రేత్య । కశ్చన గచ్ఛతీ ३
 ఆహో విద్వా నముం లోకం ప్రేత్య । కశ్చి ధనుశ్చైతా ३
 ఉాసోఽకామయతబ్రహ్మస్యాం ప్రజాయేయేతి । స తపోఽతే
 ప్యత । స తప స్తప్తావీ । ఇదగ్ం సర్వ మస్మజతయదిదంకించ ।
 త ధన్విష్టావీ । త దేవానుప్రావిశత్ । త దనుప్రవిశ్య । సచ్ఛ
 త్యచ్చా భవత్ నిరుక్తంచానిరుక్తంచ । నిలయంత చానిలయ
 నం చ । విజ్ఞాంతం చావిజ్ఞానం చ । సత్యం చాన్యతంచ సత్య
 మభవత్ । యదిదం కించ । తథస్య మిత్యాచక్షతే । తద
 వ్యేష శ్లోకో భవతి॥ ౬॥

సప్తమోఽనువాకః.

— బ్రహ్మసద్భావవిషయః. —

అనద్వా ఇద మగ్ర ఆసీత్ । తతో వై స దజాయత ।
 త దాత్మానగ్ం స్వయ మకురుత । తస్మా త్త ధనుకృత ముచ్యత
 ఇతి । యదైవైత ధనుకృతమ్ । రసో వై సః । రసగ్ం హ్యేవా
 యం లబ్ధ్వా ౭౭సద్భవతి । కోహ్యేవాన్యా త్కః ప్రాణా
 త్ । య దేష ఆకాశ ఆనన్దో స్తస్మాత్ । ఏవ హ్యేవానన్ద

యాతి । యదా హ్యేవైష ఏతస్మి న్నదృశ్యే ఽనాత్మ్యే ఽని
రుక్తే ఽనిలయనే ఽభయం ప్రతిష్ఠాం విన్దతే । అథ సోఽభయం
గతోభవతి । యదా హ్యేవైష ఏతస్మి న్నుదర మస్తరం కురుతే ।
అథ తస్య భయం భవతి । తత్త్వేవ భయం విదుషోమన్వానస్య ।
తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ ౭ ॥

అష్టమోఽనువాకః.

ॐ ఆనందమిహంసాదికమ్. ॐ

భీమా ఽస్తా ద్వాతగ పవతే । భీషోదేతిసూర్యః । భీమా
ఽస్తాదగ్ని శ్చేంద్రశ్చ । మృత్యుర్ధావతి పశ్చిమ ఇతి । నైమా ఽఽన
స్థస్య మీమాగ్ంసాభవతి । యువా స్యా ధాన్య యువా
ధాన్యయికః * । ఆశిష్ఠో ద్రఢిష్ఠో బలిష్ఠః । తస్యేయం పృథివీసర్వా
విత్తస్య పూర్ణాస్యాత్ । స ఏకో మానుష ఆనందః । † తే యే
శతం మానుషా ఆనందాః । స ఏకో మనుష్యగన్ధర్వాణా మానందః ।
శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । తే యే శతం మనుష్యగన్ధ
ర్వాణా మానందాః । స ఏకో దేవగన్ధర్వాణామానందః । శ్రోత్రి

* “ధాన్యయికః” ఇతి భాష్యసప్తతః పాఠః.

† అత్ర మనుష్యపర్యాయేఽసి—శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య ఇతి
వాక్యం ద్రావిడాః పఠన్తి.

యస్య చాకామహతస్య । తే యే శతం దేవగన్ధర్వాణా మా
 న్తన్దాః । స ఏకగపితృణాం చిరలోకలోకానా మానన్తన్దాః ।
 శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । తే యే శతం పితృణాం చిర
 లోకలోకానా మానన్తన్దాః । స ఏక ఆజానజానాం దేవానా
 మానన్తన్దాః । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । తే యే శత
 మాజానజానాం దేవానా మానన్తన్దాః । స ఏక కర్తృదేవానాం
 దేవానామానన్తన్దాః । యే కర్తృణా దేవా సపియన్తి । శ్రోత్రి
 యస్య చాకామహతస్య । తే యే శతం కర్తృదేవానాం
 దేవానా మానన్తన్దాః । స ఏకో దేవానా మానన్తన్దాః । శ్రోత్రి
 యస్య చాకామహతస్య । తే యే శతం దేవానా మానన్తన్దాః ।
 స ఏక ఇన్ద్రస్యానన్తన్దాః । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । తే
 యే శత మిన్ద్రస్యానన్తన్దాః । స ఏకో బృహస్పతే రానన్తన్దాః । శ్రోత్రి
 యస్య చాకామహతస్య । తే యే శతం బృహస్పతే రానన్తన్దాః ।
 స ఏకగ ప్రజాపతే రానన్తన్దాః । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య ।
 తే యే శతం ప్రజాపతే రానన్తన్దాః । స ఏకో బ్రహ్మణ ఆనన్తన్దాః ।
 శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । స య శ్చాయం పురుషే ।
 య శ్చాసా వాదిత్యే । స ఏకః । స య ఏవం విత్ । అస్తా

లోకా త్ప్రేత్య । ఏత మన్న మయమాత్మాన ముపసంక్రామతి ।
 ఏతం ప్రాణమయ మాత్మాన ముపసంక్రామతి । ఏతం మనో
 మయ మాత్మాన ముపసంక్రామతి । ఏతం విజ్ఞానమయమాత్మాన
 ముపసంక్రామతి । ఏత మానందమయ మాత్మాన ముపసంక్రామతి ।
 త దప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ ౮ ॥

సవమోఽనువాకః.

— ఆత్మనః అవాక్తానసగోచరత్వప్రతిపాదనమ్. —

యత్తో వాచో నిపర్తంతే । అప్రాప్త్య మనసా సహ ।
 ఆనందంబ్రహ్మణో విద్వాన్ । న బిభేతి కుతశ్చనేతి । ఏతగ్ం
 హవా వ న తపతి । కిమహగ్ం సాధు నాకరవమ్ । కి మహం
 పాప మకరవ మితి । స యఏవం విద్వా నేతే ఆత్మానగ్ం స్పృ
 ణతే । ఉభేహ్యేవైష ఏతే ఆత్మానగ్ం స్పృణుతేయ ఏవం
 వేద । ఇత్యుపనిషత్ * ॥ ౯ ॥

* అత్రానువాకాదిబోధకం వాక్యజాతం ద్రావిడైః సపత్యతే ప్రపా
 రకస్యాసమాప్తత్వాత్. తేహంమతే “భృగురైవోర్వారుణిః ఇత్యురభ్య ఇత్యు
 పనిషత్” ఇత్యంతోభాగః, తృతీయానువాకరూపః.

ఉత్తరశాంతిపాఠః.

సహ నా వవతు । సహ నా భునక్తు । సహ వీర్యం కర
వావహై । తేజస్వి నా వధీత మస్తు మావిద్విషావహై॥ ఓం
శాంతి శాంతి శాంతి॥

బ్రహ్మవిదిదమయమిద మేకవిగ్ంశతిరన్నాదన్నరసమయా
త్పాణోవ్యానోఽపాన ఆకాశఃపృథివీపుచ్ఛగ్ంషడ్విగ్ంశతిః;
ప్రాణంయజుర్ ఋక్సామా దేశోఽథర్వాణిరసః పుచ్ఛం ద్వావి
గ్ంశతి ర్యతశ్చర్ధర్ధగ్ం సత్యం యోగో మహోఽష్టాదశఃవిజ్ఞా
నం ప్రియం మోదఃప్రమోద ఆనందో బ్రహ్మపుచ్ఛం ద్వావిగ్ం
శతి రసన్నే వాథాష్టావిగ్ంశతి రసద్వోడశ భీమాఽస్తాన్తాసుషో
మనుష్యగన్ధర్వాణాం దేవగన్ధర్వాణాం పితౄణాం చిరలోక
లోకానామాజానజానాం కర్తదేవానాం యేకర్తణా దేవానా
మింద్రిస్య బృహస్పతేః ప్రజాపతేర్బృహ్మణ స్సయశ్చసంక్రామ
త్యేకఃపశ్చాశ్చ ద్యత్య కుతశ్చ నైకమేకాదశ నవ॥ ౯॥

బ్రహ్మవిన్నవ॥ ౯॥

హరిః ఓమ్॥

తైత్తిరీయోపనిషది ద్వితీయః ప్రశ్నస్సమాప్తః.

శ్రీః
తైత్తిరీయోపనిషది

తృతీయోప్రశ్నః.
(భృగువల్లీ-బ్రహ్మజ్ఞానసాధనాని.)

కాండర్విః=వారుణీదేవతా ఉపనిషత్.

* అనువాకాః. ౧౦.

శాంతిపాఠః.

హరిః ఓమ్॥ సహ నా వవతు | సహనౌ భునక్తు | సహ
వీర్యం కరవావహై | తేజస్వి నా వధీత మస్తు మావిద్విషా
వహై | ఓం శాంతి శాంతి శాంతి॥

ప్రథమోఽనువాకః.

—॥ బ్రహ్మజ్ఞానోపాఖ్యానమ్. ౧॥—

హరిః ఓమ్॥ భృగు రైవ వారుణిః వరుణం పితర
ముససార | అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి | తస్మా ఏత తోఽప్రి

* భాష్యకారమతేన ఆయంప్రశ్నః అష్టమప్రశ్నస్యతృతీయాను
వాక ఇతిజ్ఞేయమ్.

వాచ । అన్నం ప్రాణంచక్షు శ్శ్రోత్రం మనో వా చ మితి ।
 తగ్ంహో వాచ । యతో వా ఇమాని భూతాని జాయంతే ।
 యేన జాతాని జీవంతి । యత్ప్రయన్త్యభిసంవిశంతి । త ద్విజి
 జ్ఞాసస్వ । త ద్బ్రహ్మేతి స తపో ౭తప్యత । సతప స్తప్త్వా ॥౧॥

ద్వితీయోఽనువాకః.

❀ అన్నం బ్రహ్మేతిపరిజ్ఞానమ్. ❀

అన్నం బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । అన్నాద్ధ్యేవ ఖల్వి
 మాని భూతాని జాయంతే । అన్నేన జాతాని జీవంతి । అన్నం
 ప్రయన్త్యభిసంవిశంతి । తద్విజ్ఞాయ । పున రేవ వరుణం పితర
 ముపససార । అధీహిభగవో బ్రహ్మేతి । తగ్ం హోవాచ ।
 తపసా బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ తపో బ్రహ్మేతి । స తపో ౭తప్యత ।
 స తప స్తప్త్వా ॥ ౨ ॥

తృతీయోఽనువాకః.

❀ ప్రాణో బ్రహ్మేతిపరిజ్ఞానమ్. ❀

ప్రాణో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । ప్రాణాద్ధ్యేవ ఖల్వి
 మాని భూతాని జాయంతే । ప్రాణేన జాతాని జీవంతి । ప్రాణం

ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తితి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవ వరుణం పితర
ముపససార । అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి । తగ్ం హోవాచ ।
తపసా బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ । తపో బ్రహ్మేతిస తపోఽతస్యత ।
స తప స్తప్త్వా ॥ 3 ॥

చతుర్థోఽనువాకః.

ॐ మనో బ్రహ్మేతిపరిజ్ఞానమ్. ॐ

మనో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । మనసో హ్యేవ ఖల్వి
మాని భూతాని జాయన్తే । మనసా జాతాని జీవన్తి । మనః
ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తితి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవ వరుణం పితర
ముపససార । అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి । తగ్ం హోవాచ । తపసా
బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ । తపో బ్రహ్మేతి । స తపోఽతస్యత । స తప
స్తప్త్వా ॥ ౪ ॥

పంచమోఽనువాకః.

విజ్ఞానం బ్రహ్మేతిపరిజ్ఞానమ్.

విజ్ఞానం బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । విజ్ఞానా ద్యేవ ఖల్వి
మాని భూతాని జాయన్తే । విజ్ఞానేన జాతాని జీవన్తి । విజ్ఞా

నం ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తితి । తద్విజ్ఞాయ ॥ పునరేవ వరుణం
 పితరముపససార ॥ అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి ॥ తగ్ంహోవా
 చ ॥ తపసా బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ ॥ తపో బ్రహ్మేతి ॥ స తపోఽ
 తప్యత ॥ స తప స్తప్తా ॥ ౫ ॥

షష్ఠోఽనువాకః.

ॐ ఆనందో బ్రహ్మేతిపరిజ్ఞానమ్. ॐ

ఆనందో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ ॥ ఆనందాద్ధ్యేవ ఖల్వి
 మానిభూతాని జాయంతే ॥ ఆనందేన జాతాని జీవంతి ॥ ఆనందం
 ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తితి ॥ సైహ భర్తవీ వారుణీ విద్యాః పరమే
 వ్యోమ స్ఫురిష్ఠితా ॥ * య ఏవం వేద ప్రతిష్ఠితా ॥ అన్నవా
 నన్నాదో భవతి మహా స్ఫవతి ప్రజయా పశుభి ర్భుష్టావరచ
 సేన ॥ మహా స్ఫిర్యా ॥ ౬ ॥

సప్తమోఽనువాకః.

ॐ అన్నబ్రహ్మోపాసకవ్రతమ్. ॐ

అన్నం న నిద్ధ్యాత్ ॥ తద్వ్రతమ్ ॥ ప్రాణో వా అ
 న్నమ్ ॥ శరీరమన్నాదమ్ ॥ ప్రాణే శరీరం ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ శరీరే

ప్రాణః ప్రతిష్ఠితః । తదేతదన్న మన్నే ప్రతిష్ఠితమ్ । స య
ఏత దన్న మన్నే ప్రతిష్ఠితం వేద ప్రతిష్ఠితం । అన్న వా నన్నా
దో భవతి । మహాన్భవతి ప్రజయాపశుభి ర్భ్రష్టావర్చసేన । మహా
నీర్త్యై ॥ ౭ ॥

అష్టమోఽనువాకః.

అన్నబ్రహ్మోపాసకవ్రతమ్. ౭౭

అన్నం న పరిచక్షీత । తద్వ్రతమ్ । ఆపో వా అన్నమ్ ।
జ్యోతి రనాదమ్ । ఆపు జ్యోతిగ ప్రతిష్ఠితమ్ । జ్యోతిష్యాచగ
ప్రతిష్ఠితాః । త దేత దన్న మన్నే ప్రతిష్ఠితమ్ । స య ఏత
దన్న మన్నే ప్రతిష్ఠితం వేద ప్రతిష్ఠితం । అన్న వా నన్నాదో
భవతి । మహాన్భవతి ప్రజయాపశుభి ర్భ్రష్టావర్చసేన । మహా
నీర్త్యై ॥ ౮ ॥

నవమోఽనువాకః.

అన్నబ్రహ్మోపాసకవ్రతమ్. ౭౭

అన్నం బహుకుర్వీత । తద్వ్రతమ్ । పృథివీ వా అన్న
మ్ । ఆకాశో ఽన్నాదః । పృథివ్యా మాకాశః ప్రతిష్ఠితః ।
ఆకాశే పృథివీ ప్రతిష్ఠితా । తదేత దన్న మన్నే ప్రతిష్ఠితమ్ ।

స య ఏత దన్న మన్నేప్రతిష్ఠితం వేద ప్రతిష్ఠితం । అన్నవా
నన్నాదో భవతి । మహాస్థవతిప్రజయా ప్రశుభిర్భ్రష్టావర్ష
నేన । మహాస్కీర్త్యా ॥ ౯ ॥

దశమోఽనువాకః.

— సదాచారప్రదర్శనాదికమ్. —

న కంచన వసతౌ ప్రత్యాచక్షిత । తద్వృతమ్ । తస్మా
ద్యయాకయాచ విధయా బహ్వన్నం ప్రాప్నుయాత్ । అరా
ధ్యస్తా అన్నమిత్యాచక్షితే । ఏత ద్వై ముఖితోఽన్నగ్ం
రాధమ్ । ముఖితోఽస్తాఅన్నగ్ం రాధ్యతే । ఏతద్వైమధ్యతో
ఽన్నగ్ం రాధమ్ । మధ్యతోఽస్తా అన్నగ్ం రాధ్యతే । ఏత
ద్వా అస్తతోఽన్నగ్ం రాధమ్ । అస్తతోఽస్తాఅన్నగ్ం రాధ్య
తే । య ఏవం వేద । ఊమ ఇతి వాచి । యోగఊమఇతి
ప్రాణాపానయోః । కర్తేతి హస్తయోః । గతి రితి పాదయోః ।
విముక్తి రితి పాయశా । ఇతి మానుషీ ససమాజ్ఞాః । అథ దైవీః ।
తృప్తిరితి వృష్టే । బల మితి విద్యుతి । యశ ఇతి ప్రశుషు ।
జ్యోతి రితి నక్షత్రేషు । ప్రజాతి రమృత మానన్ద ఇత్యుక్తే ।
సర్వ మిత్యాకాశే తత్ప్రతిష్ఠేత్యుపాసీత । ప్రతిష్ఠావాచ్ఛవతి ।

త స్తహ ఇత్యుపాసీత । మహా స్థవతి । త స్తన ఇత్యుపాసీత ।
మానవా స్థవతి । త స్తమ ఇత్యుపాసీత । నమ్యంతే ౭స్తై
కామాః । త ద్భ్రష్టాత్యుపాసీత । బ్రహ్మవా స్థవతి । తద్భ్ర
హ్మణః పరిమర ఇత్యుపాసీత । పర్యేణం మ్రియన్తేద్విషన్త స్సప్త
త్నాః । పరియే౭ప్రియా భ్రాతృవ్యాః । స య శ్చాయం
పురుషే । య శ్చాసా వాదిత్యే । స ఏకః । స య ఏవంవిత్ ।
అస్తాల్లోకా త్స్పృత్య । ఏతమన్న మయ మాత్తాన ముపసంక్ర
మ్య । ఏతం ప్రాణమయమాత్తాన ముపసంక్రమ్య । ఏతం మనో
మయ మాత్తాన ముపసంక్రమ్య । ఏతం విజ్ఞానమయ మాత్తాన
ముపసంక్రమ్య । ఏత మానందమయ మాత్తాన ముపసంక్రమ్య ।
ఇమాన్లోకా న్కామాన్నీ కామరూప్యనుసంచరన్ । ఏత థ్సామ
గాయన్నాన్తే । హా ౩ పుహా ౩ పుహా ౩ పు । అహమన్న మహమన్న మ
హమన్నమ్ । అహమన్నాదో ౨ హమన్నాదో ౨ హమన్నాదః
అహగ్ం శ్లోకకృ దహగ్ం శ్లోకకృ దహగ్ం శ్లోకకృత్ । అహ మస్మి
ప్రథమజా ఋతా ౩ స్త్య । పూర్వం దేవేభ్యో అమృతస్య నా ౩ భా
యి । యోమా దదాతి స ఇదేవమా ౩ వ్యాః । అహమన్న మన్న

మదస్తమా 3 ద్వి । అహం విశ్వంభువన మభ్యభవామ్ । సువ
ర్నజ్యోతీః । య ఏవంవేద । ఇత్యుప్సనిషత్ ॥ ౧౦॥

ఉత్తరశాంతిపాఠః.

* సహ నా వవతు సహనాభునక్తు । సహవీర్యం కరవా
వహై । తేజస్వి నావధీత మస్తు మావిద్విషావస్తా । ఓం శాన్తి
శాన్తి శాన్తి॥

భృగు స్త్రయోదశాన్నం ప్రాణో మనో విజ్ఞానం ద్వా
దశ ద్వాదశాస్త్రో దశాన్నం న నిన్ద్యా దన్నం న పరిచక్షితా
న్నం బ్రహ్మకుర్వీత పృథివ్యాకాశ ఏకాదశై కాదశ నకంచనైక
పష్టిరశః ॥ ౧౦॥

హరిః ఓమ్॥

తైత్తిరీయోపనిషది తృతీయగప్రశ్నస్సమాప్తః.

* సహనావిత్యేతన్నా త్ర ద్రావిడాఃపతన్తి । భృగుస్త్రయోదశేత్యా
రభ్య నకంచనైకపష్టిరశ్యస్తంతు పాతద్వయేఽపి సమానమ్ । తతః “శంస శ్శీతా
గ్ం సహస్రాయశ్శస్తాం భూస్సయః పృథివ్యోమిత్యృతంచాహం వేదమ
నూచ్య శంసస్సహసావవతు బ్రహ్మవిద్భృగుఃపశ్చదశ. ౧౧. శంసో మహా
ఇత్యాదిత్యోనో ఇతరాణ్యసన్నే వా స్తంసనిన్ద్యాచ్చతుశ్చత్వారిగ్ంశ్శ్శ్ ॥
౪౪॥ ఇతి ద్రావిడానాంపాఠః.

శ్రీః.
తైత్తిరీయోపనిషది

చతుర్థః ప్రశ్నః.
అథ నారాయణోపనిషత్.

* ద్రావిడపాఠః.

కాండర్పిః = యాజ్ఞీకీదేవతా ఉపనిషత్.

అనువాకాః ౬౪.

పూర్వశాంతిపాఠః.

హరిః ఓమ్॥ సహ నా వవతు । సహ నా భునక్తు । సహ
వీర్యం కరవావహై । తేజస్వినావధిత మస్తు మావిద్విషావహై॥
ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః॥

ప్రథమోఽనువాకః.

❧ బ్రహ్మతత్త్వప్రతిపాదకాదిమంత్రాః. ❧

హరిః ఓమ్॥ అవ్యస్య పారే భువనస్య మధ్యే నాకస్య
ప్రృష్టే మహతో మహీయాన్ । శుక్రేణ జ్యోతిగ్ంషి సమన్తు

* అస్తిన్వీశ్చే ద్రావిడాన్ధ్రభేజేన పాతక్రమో ద్విధాఽస్తి ।
తత్రద్రావిడపాఠః ప్రాయశో భట్టభాస్కరభాష్యానుసారీ । ఆన్ధ్రపాతస్తు
ప్రాయశో మాధవీయభాష్యానుసారీ.

ప్రవిష్టః ప్రజాపతి శ్చరతి గర్భే అస్తః । యస్మిన్నిదగ్ం సంఘ
 విచైతి సర్వం యస్మిన్దేవా అధివిశ్వే నిమేదుః । త దేవ భూతం
 తద్దు భవ్య మా ఇదంతదక్షరే పరమే వ్యోమః । యేనావృ
 తం ఖంచ దివం మహీం చ యేనాదిత్య స్తపతి తేజసా భ్రాజసా
 చ । యమస్త స్సముద్రే కవయో వయస్తి య దక్షరే పరమే
 ప్రజాః । యతః ప్రసూతా జగతః ప్రసూతీ తోయేన జీవాన్వ్య
 ససర్జ భూమ్యామ్ । యదోషధీభిః పురుషా స్పృశాగ్ం శ్చ
 వివేశ భూతాని చరాచరాణి । అతః పరం నాన్యదణీయసగ్ంహి
 పరాత్పరం యన్తహతోమహస్తమ్ । యదేకమవ్యక్త మనస్త
 రూపం విశ్వం పురాణం తమసగ పరస్తాత్ ॥ ౧॥

తదేవ ర్తం తదుస్త్వ మాహు స్తదేవ బ్రహ్మ పరమం
 కవీనామ్ । ఇష్టాపూర్తం బహుధా జాతం జాయమానం విశ్వం
 విభర్తి భువనస్య నాభిః । తదేవాగ్ని స్తద్వాయు స్తథూర్వ
 స్తదు చంద్రమాః । తదేవ శుక్ర మమృతం త ద్భిష్త్వా తదాప
 స్స ప్రజాపతిః సర్వే నిమేషా జజ్ఞరే విద్యుతగ పురుషా దధి ।
 కలా ముహూర్తాగ కాష్ఠా శ్చాహోర్తాశ్చ సర్వశః । అర్ధ
 మాసా మాసా ఋతవ స్సంవత్సరశ్చ కల్పతామ్ । స ఆపగ

ప్రదు¹ ఘే² ఉ³ భే⁴ ఇ⁵ మే⁶ అ⁷ స్తరి⁸ త్త⁹ మ¹⁰ ధో¹¹ సు¹² వః¹³ । నై¹⁴ న¹⁵ మూ¹⁶ ర్ధ¹⁷ వ్వి¹⁸ న¹⁹
తి²⁰ ర్య²¹ జ్జ²² వం²³ న²⁴ మ²⁵ ధ్యే²⁶ పరి²⁷ జ²⁸ గ²⁹ భ³⁰ త్ । న³¹ త³² స్యే³³ శే³⁴ క³⁵ శ³⁶ చ³⁷ న³⁸ త³⁹ స్య⁴⁰ నా⁴¹ మ⁴²
మ⁴³ హ⁴⁴ ద్య⁴⁵ శః⁴⁶ ॥ ౨॥

న¹ స² ద్ద³ శే⁴ తి⁵ ష⁶ తి⁷ రూ⁸ ప⁹ మ¹⁰ స్త్య¹¹ న¹² చ¹³ తు¹⁴ మా¹⁵ ప¹⁶ శ్య¹⁷ తి¹⁸ క¹⁹ శ²⁰ చ²¹
నై²² న²³ మ²⁴ హ²⁵ దా²⁶ మ²⁷ నీ²⁸ మా²⁹ మ³⁰ న³¹ సా³² ౭³³ భి³⁴ క్ష³⁵ ప్ర³⁶ త్తా³⁷ య³⁸ ఏ³⁹ నం⁴⁰ వి⁴¹ దు⁴²
ర⁴³ మృ⁴⁴ తా⁴⁵ స్తే⁴⁶ భ⁴⁷ వ⁴⁸ ని⁴⁹ । “అ⁵⁰ ద్భ్య⁵¹ స⁵² మూ⁵³ భ⁵⁴ తో⁵⁵ పి⁵⁶ రణ్య⁵⁷ గ⁵⁸ ర్భ⁵⁹”
ఇ⁶⁰ త్య⁶¹ ష్టే⁶² । ఏ⁶³ ష⁶⁴ హి⁶⁵ దే⁶⁶ వ⁶⁷ గి⁶⁸ ప్ర⁶⁹ ది⁷⁰ శో⁷¹ ౭⁷² ను⁷³ స⁷⁴ ర్వా⁷⁵ గి⁷⁶ వూ⁷⁷ ర్వో⁷⁸ హి⁷⁹
జా⁸⁰ త⁸¹ స⁸² ఉ⁸³ గ⁸⁴ ర్భే⁸⁵ అ⁸⁶ స్తః⁸⁷ । స⁸⁸ వి⁸⁹ జాయ⁹⁰ మా⁹¹ న⁹² స⁹³ జ⁹⁴ ని⁹⁵ వ్య⁹⁶
మా⁹⁷ణ⁹⁸ గి⁹⁹ ప్ర¹⁰⁰ త్య¹⁰¹ జ్జు¹⁰² ఖా¹⁰³ స్తి¹⁰⁴ ష¹⁰⁵ తి¹⁰⁶ వి¹⁰⁷ శ్వ¹⁰⁸ తో¹⁰⁹ ము¹¹⁰ ఖః¹¹¹ । వి¹¹² శ్వ¹¹³ త¹¹⁴ శ్చ¹¹⁵ తు¹¹⁶
రు¹¹⁷ త¹¹⁸ వి¹¹⁹ శ్వ¹²⁰ తో¹²¹ ము¹²² ఖో¹²³ వి¹²⁴ శ్వ¹²⁵ తో¹²⁶ హ¹²⁷ స్త¹²⁸ ఉ¹²⁹ త¹³⁰ వి¹³¹ శ్వ¹³² త¹³³ సా¹³⁴ ప్త¹³⁵ । స¹³⁶
బా¹³⁷ హు¹³⁸ భ్యా¹³⁹ం¹⁴⁰ న¹⁴¹ మ¹⁴² తి¹⁴³ సం¹⁴⁴ ప¹⁴⁵ త¹⁴⁶ త్రై¹⁴⁷ ద్వా¹⁴⁸ వా¹⁴⁹ పు¹⁵⁰ థి¹⁵¹ వీ¹⁵² జ¹⁵³ న¹⁵⁴ య¹⁵⁵ ద్వే¹⁵⁶ వ¹⁵⁷
ఏ¹⁵⁸ కః¹⁵⁹ । వే¹⁶⁰ న¹⁶¹ స్త¹⁶² త్ప¹⁶³ శ్య¹⁶⁴ ని¹⁶⁵ వ్వి¹⁶⁶ శ్వా¹⁶⁷ భు¹⁶⁸ వ¹⁶⁹ నా¹⁷⁰ ని¹⁷¹ వి¹⁷² ద్వా¹⁷³ య¹⁷⁴ త్రీ¹⁷⁵ వి¹⁷⁶ శ్వ¹⁷⁷ం¹⁷⁸
భ¹⁷⁹ వ¹⁸⁰ త్యే¹⁸¹ క¹⁸² నీ¹⁸³ శ¹⁸⁴ మ్ । య¹⁸⁵ స్తి¹⁸⁶ ని¹⁸⁷ ద¹⁸⁸ గ్ం¹⁸⁹ సం¹⁹⁰ చ¹⁹¹ వి¹⁹² చై¹⁹³ క్గ్ం¹⁹⁴ స¹⁹⁵ ఓ¹⁹⁶ త¹⁹⁷ గ¹⁹⁸
ప్రో¹⁹⁹ త²⁰⁰ శ్చ²⁰¹ వి²⁰² భుః²⁰³ ప్ర²⁰⁴ జా²⁰⁵ సు²⁰⁶ । ప్ర²⁰⁷ త²⁰⁸ ద్వో²⁰⁹ చే²¹⁰ అ²¹¹ మృ²¹² తం²¹³ ను²¹⁴ వి²¹⁵ ద్వా²¹⁶
స్త²¹⁷ స్థ²¹⁸ ర్వో²¹⁹ నా²²⁰ ము²²¹ ని²²² హి²²³ తం²²⁴ గు²²⁵ హా²²⁶ సు²²⁷ ॥ 3॥

త్రీ¹ ణి² ప³ దా⁴ ని⁵ హి⁶ తా⁷ గు⁸ హా⁹ సు¹⁰ య¹¹ స్త¹² ద్వే¹³ ద¹⁴ స¹⁵ వి¹⁶ తు¹⁷ గ¹⁸
పి¹⁹ తా²⁰ సత్²¹ । స²² నో²³ బ²⁴ స్థు²⁵ ర్జ²⁶ ని²⁷ తా²⁸ స²⁹ వి³⁰ ధా³¹ తా³² ధా³³ మా³⁴ ని³⁵ వే³⁶ ద³⁷

భువనాని విశ్వా । యత్ర దేవా అమృత మానశానా స్తృతీయే
 ధామాన్యభ్యైరయన్త । పరిధ్యావాపృథ్వీ యన్తి సద్యగి పరి
 లోకా స్పరిదిశగి పరిసువః । ఋతస్య తన్తుం వితతం విచృత్య
 తదవశ్య త్తదభవత్ప్రజాసు । పరిత్యలోకా న్పరిత్య భూతాని
 పరిత్య సర్వాగి ప్రదిశో దిశశ్చ । ప్రజాపతిగి ప్రథమజా ఋత
 స్సాత్తనాఽఽత్తాన మభిసంబభూవ । సదస్సన్తి మద్భుతం
 ప్రియమిన్ద్రస్య కామ్యమ్ । సని మేధా మయాసిషమ్ ।
 ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోఽప్రఘ్నున్నిర్ఋతిం మమ॥ ౪॥

ప్రశూగ్ం శ్చ మహ్య మావహ జీవనం చ దిశోదిశ ।
 మానోహిగ్ంసీ జ్ఞాతవేదో గా మశ్వం పురుషం జగత్అభి
 భృ దగ్న ఆగహి శ్రియా మా పరిపాతయపురుషస్య విద్వ
 సహస్రాక్షస్య మహాదేవస్య ధీమహి । తన్నో రుద్రగి ప్రచోద
 యాత్ । తత్పురుషాయ విద్వహే మహాదేవాయ ధీమహి ।
 తన్నో రుద్రగి ప్రచోదయాత్ । తత్పురుషాయవిద్వహే వక్రతు
 ణ్డాయ ధీమహిత న్నో దన్తిగి ప్రచోదయాత్ । తత్పురుషాయ
 విద్వహే సువర్ణవృతాయ ధీమహి॥ ౫॥

తన్నో గరుడగి ప్రచోదయాత్ । కాయాయనాయ

విద్యహే కన్యకుమారి ధీమహితన్నో దుర్గః ప్రచోదయాత్ ।
 నారాయణాయ విద్యహే వాసుదేవాయ ధీమహితన్నో విష్ణుః
 ప్రచోదయాత్ । సహస్రపరమాదేవీ శతమూలా శతాంకురా
 సర్వగ్ం హరతు మే పాపం దూర్వా దుస్స్వప్ననాశినీ ।
 అశ్వక్రాన్తే రథక్రాన్తే విష్ణుక్రాన్తే వసుధరా శిరసా ధారితా
 దేవి రక్షస్వ మాం పదేపదే ఉద్ధృతాని వరాహేణ కృష్ణేన
 శతబాహునా ॥ ౬ ॥

భూమిర్ధేనుర్ధరణీ లోకధారిణీ మృత్తికే హస మే పా
 పం యన్తయా దుష్కృతం కృతమ్ । త్వయా హతేన పాపేన
 జీవామి శరదశ్శతమ్ । మృత్తికేదేహి మే పుష్టిం త్వయి సర్వం
 ప్రతిష్ఠితమ్ । గర్భద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషి
 ణిమ్ । ఈశ్వరిగ్ం సర్వభూతానాం తామిహాపహ్వాయే శ్రియ
 మ్ । హిరణ్యశృంగం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మేదేహి యాచితః ।
 యన్తయా భుక్త మసాధూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహాయ
 న్తే మనసా వాచా కర్తృణావా దుష్కృతం కృతమ్ । తన్న
 ఇన్ద్రో వరుణో బృహస్పతి స్సన్వితా చ పునన్తు పునః పునః ॥ ౭ ॥

సుమిత్రా న ఆప ఓషధయ స్సన్తు దుర్కితాస్తస్మై భూ

యాసు॑రోఽస్తా ద్వేష్టి॑ యంచ॑ వయం ద్విష్టుః॑ | నమో॑ఽగ్న
యే॑ఽపునుతే॑ నమ ఇ॒న్ద్రాయ॑ నమో॑ వరుణాయ॑ నమో॑ వాఘ
ణ్యే॑ నమో॑ఽదభ్యః॑ | య ద॒పాం క్రూ॒రం య దమే॑ధ్యం య
దశా॑స్తం తదపగచ్ఛతాత్ | అత్యా॑శనాదతీ॒పానా॑ ద్య చ్చ
ఉగ్రా॑ తప్రతి॑గ్రహాత్ | త న్నే॑ వరుణో రాజా పాణినా॑ హ్యవ
మర్శ॑తు | సో ఽహ మపాపా॑ విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకి॑ల్బిషః
నాక॑స్య ప్రప్త మారు॒హ్య గచ్ఛే॑ ద్భిష్త్వాస॒లోకతామౌ॑ ఇమం
మే గజ్జే॑ యమునే సరస్వతి శుతు॑ద్రి స్తోమగ్ంసచ॑తా పరు॒ణ్ణి
యా॑ఽప్రిక్కి॒యా మరుద్వృ॑ధే విత స్తయా ఽఽర్జీ॒కీయే శృణు॑
హ్యసు॒షోమయా॑ | ఋతం చ స॒త్త్వం చాభీ॑ద్ధా త్తపసో॑ ఽధ్య
జాయత॑ || ౮ ||

తతో రా॒త్రి రజాయత॑ తత॑ స్సముద్రో అర్ణ॑వః | సము
ద్రాదర్ణ॑వా దధిసంవ॒ధ్నరో ఆజాయత॑ | అహోరా॒త్రాణి॑ విదధ
ద్విశ్వ॑స్యమిషతో॒వశీ॑ | సూర్యా॑చంద్రీమసో ధాతా॑ యథాపూ
ర్వ మకల్పయత్ | దివంచ॑పృథి॒వీం చాన్తరి॑క్ష మథో సువ॑సం
తృ॒థివ్యాగ్ం రజ॑స్వమాన్తరి॒క్షే విరో॑దసీ | ఇ॒మాగ్ం స్త
దాపా॑ వరుణః పునాత్వ॑ఘమర్షణః | ఏష భూత॑స్య భవ్యే

భువనస్య గోప్తా । ఏష పుణ్యకృతాంతోకా నేష మృత్యోర్
హిరణ్యయమ్ద్యావాపుథివ్యోర్హిరణ్యయగ్ం సగ్ం శ్రీతగ్ం
సువః॥ ౯॥

స న స్సువ స్సగ్ం శిశాధిఅర్దగ్ం జ్వలతి జ్యోతి రహ
మస్తి । జ్యోతి ర్జ్వలతి బ్రహ్మహమస్తి యోహ మస్తి బ్రహ్మ
హ మస్తి । అహ మేవాహం మాంజుహోమి స్వాహాఅకార్య
కార్యపక్షీర్ణిస్తేనో భూణహ గురుత్పగః । వరుణో ఽపామఘ
మర్షణ స్తస్మా త్పాపా త్ప్రముచ్యతేరజోభూమి స్త్వమా
గ్ంరోదయస్వప్రవద న్నిధీరాః । పునస్తు ఋషయః పునస్తు వస
వః పునాతు వరుణః పునాత్వఘమర్షణః । ఆక్రాధ్నముద్రగ
ప్రథమే విధర్షజ్ఞనయ న్ప్రజాభువనస్య రాజా॥ ౧౦॥

వృషాపవిత్తే అధిసానో అవ్యే బృహధోమో వావృ
ధే సువానభిన్దుః । జాతవేదనే సునవామ సోమ మరాతీయతో
నిజహతివేదః । సదనః పర్ష దతిదుర్గాణి విశ్వానావేష సిన్ధుం
దురితా ఽత్యగ్నిః । తామగ్నివర్ణాం తపనా జ్వలన్తీం వైరోచ
సిం కర్తృఫలేషు జుష్టామదుర్గాం దేవీగ్ం శరణ మహం ప్రస
ద్యే సుతరసి తరనే నమః । అగ్నేత్వం పారయా నవ్యో అస్తా

స్థస్త్వి॑స్తిభి॑ రతి॑దు॒ర్గాణి॑ వి॒శ్వా॑పూ॒శ్చప్ర॑క్షీ॒ర్వి బ॑హు॒లాన॑ ఉ॒ర్వీ
 భ॒వా తో॒కాయ॑ తన॒యాయ॑ శం॒యోః । వి॒శ్వాని॑నో దు॒ర్గహా॑
 జాత॑వేద॒స్సిన్ధుం॑ న నా॒వా దు॒రితా॑ ॒ఽతి॑హ॒షిఅగ్నే॑ అత్రి॒వ
 న్నన॑సా గృ॒ణానో॑ ॒ఽస్తాకం॑ భూ॒త్సవి॑తా తనూ॑నామ్ | ప్ర॒తనా॑
 జిత॒గ్ం సహ॑మాన మ॒గ్ని ము॒గ్రగ్ం హు॑వేమ పర॒మాత్స॑ధ
 స్థాత్ । స నః పర్ష॑షదతి దు॒ర్గాణి॑ వి॒శ్వా త్వామ॑ద్దే॒వో అతి॑దు॒రి
 తా ॒ఽత్యగ్నిః॑ ప్ర॒తోషి॑క॒మిదో॑ఽథ॒ర్వరే॑షు స॒నా చ్చ॑హా
 తాన॑వ్య శ్చ స॒థ్నిసా॑న్వాం చాగ్నే॑తను॒వం పి॒ప్రియ॑స్వాస్తభ్యం
 చ సౌ॒భగ॑మాయజస్వ॥ ౧౧॥

పర॑స్థా ద్య॒శో గు॑హాసు మమ సు॒వర్ణ॑ప్రతా॒య ధీ॑మహి
 శత॑బ్రాహు॒నా పు॑నగిపున రజాయత సు॒వో రాజా॑ స॒ధస్థా
 త్రీణి॑ చ॥ ౧॥

ద్వితీయోఽనువాకః.

మహావ్యాహృతిహోమమస్తాః.

భూ ర॒గ్నయే॑ పృథి॒వ్యై స్వా॒హా భువో॑ వాయవే ॒ఽస్త
 యో॒స్వాహా॑ సు॒వ రా॒దిత్యా॑య ది॒వే స్వా॒హా భూ॑ర్భువ స్సు

వ శ్చన్ద్రమసే దిగ్భ్య స్వాహా నమో దేవేభ్య స్సన్విధా
పితృభ్యో భూర్భువస్సువరోమ్॥ ౧౨॥ ౨॥

తృతీయోఽనువాకః.

అన్నసమృద్ధికామస్యహోమార్థామస్త్రాః.

భూ రన్న మగ్నయే పృథివ్యై స్వాహా భువోఽన్నంహ
యవేఽన్తరిక్షాయ స్వాహా సువరన్న మాదిత్యాయ దివే
స్వాహా భూర్భువస్సువ రన్నం చన్ద్రమసే దిగ్భ్య స్వాహా
నమో దేవేభ్య స్సన్విధాపితృభ్యో భూర్భువ స్సువ రన్న
మోమ్॥ ౧౩॥ ౩॥

చతుర్థోఽనువాకః.

పూజాకామస్యహోమార్థామస్త్రాః.

భూ రగ్నయే చ పృథివ్యై చ మహతే చ స్వాహా
భువోహయవే చాన్తరిక్షాయచ మహతేచ స్వాహా సువ రాది
త్యాయ చ దివే చమహతేచ స్వాహా భూర్భువస్సువ శ్చన్ద్ర
మసే చ నక్షత్రేభ్యశ్చ దిగ్భ్యశ్చ మహతే చ స్వాహా నమో
దేవేభ్య స్సన్విధా పితృభ్యో భూర్భువ స్సువ ర్తహ రోమ్॥
౧౪॥ ౪॥

పశ్చామోఽనువాకః.

—ॐ ముముక్షోః జ్ఞానప్రాప్తిర్థ హోమమస్త్రాః. ॥—

పాహినో అగ్న ఏననే స్వాహా పాహినో విశ్వవేదనే
స్వాహా యజ్ఞం పాహి విభావసో స్వాహా సర్వం పాహి శత
క్రత్రో స్వాహా॥ ౧౫॥ ౫॥

షష్ఠోఽనువాకః.

—ॐ జ్ఞానాధి నాజప్యఃమస్త్రాః. ॥—

య శ్చంద్రసా మృషభో విశ్వరూప శ్చంద్రోభ్య శ్చంద్రాగ్ం
స్వావివేశ సతాగ్ం శిక్యః ప్రోవాచోపనిషదిన్దోః జ్యేష్ఠ
ఇద్రియామృషిభ్యోనమో దేవేభ్య స్స్వధా పితృభ్యో
భూర్భువస్సువ రోమ్॥ ౧౬॥ ౬॥

సప్తమోఽనువాకః.

—ॐ లబ్ధవేదానామవిస్తరణాయ జప్యో మస్త్రాః. ॥—

నమో బ్రహ్మణే ధారణం మే అస్త్యనిరాకరణం ధార
యితా భూయాసం కర్ణయో శ్శృతం మాచ్యోధ్వం మమా
ముష్య ఓమ్॥ ౧౭॥ ౭॥

అష్టమోఽనువాకః.

శ్రోతస్తాదాదిసర్వకర్తాంతపాదూపేణ ప్రశంసారూపామస్త్రః.

ఋతం తప స్సత్యం తప శ్శృతం తప శ్శాన్తం తపో
దాన్తం తపో యజ్ఞస్తపో భూర్భువస్సువర్భృష్టైతదుపాన్తైత
త్రపః॥ ౧౮॥ ౮॥

ననమోఽనువాకః.

విహితాచరణప్రశంసాపూర్వకం నిషిద్ధాచరణస్య నిందా.

యథా వృక్షస్య సంపుష్పితస్య దూరా ద్దన్తో వాత్యే
వంపుణ్యస్య కర్తృణో దూరా ద్దన్తో వాతి యథాఽసిథారాం
కర్తేఽవహితా మవక్రామే ద్య ద్యవేయువేహ వా విహ్వలి
ష్యామి కర్తృపతిష్యామిత్యేవ మమృతా ద్దాత్తానం జుగు
ప్సేత్॥ ౧౯॥ ౯॥

దశమోఽనువాకః.

తత్త్వోపదేశరూపమస్త్రాః.

అణో రణీయా న్నహతో మహీయా న్నాత్తా గుహా
యాం నిహితోఽస్య జన్తోః । త మక్రతుం పశ్యతి వీతశోణో
థాతుః ప్రసాదాన్తహిమాన మిశమ్ । సప్త ప్రాణాః ప్రభ

వ॒న్తి త॒స్మా త్స॒ప్తార్చి॒షస్స॒మిధ॒ స్సప్త॒జిహ్వోః॑స్సప్త ఇ॒మే లో॒
 కా యే॒షు చ॒రన్తి పా॒ణా గు॒హశ॒యాని॑హితా స్సప్త॒సప్త॒
 అత॒ స్సము॒ద్రా గి॒రయ॒ శ్చ స॒ర్వేఽస్సా॒భ్యవృ॒ద్ధస్తే॒ సిన్ధ॒వ స్సర్వ॑
 రూపాః॑ అత॒ శ్చ వి॒శ్వా ఓ॒షధ॒యోరసా॑ శ్చ యే॒నైష భూ॒త
 స్తీ॒ష్ఠత్య॒న్తరా॒త్తా । బ్ర॒హ్మ దే॒వానాం ప॒దవీ॑కవీ॒నామృ॒షిర్వి
 ప్రా॒ణాం మ॒హిషో॑మృ॒గాణా॑మ్ । శ్వే॒నో గృ॒ధ్రాణా॑న్ స్ప॒ధితి
 ర్వ॒నానా॑న్ సో॒మః ప॒విత్ర॑ మత్యే॒తి రే॒భన్ । అ॒జామే॒కాం
 లో॒హిత॑శుక్లకృ॒ష్ణాం బ॒హ్విం ప్ర॒జాం జ॒నయ॑న్తిన్ స॒రూపా॑మ్ ।
 అ॒జో హ్యే॒కో జు॒షమా॑ణో ఽను॒శేతే॑ జహా॒త్యే॒నాం భు॑క్తభో
 గామ॑జోఽన్యః॥ ౨౦॥

హాగ్ంస శ్శుచిష ద్వసు రన్తరుసద్ధోతా వేదిష దతిథి
 ధురోణసత్ । నృష ద్వర సదృత సద్వోమ సదబ్జా గోజా
 ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ । యస్తా జ్ఞాతా న పరా నైవ
 కించ నాస్య ఆవివేశ భువనాని విశ్వాప్రజాపతిః ప్రజయా
 సంవిదాన స్త్రీణిబ్యోతీగ్ంషి సచతే స హృదశీ । విధర్తారగ్ం
 హవామహ్నా వసోః కువిద్వనాతి నః । సవితారం నృచక్షుసమ్ ।
 అద్యా నో దేవ సవితః ప్రజావహ్నావీ స్సాభగమ్ । పరా దు

ష్వప్నియగ్ం సువ । విశ్వాని దేవ సవితర్దురితాని పరాసువ ।
య ద్భద్రం త న్త ఆసువ॥ ౨౦॥

మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సిన్ధవః । మాధ్వీ
ర్నస్సన్వోషధీః । మధు న క్త ముతోపసి మధుమ త్పార్థివంగ్
రజః । మధు ద్యౌ రస్తు నః పితా । మధుమా న్నో వనస్పతి
ర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీ గ్దావో భవస్తు నః ।
ఘృతం మిమిక్షేఘృత మస్య యోని ఘృతేశ్శ్రితో ఘృత ము
వస్య ధామ । అనుష్వధమావహ మాదయస్వ స్వాహాకృ
తం వృషభ వక్షి హవ్యమ్ । సముద్రా దూర్తిర్మధుమాగ్ం
ఉదార దుపాగ్ంశునా సమమృతత్వమానత్ । ఘృతస్య నామ
గుహ్యం యద స్తి జిహ్వ దేవానా మమృతస్య నాభిః॥ ౨౧॥

వయం నామ ప్రబ్రవామా ఘృతేనాస్తిక్యజ్ఞే ధార
యామానమోభిః । ఉపబ్రహ్మ శృణవ చ్ఛస్యమానం చతుశ్శృ
ఙ్గో ౭వమిద్ధౌర ఏతత్ । చత్వారి శృఙ్గా త్రయో అస్య
పాదా ద్వే శీర్షేస్తప్తహస్తాసో అస్య । త్రిధాబద్ధో వృషభో
రోరవీతి మహా దేవోమర్త్యాగ్ం ఆవివేశ । త్రిధా హితం
ప్రణిభి ర్గుహ్యమానం గవిదేవాసో ఘృత మన్వవిద్ధన్ । ఇన్ద్ర

ఏకగ్ం సూర్య ఏకం జజాన వేనాదేకగ్ం స్వధయా నిష్టతతుః |
 యో దేవానాం ప్రథమం పురస్తాద్విశ్వాధికో రుద్రో మహ
 ాః | హిరణ్యగర్భం పశ్యత జాయమానగ్ం సనో దేవశ్శుభ
 యా స్సృత్యా సంయునక్తు | యస్తా త్వరం నాపరమస్తి కించి
 ద్యస్తా న్నాణీయో న జ్యాయోఽస్తి కశ్చిత్ | వృక్ష ఇవస్త
 భో దివి తిష్ఠత్యేక స్తేనేదం పూర్ణం పురుషేణ సర్వమ్ || ౨౩ ||

న కర్మణా న ప్రజయా ధనేన త్యాగేనైకే అమృతత్వ
 మానశుః | పరేణ నాకం నిహితం గుహాయాం విభ్రాజతే య
 ద్యతయోవిశన్తి | వేదాన్త విజ్ఞానసునిశ్చితార్థా స్సంన్యాస
 యోగా ద్యతయశ్శుద్ధసత్త్వాః | తే బ్రహ్మలోకే తు పరాన్త
 కాలే పరామృతా త్పరిముచ్యన్తి సర్వే | దహరం విపాప్తం
 పరవేశభూతం యత్పుణ్డరీకం పురమధ్యస్థంస్థమ్ | తత్రాపి
 దహరం గగనం విశోక స్తస్మిన్యదన్తస్తదుపాసితవ్యమ్ | య
 ద్వేదాదా స్వరగ ప్రాక్తో వేదాన్తేచ ప్రతిష్ఠితః | తస్య ప్రకృ
 తలీనస్య యగ ప స మహేశ్వరః || ౨౪ ||

అజోఽస్య సుప్త నాభి స్సర్వ మప్తే చ || ౧౦ ||

ఏకాదశోఽనువాకః.

— పరమాత్మగుణవిశేషప్రతిపాదనమ్. —

సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాత్మం విశ్వశమ్భవమ్ | విశ్వం
నారాయణం దేవ మక్షరం పరమం ప్రభుమ్ | విశ్వతః పరమం
నిత్యం విశ్వం నారాయణగ్ం హరిమ్ | విశ్వ మేవేదం పురుష
స్త ద్విశ్వముపజీవతి | పతిం విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం
శివ మచ్యుతమ్ | నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరా
యణమ్ | నారాయణపరంబ్రహ్మతత్త్వం నారాయణః పరః |
నారాయణ సరో జ్యోతి రాత్తానారాయణః పరః | యచ్చ కించి
జగత్తస్మిన్దృశ్యతే స్రూయతేఽపివా | అస్త రబహి శ్చ తద్ద
ర్శం వ్యాప్య నారాయణ స్థితః || ౨౫ ||

అనన్త మవ్యయం కవిగ్ం సముద్రేఽన్తం విశ్వశమ్భ
వమ్ | పద్మకోశ ప్రతీకాశగ్ం హృదయం చాప్యథోముఖమ్ |
అథో నిష్ఠావితస్త్వాం తు నాభ్యా ముపరి తిష్ఠతి | హృదయం
త ద్విజానీయాద్విశ్వస్యాయతనం మహత్ | సన్తతగ్ం సిరాభి
స్తు లమ్బిత్యాకోశ సన్నిభమ్ | తస్యాన్తే సుషిరగ్ం సూక్ష్మం
తస్మిన్ధర్మం ప్రతిపితమ్ | తస్యమధ్యే మహా సగ్ని ర్విశ్వా

ర్వి ర్విశ్వతో ముఖఃసోఽగ్రభుగ్విభజన్తిష్ఠన్నాహార మజ
 రః కవిః । సంతాపయతి స్వం దేహ మాపాదతలమస్తకమ్ ।
 తస్య మధ్యే వహ్నిశిఖా అణియోఽర్ధ్యా వ్యవస్థితః । నీలతో
 యదమధ్యస్థా విద్యుల్లేఖేవ భాస్వరా । నీవారశూకవత్తన్వీ
 పీతాభాస్యా తనూపమా । తస్యా శిఖాయా మధ్యే ఘ
 మాత్తావ్యవస్థితః । స బ్రహ్మ స శివ సేంద్రీసోఽక్షరః పరమ
 సన్నిహత్ ॥ ౨౬ ॥

నారాయణ స్థితో వ్యవస్థిత శ్చత్వారిచ ॥ ౧౧ ॥

ద్వాదశోఽనువాకః.

—ॐ ఉపాస్య దేవతానమస్కారః. ॐ—

ఋతగ్ం సత్యం పరంబ్రహ్మ పురుషం కృష్ణసిద్ధశమ్ । ఊ
 ర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయ వై నమః ॥ ౨౭ ॥ ౧౨ ॥

త్రయోదశోఽనువాకః

—ॐ ఆదిత్యమండలే పరబ్రహ్మోపాసనమ్. ॐ—

ఆదిత్యో వా ఏష ఏత న్నన్డలం తపతి తత్ర తా ఋచ
 స్తద్ధ్రుచాం మణ్డలగ్ం స ఋచాం లోకోఽథ య ఏష ఏతస్మి

స్త్రాణ్డలేఽర్చిర్దిప్యతే తాని సామాని స సామాం మణ్డలగ్ం
 ససామాంలోకోఽథ య ఏష ఏతస్మి స్త్రాణ్డలేఽర్చిషి పురుష
 స్తాని యజుగ్ంషి సయజుషాం మణ్డలగ్ం స యజుషాం లోక
 సైసషా త్రయ్యేవ విద్యాతపతి య ఏషోఽన్తరాదిత్యే హిరణ్మ
 యః పురుషః॥ ౨౮॥ ౧౩॥

చతుర్థ శ్లోఽనువాకః.

— పూర్వోక్తస్యైవ వివరణమ్. —

ఆదిత్యో వై తేజః ఓజో బలం యశ శ్చక్షు శ్శ్రోత్ర
 మాతామనో మన్య ర్మను ర్మృత్యు స్సత్యో మిత్రో వాయు
 రాకాశఃప్రాణో లోకసాలః కగి కిం కం తథ్నత్య మన్నమాయు
 రమృతో జీవోవిశ్వగ కతమ స్వయంభు ప్రజాపతి స్సంవథ్న
 రభితి సంవథ్సరో ఽసావాదిత్యో య ఏష పురుష ఏష భూతా
 నా మధిపతిర్బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్నోత్యే
 తాసా మేవదేవతానాగ్ం సాయుజ్యగ్ం స్నార్షితాగ్ం సమాన
 లోకతామాప్నోతి య ఏవం వేదేత్యుపనిషత్ ॥ ౨౯॥ ౧౪॥

పంచదశోఽనువాకః.

—ॐ ఉపాసనాసమర్థస్య జప్యః మంత్రః. ॐ—

ఘృ॑ణి॒ సూ॑ర్య ఆది॒త్యో మ॑ర్చయ॒న్తి తప॑ స॒న్తత్యం॑ మ॒ధు
క్ష॑ర॒న్తి తద్భ్ర॑ష్టా తదాప॒ ఆప్తో జ్యోతి॑రస్థో ఽమృ॒తం బ్ర॑హ్మ
భూ॒ర్భువ॑స్సు॒వరో॑మ్॥ 30॥ ౧౫॥

షోడశోఽనువాకః.

—ॐ త్వరితరుద్ర నామానువాకః, ॐ—

సర్వో॑ వై రు॒ద్ర స్తస్మై॑ రు॒ద్రాయ॑ నమో॒ అస్తు॑ । పు॒రు
షో॑ వై రు॒ద్ర స్సన్త॑హో నమో॒నమః॑ । విశ్వా॑ భూ॒తం భు॑వనం
చి॒త్రం బ॒హు॒థాజా॑తం జాయమా॒నం చ॒ యత్ । సర్వో॑
హ్యేష॑ రు॒ద్ర స్తస్మై॑ రు॒ద్రాయ॑నమో॒ అస్తు॑॥ 3౧॥ ౧౬॥

సప్తదశోఽనువాకః.

—ॐ రుద్ర చేవతాకమంత్రః. ॐ—

కర్తు॑ద్రాయ॒ ప్రచే॑తసే॒ మ్నిధు॑ప్తమాయ॒ తవ్య॑సే ।
వోచే॑మ॒శంత॑మగ్ం హృ॒దే । సర్వో॑హ్యేష॑రు॒ద్రస్తస్మై॑ రు॒ద్ర
య॒ నమో॑అస్తు॥ 3౨॥ ౧౭॥

అష్టాదశోఽనువాకః.

ॐ రుద్రదేవతాకమస్త్రః. ॐ

నమో హిరణ్యభాహవే హిరణ్యపతయేఽమ్బికాపతయ
ఉమాపతయే నమోనమః॥ 33॥ ౧౮॥

ఏకోనవింశోనువాకః.

ॐ అగ్నిహోత్రహవణ్యాః ఉపయుక్తస్య వృక్షవిశేషస్యాభిధానమ్. ॐ

యస్య వై కఙ్కత్యగ్నిహోత్రహవణీ భవతి ప్రతిష్ఠితాగ
ప్రత్యేవాస్యాహుతయ స్తిష్ఠన్త్యథో ప్రతిష్ఠిత్యై॥ 34॥ ౧౯॥

వింశోఽనువాకః.

ॐ రక్షోఘ్నమస్త్రప్రతీకాభిధానమ్. ॐ

కృణుష్వపాజ ఇతి పఞ్చ॥ 35॥ ౨౦॥

ఏకవింశోఽనువాకః.

ॐ భూదేవతాకమస్త్రః. ॐ

అదితి దైవాగ్ధర్వామనుష్యాగ పితరోఽసురాస్తేషా
గ్ం సర్వభూతానాం మాతా మేదినీ మహతీ మహీ సావిత్రి
గాయత్రీ జగత్పుర్వీ ప్రథ్వీ బహులా విశ్వా భూతా కతమా
కాయాసా సత్యేత్యమృతేతి వసిష్ఠః॥ 36॥ ౨౧॥

ద్వావింశోఽనువాకః.

జలదేవతాకమస్త్రీః.

అప్తోవా ఇదగ్ం సర్వం విశ్వా భూతాన్యాపగీ స్తాణా
వా ఆపశవత ఆప్తోఽమృత మాపోఽన్న మాప సమ్రా
డాపో విరాడాపస్సర్వాడాప శ్చద్వాగ్ంస్యాపో జ్యోతీగ్ం
హ్యప సత్య మాప స్వర్వాదేవతా ఆప్తో భూ ర్భవ స్సువ
రాప ఓమ్॥ 32॥ ౨౨॥

త్రయోవింశోఽనువాకః.

మధ్యాహ్నసంధ్యాంగాభిమన్త్రితజలపానమ్.

ఆపగీ పునస్తు పృథివీం పృథివీ వూతా పునాతు మామ్।
పునస్తు బ్రహ్మణస్పతి ర్భ్రహ్మ వూతా పునాతు మామ్। యదు
చ్ఛిష్ట మభోజ్యంయద్వా దుశ్చరితం మమ। సర్వం పునస్తు
మామాపోఽస్తతాంచ ప్రతిగ్రహగ్ం స్వాహా॥ 3౩॥ ౨3॥

చతుర్వింశోఽనువాకః.

*సాయంసంధ్యాంగజలపానమ్.

అగ్ని శ్చ మా మన్య శ్చ మన్యవతయ శ్చ మన్య
కృతేభ్యః। పావేభ్యో రక్షంతామ్। యదహ్ని పాప మకారో

* మంత్రసంఖ్యానవిషయే భట్టభాస్కర మాధవాచార్యయోః భేదో
విద్యతే.

షమ్ | మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్ | పద్భ్యా ముదరేణ శిక్షౌ |
అహస్త దవలుమ్పుతు | యత్కించ దురితం మయి | ఇద
మహం మా మమృతయోనౌ | సత్యే జ్యోతిషి జుహోమి
స్వాహా || ౩౯ || ౨౪ ||

పంచవింశోఽనువాకః.

— * ప్రాతస్సంధ్యాకాలజలపానమ్. —

సూర్య శ్చ మా మన్య శ్చ మన్యపతయశ్చ మన్య
కృతేభ్యః | పాపేభ్యో రక్షంతామ్ | యద్రాత్రియా పాప మక్తా
ర్షమ్ | మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్ | పద్భ్యా ముదరేణ
శిక్షౌ | రాత్రి స్తదవలుమ్పుతు | యత్కించ దురితం మయి |
ఇద మహం మా మమృతయోనౌ | సూర్యే జ్యోతిషి జుహోమి
స్వాహా || ౪౦ || ౨౫ ||

షడ్వింశోఽనువాకః.

— * గాయత్రీవాహనమ్. —

ఆయాతు పరదాదేవ్యక్షరం బ్రహ్మ సమితమ్ | గాయ
త్రీం ఛందసాం మూతేదం బ్రహ్మజుషస్వ నః | ఓజోఽసి సహా

* మంత్రసంఖ్యానవిషయే భట్టభాస్కర మాధవాచార్యయోః భేదో
విద్యతే.

ఓ॒సి బ॒లమ॑సి భ్రా॒జోఽసి॑ దే॒వానాం॑ ధా॒మనా॑మా॒సి వి॒శ్వ మ॑సి
వి॒శ్వా॒యు స్స॒ర్వ మ॑సి స॒ర్వా॒యు రభి॑భూ॒రోం గా॒యత్రీ॑ మా
వా॒హయా॑మి ॥ ౪౧॥ ౨౬॥

సప్తవింశోఽనువాకః.

— ప్రాణాయామమస్త్రః. —

ఓం భూః । ఓంభువః । ఓం సువః । ఓం మహాః । ఓం
జనః । ఓం తపః । ఓం సత్యమ్ । ఓం త ధన్వితు ర్వరేణ్యం
భర్గో దేవస్యధీమహి । ధియో యోనగ ప్రచోదయాత్ ।
ఓమాప్తో జ్యోతీరస్తోఽమృతం బ్రహ్మ భూ ర్భువ స్సువరోమ్ ॥
౪౨॥ ౨౭॥

అష్టావింశోఽనువాకః.

— ప్రాణాయామమస్త్రాంతరమ్. —

ఓం భూ ర్భువ స్సువ ర్మహ ర్జన స్తప సత్యం తద్భి
ష్ట తదాప ఆప్తో జ్యోతీరస్తోఽమృతం బ్రహ్మభూ ర్భువ స్సువ
రోమ్ ॥ ౪౩॥ ౨౮॥

ఏకోనత్రింశోఽనువాకః.

—ॐ ప్రాణాయామమస్త్రాంతరమ్. ॐ—

ఓం తద్భ్రష్టా । ఓం తద్వాయుః । ఓం తద్దాత్తా ।
ఓం తద్ధన్వత్యమ్ । ఓం తద్ధన్వర్వమ్ । ఓం తత్పురో ర్నమః॥ ౪౪॥
౨౯॥

త్రింశోఽనువాకః.

—ॐ గాయత్రీవిసర్జనమస్త్రః. ॐ—

ఉత్తమే శిఖరేదేవీ భూమ్యాం పర్వతమూర్ధని । బ్రహ్మ
ణేభ్యోహ్యనుజ్ఞానం గచ్ఛదేవి యథాసుఖమ్ ॥ ౪౫॥ ౩౦॥

ఏకత్రింశోఽనువాకః.

—ॐ బ్రహ్మోపసానమ్. ॐ—

ఓ మస్తశ్చరతి భూతేష్ష గుహాయాం విశ్వమూర్తిషు ।
త్వంయజ్ఞ స్త్వంవిజ్ఞ స్త్వంవషటాకర స్త్వగ్ంరుద్ర స్త్వం
బ్రహ్మ త్వంప్రజాపతిః॥ ౪౬॥ ౩౧॥

ద్వాత్రింశోఽనువాకః.

—ॐ అపాంప్రాశనమస్త్రః. ॐ—

అమృతోపస్తరణ మసి ॥ ౪౭॥ ౩౨॥

త్రయస్త్రింశోఽనువాకః.

—ॐ సాగామతిమస్తాః. ॐ—

ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । ప్రాణాయ
స్వాహా ॥ అపానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । అపానాయ
స్వాహా ॥ వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । వ్యానాయ
స్వాహా ॥ ఉదానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । ఉదానాయ
స్వాహా ॥ సమానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । సమానాయ
స్వాహా ॥ బ్రహ్మణిమ ఆతాఽమృతత్వాయ॥ ౪౮॥ 33॥

చతుస్త్రింశోఽనువాకః.

—ॐ సాగామ్యశ్శరే వికల్పితా మస్తాః. ॐ—

ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మాఽఽవి
శాప్రదాహాయ । ప్రాణాయ స్వాహా ॥ అపానే నివిష్టోఽమృ
తం జుహోమి । శివో మాఽఽవిశాప్రదాహాయ । అపానాయ
స్వాహా ॥ వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మాఽఽ
విశాప్రదాహాయ । వ్యానాయ స్వాహా ॥ ఉదానే నివిష్టోఽమృ
తం జుహోమి । శివో మాఽఽవిశాప్రదాహాయ । ఉదానాయ
స్వాహా ॥ సమానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మా

ఽఽవిశాప్రదాహాయసమానాయస్వాహా । బ్రహ్మణి మ ఆత్మా
ఽమృతత్వాయ॥ ౪౯॥ ౩౪॥

పశ్చత్రింశోఽనువాకః.

భోజనాదూర్ధ్వం ఆపాంప్రాశనమస్తః.

అమృతాపిథాన మసి॥ ౫౦॥ ౩౫॥

షట్త్రింశోఽనువాకః.

భుక్తానుమస్త్రణమస్త్రాః.

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిశ్యామృతగ్ం హుతం ప్రాణ
మన్నేనాప్యాయస్వ । అపానే నివిశ్యామృతగ్ం హుత మపాన
మన్నేనాప్యాయస్వ । వ్యానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతం వ్యాన
మన్నేనాప్యాయస్వ । ఉదానే నివిశ్యామృతగ్ం హుత ము
దాన మన్నేనాప్యాయస్వ । సమానే నివిశ్యామృతగ్ం హుత
గ్ం సమాన మన్నేనాప్యాయస్వ । బ్రహ్మణి మ ఆత్మా ఽమృత
త్వాయ॥ ౫౧॥ ౩౬॥

సప్తత్రింశోఽనువాకః.

హృదయాభిమర్శనమస్తః.

ప్రాణానాం గ్రన్థిరసి రుద్రోమాఽఽవిశాస్తకస్తేనాన్నే
నాప్యాయస్వ॥ ౫౨॥ ౩౭॥

అష్టాత్రింశోఽనువాకః.

❧ జీవాత్తనోరనుసంధానమస్త్రః. ❧

అఙ్గుష్ఠమాత్రగ పురుషోఽఙ్గుష్ఠంచ సమాశ్రితః । ఈశ
స్వర్వస్యజగతగ ప్రభుః ప్రీణాతి విశ్వభుక్ ॥ ౫౩ ॥ ౩౮ ॥

ఏకోనచత్వారింశోఽనువాకః.

❧ మేధాభిమానదేవతాస్థానమస్త్రః. ❧

మేధా దేవీ జుషమాణాన ఆగా ద్విశ్వాచీ భద్రా సుమ
నస్యమానా । త్వయా జుష్టా జుషమాణా దురుక్తా నృబృహ
ద్వదేమ విదధేసువీరః । త్వయా జుష్ట ఋషి ర్భవతి దేవి
త్వయా బ్రహ్మగతశ్రీ దుతత్వయా త్వయా జుష్ట శ్చిత్రం విష్ణ
తే వసు సా నో జుషస్వ ద్రవిణేనమేధే ॥ ౫౪ ॥ ౩౯ ॥

చత్వారింశోఽనువాకః.

❧ మేధాప్రదేంద్రాదిదేవతాస్థానమస్త్రః. ❧

మేధాం మ ఇన్ద్రో దదాతు మేధాం దేవీ సరస్వతీ
మేధాం మేత్రిశ్వినా పుభా వాధత్తం పుష్కరస్రజా ॥ ౫౫ ॥ ౪౦ ॥

ఏకచత్వారింశోఽనువాకః.

—ॐ మేధాప్రదో మస్త్రాంతరః. ॐ—

అప్స॑రాసు॒ యా మే॑ధా గన్త॑ర్వేషు చ॒ యన్త॑నః॒ దైవీ॑.
మే॒ధామ॑ను॒ప్యజా॑ సామాం మే॒ధా సు॒రభి॑ ర్జ్వష॒తామ్॥ ౧౬ ॥
౪౦॥

ద్విచత్వారింశోఽనువాకః.

—ॐ మేధాప్రదో మస్త్రాంతరః. ॐ—

॥ ఆ॒మాం మే॑ధా సు॒రభి॑ ర్వి॒శ్వరూ॑పా హి॒రణ్య॑వర్ణా జగ॑
తీజగ॑మ్యా । ఊర్జ॑స్వతీ॒ పయ॑సా పి॒న్వమా॑నా సా మాం మే॒ధా.
సు॒ప్రతీ॑కా జుష॒తామ్॥ ౧౭॥ ౪౧॥

త్రిచత్వారింశోఽనువాకః.

—ॐ మహాదేవపశ్చిమవక్త్రప్రతిపాదకమస్త్రః. ॐ—

స॒ద్యోజా॑తం ప్ర॒వద్యా॑మి స॒ద్యోజా॑తాయ వై॒నమః॑ ।
భ॒వేభ॑వేనాతిభ॒వే భ॑జ॒స్వ మాం భ॑వోద్భ॒వాయ॑ నమః॑॥ ౧౮॥
౪౨॥

చతుశ్చత్వారింశోఽనువాకః.

—ॐ ఉత్తరవక్త్రప్రతిపాదకమస్త్రః. ॐ—

వా॒మదే॑వాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమో రు॒ద్రాయ॑

నమగి కా¹లాయ నమగి క¹లవికరణాయ నమో బ¹లవికరణాయ
 నమో బ¹లప్రమథనాయ నమ స్సర్వభూతదమనాయ నమో
 మనో¹స్తనాయనమః॥ ౫౯॥ ౪౪॥

పంచత్వారింశో¹నువాకః.

❀ దక్షిణవక్తప్రతిపాదకమస్త్రః. ❀

అఘో¹రేభ్యో¹ ఓ¹థ ఘో¹రేభ్యో¹ ఘో¹రఘో¹రతరేభ్య
 స్సర్వతశ్శర్వ సర్వేభో¹నమస్తే అస్తు రుద్రయా¹పేభ్యః॥ ౬౦॥
 ౪౫॥

షట్పత్వారింశో¹నువాకః.

❀ స్రాగ్వక్తప్రతిపాదకమస్త్రః. ❀

తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి¹తన్నో
 రుద్రగి ప్రచో¹దయాత్॥ ౬౧॥ ౪౬॥

సప్తచత్వారింశో¹నువాకః.

❀ ఊర్ధ్వవక్తప్రతిపాదకమస్త్రః. ❀

ఈశాన స్సర్వవిద్యానా మిశ్వర స్సర్వభూతా¹నాం బ్రహ్మ
 ధిపత్తి¹ర్భృహ్మణో¹ ఓ¹ధిపత్తి ర్భృహ్మ శివో¹ మే అస్తు సదాశివో¹మ్॥
 ౬౨॥ ౪౭॥

అష్టచత్వారింశోఽనువాకః.

— శ్రీ సుపర్ణమస్త్రాః. —

బ్ర॒హ్మ మే॑తు మామ్ । మ॒ధు మే॑తు మామ్ । బ్ర॒హ్మ
మే॑వ మ॒ధు మే॑తు మామ్ । యా॑స్తే సోమ ప్ర॒జా వ॒థోస్థి ॒భి
సో ఆ॒హమ్ । దు॒స్వప్న॒హ స్థు॒రుప్స॒హ । యా॑స్తే సోమ ప్రా
ణాగ్ం స్తా॒జ్ఞుహో॑మి । త్రి॒సుప॑ర్ణ మయాచితం బ్రా॒హ్మణా॑య
దద్యాత్ । బ్ర॒హ్మ హ॒త్యాం॒వా వ॒తే ఘ్న॑న్తి । యే బ్రా॒హ్మణా
స్త్రి॒సుప॑ర్ణం పత॒న్తి । తే సోమం ప్రా॒ఘ్నవ॑న్తి । ఆ॒సహ॑స్రా త॒ప
జ్జీ॒ం ఘ్న॑న్తి । ఓమ్ ॥ ౬౩ ॥ ౪౮ ॥

ఏకోనపఞ్చాశోఽనువాకః.

— శ్రీ సుపర్ణమస్త్రాః. —

బ్ర॒హ్మ మే॑ధయా । మ॒ధు మే॑ధయా । బ్ర॒హ్మ మే॑వ మ॒ధు
మే॑ధయా । అ॒ద్యా నో॑ దేవ సవి॒తగ్ ప్ర॒జావ॑తాన్స॒వీ సో॒భగమ్ ।
పరా॑దుష్ప్వ॒ష్ణియగ్ం సు॑వ । వి॒శ్వాని॑ దేవ సవి॒త దు॒రితా॑ని పరా॑
సు॑వ । య॒ద్భద్రం॑ తన్న॒ ఆసు॑వ । మ॒ధువా॑తా ఋతాయ॒తే మ॒ధు
క్ష॒రన్తి॑ సి॒న్ధవః॑ । మా॒ధ్వీర్న॒స్సన్తో॒షధీః॑ । మ॒ధున॒క్త ము॒తోప॑స్తి
మ॒ధుమ॒ త్స్పృ॒థివగ్ం॑ ర॒జః ॥ ౬౪ ॥

మధు ద్యౌ రస్తు నగి పితామధుమాన్వో వనస్పతి ర్మధు
 మాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీ గ్గావో భవస్తు నః । య ఇమం
 త్రిసుషర్ణ మయాచితం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ । భూణహ
 త్యాం వా ఏతేఘ్నున్తి । యే బ్రాహ్మణా త్రిసుషర్ణం పతన్తి ।
 తే సోమం ప్రాపున్వన్తి । ఆసహస్రా త్వజ్జీం పునన్తి ।
 ఓమ్ ॥ ౬౫ ॥

రజ్జో నవచ ॥ ౪౯ ॥

పశ్చాశ్చోఽనువాకః.

❧ త్రిసుషర్ణ మస్త్రాః ❧

బ్రహ్మమేధవా । మధుమేధవా । బ్రహ్మమేవ మధుమేధ
 వా । బ్రహ్మదేవానాం పదవీగి కవీనా మృషి ర్విప్రాణాం మహి
 షోమృగాణామ్ । శ్యేవో గృధ్రాణాగ్ం స్వధితి ర్వనానాగ్ం
 సోమగి పవిత్రమత్యేతి రేభన్ । హగ్ంస శ్శుచిష ద్వసు రస్త
 రిక్షస ధోతా వేదిషదతిథి ర్దురోణసత్ । నృష ద్వరస దృతస
 ద్వోమస దబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ ।
 య ఇమం త్రిసుషర్ణ మయాచితం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ।
 వీరహత్యాం వా ఏతేఘ్నున్తి । యే బ్రాహ్మణాత్రిసుషర్ణం పతన్తి

న్తి । తే సోమం ప్రాప్నువన్తి । ఆసహస్రా త్వజ్జీ-పునన్తి ।
ఓమ్॥ ౬౬॥ ౫౦॥

ఏకపఞ్చాశోఽనువాకః.

—ॐ స్వావయవశుద్ధ్యర్థహోమమస్త్రః. —

ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానా మే శుద్ధ్యంతాం జ్యోతి
రహంవిరజా విప్రాప్తా భూయాస్తగ్ం స్వాహా॥ ౬౭॥ ౫౧॥

ద్విపఞ్చాశోఽనువాకః.

—ॐ తచ్ఛేషమస్త్రః. —

వాఙ్మనశ్చక్షుశ్శ్రోత్ర జిహ్వఘ్రాణరేతోబుద్ధ్యాకూతిస్స
ఙ్మల్పామే శుద్ధ్యంతాం జ్యోతి రహం విరజా విప్రాప్తా భూయా
స్తగ్ం స్వాహా॥ ౬౮॥ ౫౨॥

త్రిపఞ్చాశోఽనువాకః.

—ॐ తచ్ఛేషమస్త్రః. —

శిరగపాణి పాదపార్శ్వపుష్టోదరఙ్ఘ్రీశీఞ్చోపస్థపాయవో
మే శుద్ధ్యంతాం జ్యోతి రహం విరజా విప్రాప్తా భూయాస్తగ్ం
స్వాహా॥ ౬౯॥ ౫౩॥

చతుఃపఞ్చాశోఽనువాకః.

—ॐ తచ్ఛేషమస్త్రః. ॐ—

త్వక్చర్తమాగ్ం సరుధిరమేదోఽస్థిమజ్జా మే శుధ్యంతాం
జ్యోతి రహం విరజా విప్రాప్తా భూయాస్తగ్ం స్వాహా॥ ౭౦॥ ౫౪॥

పఞ్చపఞ్చాశోఽనువాకః.

—ॐ తచ్ఛేషమస్త్రః. ॐ—

శబ్దస్పర్శరూపరసగంధా మే శుధ్యంతాం జ్యోతి రహం
విరజా విప్రాప్తా భూయాస్తగ్ం స్వాహా॥ ౭౧॥ ౫౫॥

షట్పఞ్చాశోఽనువాకః.

—ॐ తచ్ఛేషమస్త్రః. ॐ—

పృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశా మే శుధ్యంతాం జ్యోతి
రహం విరజా విప్రాప్తా భూయాస్తగ్ం స్వాహా॥ ౭౨॥ ౫౬॥

సప్తపఞ్చాశోఽనువాకః.

—ॐ తచ్ఛేషమస్త్రః. ॐ—

అన్నమయప్రాణమయమనోమయవిజ్ఞానమయానందమయా
మే శుధ్యంతాం జ్యోతి రహం విరజా విప్రాప్తా భూయాస్తగ్ం
స్వాహా॥ ౭౩॥ ౫౭॥

చ తు ర్థః ప్ర శ్నః.

65

అష్టపద్మాశోఽనువాకః.

ॐ తచ్ఛేషమస్త్రః. ॐ

వివిట్టి స్వాహా॥ ౭౪॥ ౫౮॥

ఏకోనపష్టితమోఽనువాకః.

ॐ తచ్ఛేషమస్త్రః. ॐ

ఘోషోత్కాయ స్వాహా॥ ౭౫॥ ౫౯॥

పష్టితమోఽనువాకః.

ॐ తచ్ఛేషమస్త్రః. ॐ

ఉత్తిష్ట పురుష హరే లోహిత విజ్ఞభాక్ష దేహిదేహి
దదాపయితా మే శుభ్యంతాం బోధితి రహం విరజా విప్రాష్టా
భూయాస్తగ్ంస్వాహా॥ ౭౬॥ ౬౦॥

ఏకపష్టితమోఽనువాకః.

ॐ తచ్ఛేషమస్త్రః. ॐ

ఓం స్వాహా॥ ౭౭॥ ౬౧॥

ద్విషష్టితమోఽనువాకః.

ॐ జ్ఞానసాధనాభిధానమ్. ॐ

సత్యం పరం పరగ్ం సత్యగ్ం సత్యేన న సువర్గాల్లోకా
 చ్యవ నే కదాచన సతాగ్ం హి సత్యం తస్మాథ్యత్యే రమ నే
 తపశ్చ తపోనానశనా త్పరం యద్ధి పరం తప స్తద్దుర్ధర్షం
 తద్దురాధర్షంతస్మాత్తపసి రమ నే దమ ఇతి నియతం బ్రహ్మ
 చారిణ స్తస్మాద్దమే రమ నే శమ ఇత్యరణ్యే మునయ స్తస్మా
 చ్చమే రమ నే దాన మితి సర్వాణిభూతాని ప్రశగ్ంసన్వి
 దానా న్నాతిదుష్కరం తస్మాద్దానే రమ నే ధర్మ ఇతి ధర్మేణ
 సర్వ మిదం పరిగృహీతం ధర్మాన్నాతిదుష్కరంతస్మాద్ధర్మే రమ నే
 ప్రజన ఇతి భూయాగ్ంస స్తస్మాద్భూయిష్టాగి ప్రజాయ నే
 తస్మాద్భూయిష్టాగి ప్రజన నే రమ నే ఽగ్నయ ఇత్యాహ తస్మా
 దగ్నయ ఆధాతవ్యా అగ్నిహోత్ర మిత్యాహ తస్మా దగ్ని
 హోత్రే రమ నే యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞోహిదేవానాం యజ్ఞేనహిదేవా
 దివం గతా స్తస్మాద్ద్యజ్ఞే రమ నే మానస మితి విద్వాగ్ంస స్తస్మా
 ద్విద్వాగ్ంసవ మానసే రమ నే న్యాస ఇతి బ్రహ్మ హి పరగి
 పరో హి బ్రహ్మతాని వా ఏతాన్యవరాణి తపాగ్ంసి న్యాస
 ఏవాత్యరేచయ ద్య ఏవం వేదేత్యుపనిషత్ ॥ ౭౮॥ ౬౨॥

ప్రిపష్టితమోఽనువాకః.

ॐ మోక్షసాధనసమూహోపపాదనభూతాఖ్యాయికాదికమ్. ॐ

ప్రాజాపత్యో హారుణి స్సుప్తర్థేయగి ప్రజాపతిం పితర
ముపససార కిం భగవన్తగి పరమం వదన్తీతి తస్మై ప్రోవాచ
సత్యేన వాయు రావాతి సత్యేనాదిత్యో రోచతే దివి సత్యం
వాచగి ప్రతిష్ఠా సత్యే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మా ధన్యత్యం పరమం
వదన్తి తపసా దేవా దేవతా మగ్ర ఆయన్తపసోషయ స్సుప్త
రన్యవిన్దన్తపసా సుప్తాన్ప్రీణదామారాతీగ్ం స్తపసి సర్వం
ప్రతిష్ఠితం తస్మా త్తపగి పరమంవదన్తి దమేన దాన్తాగి కిల్బిష
మవధూన్వన్తి దమేన బ్రహ్మచారిణ స్సువరగచ్ఛన్దమోభూతా
నాం దురాధర్షం దమే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మా ధ్దమగి పరమం
వదన్తి శమేన శాన్తా శ్శివ మాచరన్తి శమేననాకం మునయో
ఽన్వ విన్ద శ్శుమో భూతానాం దురాధర్షగ్ం శమే సర్వం
ప్రతిష్ఠితం తస్మా చ్చమగి పరమం వదన్తి దానం యజ్ఞానాం
వరూఢం దక్షిణా లోకే దాతారగ్ం సర్వభూతాన్యపజీవన్తి
దానేనారాతీరపానుదన్తదానేన ద్విషన్తో మిత్రా భవన్తి దానే
సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మా ధ్దానం పరమం వదన్తి ధర్మో విశ్వస్య

జగతః ప్రతిష్ఠా లోకేధర్మిణ్యం ప్రజా ఉపసర్పన్తి ధర్మేణ పాప
 మపనుదతి ధర్మే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మా ధర్మం పరమం వదన్తి
 ప్రజననం వై ప్రతిష్ఠా సాధు ప్రజాయా స్తన్తుం తన్వానగి పితౄణా
 మన్మథో భవతి తదేవ తస్మాన్మణంతస్మా త్ప్రజననం పరమం
 వదన్త్యగ్నయో వై త్రయీ విద్యాదేవయానగి పథా గార్
 హపత్య ఋ కృథివీ రథన్తర మన్వాహర్యపచనో యజా రన్త
 రిక్షం వామదేవ్య మాహవసీయ సామ సువర్గోలోకో బృహ
 తస్మా దగ్ని సర్వమం వదన్త్యగ్నిహోత్రగ్ం సాయంప్రాత
 ర్గ్రహణాం నిష్కృత్తి స్వీప్తగ్ం సుహృతం యజ్ఞక్రతూనాం
 ప్రాయణగ్ం సువర్గస్య లోకస్య బ్యోతి స్తస్మా దగ్నిహోత్రం
 పరమం వదన్తి యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞో హి దేవానాం యజ్ఞేన హి
 దేవా దివంగతా యజ్ఞేనాసురానపానుదన్త యజ్ఞేన ద్విషన్తో
 మిత్రా భవన్తి యజ్ఞేసర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మా ద్యజ్ఞం పరమం
 వదన్తి మానసం వై ప్రాజాపత్యం క్షత్రియం మానసేన మనసా
 సాధు పశ్యతి మానసా ఋషయగి ప్రజా అస్పృజన్త మానసే
 సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మా న్మానసం పరమం వదన్తి న్యాయత్యాహు
 ర్చనీషిణో బ్రహ్మణం బ్రహ్మే విశ్వగతమ స్వయంభుగి ప్రజా

పతి స్సంవత్సర ఇతి సంవత్సరో ౭సావాదిత్యో యప్రష ఆదిత్యే
 పురుష స్స పరమేష్ఠీ బ్రహ్మత్వా యాభిరాదిత్య స్తపతి రశ్శిభి
 స్తాభిః పర్జన్యో వర్షపతి పర్జన్యోనాషధివనస్వతయ్యప్రజాయస్త
 ఓషధివనస్వతిభి రన్నం భవత్యన్నేన ప్రాణాగ ప్రాణైర్బలం
 బలేన తప స్తపసా శ్రద్ధా శ్రద్ధయా మేధా మేధయా మనీషా
 మనీషయా మనో మనసా శాన్తి శాన్త్యా చిత్తం చిత్తేన
 స్మృత్యైర్గం స్మృత్యా స్మారగ్ం స్మారేణ విజ్ఞానం విజ్ఞానేనాత్మా
 నం వెదయతి తస్మాదన్నం దదన్ధస్త్వర్వాణ్యేతాని దదాత్యన్నా
 త్ప్రాణా భవన్తి భూతానాంప్రాణై ర్ననో మనస శ్చ విజ్ఞానం
 విజ్ఞానా దానన్దో బ్రహ్మయోని స్సవా ప్రష పురుషగ పశ్చాథా
 పశ్చాత్తాయేన సర్వ మిదం ప్రోతం పృథివీచాన్తరిక్షం చ ద్యౌ
 శ్చ దిశ శ్చావాన్తరదిశా శ్చ స వై సర్వ మిదంజగత్సచ
 భూతగ్ం స భవ్యం జిజ్ఞాసక్త్వప్రభుతజా రయిష్టా శ్శ్రద్ధా
 సత్యో మహ స్వాస్తమసోఽరిష్టా జ్ఞాత్వా త మేవం మనసా
 హృదాచ భూయో న మృత్యు ముపయాహి విద్వా స్తస్మా
 న్నాస్యస మేషాంతకసా మతిరిక్త మాహుః | వసురణ్యో విభూ
 రసి ప్రాణే త్వ మసి సంధాతా బ్రహ్మ స్త్వమసి విశ్వస్సక్తే

జోదా స్త్య మస్య గ్నే ర్వరోచదా స్త్యమసి సూర్యస్య ద్యు
 మ్నోదా స్త్య మసి చంద్రమన ఉపయామగృహీతోఽసి బ్రహ్మ
 ణే త్వా మహస్ ఓ మిత్యాత్మానం యుజ్జీతైత ద్వై మహో
 పనిషదం దేవానాం గుహ్యం య ఏవం వేద బ్రహ్మణో మహి
 మాన మాప్నోతి తస్మాద్బ్రహ్మణో మహిమాన మితుప్రని
 షత్ || ౭౯ || ౬౩ ||

చతుష్షష్టితమోఽనువాకః.

— ఆత్మయజ్ఞాభిధానమ్. —

తస్మైవం విదుషో యజ్ఞస్యాత్మా యజమాన శ్శ్రద్ధా
 పత్నీశరీర మిద్ధ మురో వేది ర్గోమాని బర్హిరేవద శ్శిఖా
 హృదయం యూపగ కామ ఆజ్యం మన్యుగ పశు స్తపోఽగ్ని
 శ్శమయితా దక్షిణా వాఘ్తోతా ప్రాణ ఉద్ధాతాచతు రధ్వర్య
 ర్చనో బ్రహ్మ శ్రోత్రమగ్నిః యావ ధ్రియతే సా దీక్షా య
 దశ్నాతి య త్పిబతి త దస్యసోమపానం యద్రమతే త దుప
 సదో య ధ్సంచర త్యుచవిశ త్యుత్తిష్ఠతే చ స ప్రవర్గో య
 స్సుఖం త దాహవనీయో య దస్య విజ్ఞానం తజ్జహోతి య

ధ్వా॒యం ప్రా॒త ర॒త్తి త ధ్స్వి॒థో య ధ్వా॒యం ప్రా॒తర్త॒థ్య
 ద్వి॒సం చ తా॒ని స॒వనా॒ని యే అ॒హో॒రాత్రే॑ తే ద॒ర్శపూర్ణ॑మా
 సా యే ॒ర్థమా॑సా శ్చ మా॑సాశ్చ తే చాతు॒ర్తాసా॑ని య
 ఋ॒తవ॑స్తేపశు॒బధ్ధా యే సం॑వత్స॒రాశ్చ ప॑రివత్స॒రాశ్చ తే ॒హ
 ర్త॒ణాస్సర్వ॑వేద॒సం వా ఏ॒త ధ్స్వ॒త్త్రం య॒న్తర॑ణం తద॒వభృ॑థ॒వత
 ద్వై జ॒రామ॑ర్య మగ్ని॒హోత్రం॑ య ఏ॒వం వి॒ద్వా సు॒దగ
 యనే॑ ప్ర॒మీయ॑తే దే॒వానా॑మే॒వ మ॒హిమా॑నం గ॒త్వా ॒౨౨
 త్యస్య॑ సా॒యుజ్యం॑ గ॒చ్ఛత్య॑థ యో దక్షి॒ణే ప్ర॒మీయ॑తే
 పి॒తృణా॑మే॒వ మ॒హిమా॑నం గ॒త్వా చ॒వ్రమ॑స సా॒యుజ్యం॑
 గ॒చ్ఛత్యే॒తా వై సూ॑ర్యాచ॒వ్రమ॑సో ర్ష॒హిమా॑నా బ్రా॒హ్మణో
 వి॒ద్వా న॒భిజ॑యతి తస్మా ద్ద॒బ్రిహ్మ॑ణో మ॒హిమా॑న మా॒ప్నోతి
 తస్మా ద్ద॒బ్రిహ్మ॑ణో మ॒హిమా॑న మి త్యు॒పని॑షత్ ॥ ౮౦ ॥ ౬౪ ॥

అ॒మృ॒సి భూ॒రగ్న॑యే భూ॒రన్నం॑ భూ॒రగ్న॑యే॒చ పా॑హి
 నో యశ్చ॒ద్దే॒సాం నమో॑ బ్ర॒హ్మణ॑ ఋ॒తం తపో॑ యథా॒వృ॒క్షసా॑
 ణో॒రణీ॑యా స్థ॒హస్ర॑శీ॒ర్ష మృ॒త మా॒దిత్యో॑ వా ఏ॒ష ఆది॑
 త్యో॒వై తే॒జః ఓ॒జో ఘృ॑ణి స్స॒ర్వోవై క॒ర్తృద్రా॒య నమో॑
 హి॒రణ్య॑బాహవే యస్య॒వై క॒జ్జతీ॑ కృ॒ణు॒ష్వపా॑జో ॒దితి॑

రాప్రోవా ఇద మాపగి పున న్నన్విశ్చ సూర్యశ్చ యాత్వోం
భూరోం భూర్భువస్సువరోం తదుత్తమ ఓమ న్తశ్చర త్యమృతో
పస్తరణం ప్రాణే నివిష్టగి ప్రాణే నివిష్టశ్చివోఽమృతా పితౄన
గ్ం శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిశ్య ప్రాణానా మజుష్ఠమాత్రో
మేథా దేవీ మేథాంమ ఇన్ద్రో దదాత్వప్సరాస్వా మాం
మేథా సద్యో వామదేవాయా ఘోరేభ్య స్తత్పురుషాయే
శానో బ్రహ్మ మేతు బ్రహ్మ మేధయా బ్రహ్మ మేధవా ప్రాణాపాన
వాజ్తన శ్చిరగపాణి త్వక్చర్మ శబ్దస్పర్శ పృథివ్య న్నమయ
వివిట్టి ఘోషాత్కాయోత్తిష్టోగ్ం సత్యం ప్రజాపత్య స్తనైస్త్రి
వం చతుష్షష్టిః॥ ౬౮ ॥

అమ్మసి వృషా హగ్ంస స్సర్వోవా ఆయాతు శ్రద్ధా
యాం తత్పురుషాయ శబ్దాశీతిః॥ ౮౦ ॥

హరిః ఓమ్ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

తైత్తిరీయోపనిషది చతుర్థగ ప్రశ్నః

ద్రావిడపాఠస్సమాప్తః.

శ్రీః
తైత్తిరీయోపనిషది

చతుర్థః ప్రశ్నః.
(అథ నారాయణోపనిషత్)

ఆంధ్రపాఠః.

కాండర్షిః - యాజ్ఞకీదేవతా ఉపనిషత్

అనువాకాః ౮౦.

పూర్వశాంతిపాఠః.

హరిః ఓమ్ || సహనావవతు । సహసౌభునక్తు || సహవీ
ర్యంకరవావహౌ | తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహౌ । ఓం
శాంతి శాంతి శాంతిః ||

హరిః ఓమ్ || అమృతస్య పారే భువనస్య మధ్యే నాకస్య
ప్రప్తేమహతోమహియాః | శుక్రేణజ్యోతిగ్ంషిసమనుప్రవిష్టః
ప్రజాపతిశ్చరతిగర్భేఅంతః | యస్మిన్నిదగ్ం సంచవిచైత్తి సర్వం
యస్మిన్దేవా అధివిశ్వేనిషేదుః । తదేవ భూతం తద్భువన్య మా

ఇ॒దం తద॒క్షరే॑ ప॒రమే॑వ్యోమ్న॒మ్ । యేనా॑వృ॒తం ఖం॑చ ది॒వం
మ॒హీం॑చ యేనా॑ది॒త్యస్తప॑తి తే॒జసా॑భ్రా॒జసా॑చ । యమ॑స్త
స్స॒ముద్రే॑ క॒వయో॑ వయ॒న్తి యద॒క్షరే॑ ప॒రమే॑ ప్ర॒జాః । యత॑గ్
ప్ర॒సూతా॑ జగ॒తగ్ ప్ర॒సూతీ॑ తో॒యేన॑ జీ॒వాన్వ్యచ॑స॒ర్జ భూ॑
మ్యామ్ । యదో॑షధీ॒భిగ్ పు॒రుషా॑ నృ॒శూగ్ శం॑శ్చ వి॒వేశ॑ భూ॒
తాని॑ చరా॒చరా॑ణి॒అత॑గ్ప॒రం నాన్యద॑ణీ॒యసగ్ం॑హి ప॒రాత్ప॑రం
యన్త॑హతో॒మహా॑స్తమ్॒యదే॑క మ॒వ్యక్త మన॑స్త॒రూపం॑ విశ్వం
పు॒రాణం॑ తమ॒సగప॑రస్తాత్ ॥ ౧ ॥

తదే॒వ ర్తం॑ తదు॒ సత్య॑మా॒హు స్తదే॒వ బ్ర॑హ్మ ప॒రమం॑
కవీ॑నామ్॒ఇష్టా॑పూ॒ర్తం బ॒హుథా॑ జా॒తం జా॑యమా॒నం విశ్వం॑
బిభ॑ర్తి భు॒వన॑స్స॒నాభిః॑తదే॒వాగ్నిస్తద్వా॑యు స్త॒థూన్ర్యస్తదు॑
చ॒న్ద్రమాః॑ । తదే॒వ శు॒క్రమ॑మృ॒తం తద్భ్ర॑హ్మతదా॒ప స॒ప్రజా॑
ప॒తిః । సర్వే॑ నిమే॒షా జ్జి॑రే॒విద్యు॑తగ్ పు॒రుషా॑దధి । క॒లా
ము॒హూర్తాగ్ కా॑ష్ఠా॒శ్చహో॑రా॒త్రాశ్చ స॒ర్వశః॑ । అ॒ర్థమా॑సా
మా॒సా ఋ॒తవ॑ స్సం॒వత్స॑రశ్చ కల్ప॒ంతామ్ । స ఆప॑గప్రదు॒ఖే
ఉ॒భే ఇ॒మే అ॒న్తరి॑క్ష మ॒థోసు॑వః । నై॒నమూ॑ర్ద్వం న తి॒ర్యజ్ఞం॑

నమధ్యే పరిజగ్రభత్ । నతస్యే శే కశ్చన తస్య నామ మహా-
ద్యశః ॥ ౨ ॥

న సుధృశే తిష్ఠతి రూప మస్య నచక్షుషా పశ్యతి కశ్చ
నై నమ్ హృదామనీషా మనసాభిక్షప్తాయ ఏనం విదు రమృతా
స్తే భవన్తి । అద్భ్య సముఖ్యతో హిరణ్యగర్భ ఇత్యష్టే । ఏష
హి దేవః ప్రదిశోఽనుసర్వాః పూర్వోహి జాత స్స ఉగర్భే
అస్తః । సవిజాయమాన సృజనిష్యమాణః ప్రత్యజ్ఞుఖా స్తిష్ఠతి
విశ్వతోముఖః । విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతో
హస్త ఉత విశ్వతస్పాత్ । సంభాహుభ్యాం నమతినంపతత్రై
ర్ద్యావాపృథివీ జనయన్దేవ ఏకః । వేన స్తత్యశ్య నిశ్శ్వా భువ
నాని విద్వాన్ యత్రవిశ్వం భవత్యేకనీశమ్ । యస్మిన్నిదగ్ం
సం చవిచైకగ్ంస ఓతగి ప్రోత శ్చ విభు ప్రజాసు । ప్రతవోచే
అమృతం నువిద్వా న్నన్ధర్వో నామ నిహితం గుహాసు ॥ 3 ॥

త్రీణి పదా నిహితా గుహాసు య స్తద్వేద సవితుగి
పితాసత్ । సనోబద్ధు ర్జన్తితా సవిధాతాధామాన్తి వేదభువ
నానివిశ్వాన్ యత్ర దేవాఅమృతమానశానా స్తృతీయే ధామా
న్యద్యైరయన్త । పరిద్యావాపృథివీ యన్తిస్తద్యః పరిలో కాన్పరి

దిశః పరిసువః | ఋతస్యతన్తుం వితతంచిత్యత్య తదపశ్యత్తదభవ
త్ప్రజాసు | పరిత్యక్తో కాన్వరీత్య భూతానిపరిత్యసర్వాః ప్రది
శోదిశశ్చ | ప్రజాపతిగి ప్రథమజా ఋతస్యాత్మనాఽతాన మభి
సంబభూవ | సదస్సప్తిమద్భుతం ప్రియమిద్ద్రస్య కామ్యమ్ | సనిం
మేధామయాసిషమ్ | ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోఽప్సునిర్ ఋతిం
మమ || ౪ ||

ప్రశూగ్ంశ్చ మహ్యామావహ జీవనంచదిశోదిశ | మానో
హిగ్ంసీజ్జాతవేదో గామశ్చ పురుషం జగత్ | అభిభదగ్న
అగహి శ్రియామాపరిపాతయ | పురుషస్య విద్వసహస్రాక్షస్య
మహాదేవస్య ధీమహి | తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్ | తత్పురు
షాయ విద్వహే మహాదేవాయధీమహి | తన్నోరుద్రః ప్రచోద
యాత్ | తత్పురుషాయవిద్వహే వక్రతుణ్డాయధీమహి | తన్నో
రుదన్తిః ప్రచోదయాత్ | తత్పురుషాయవిద్వహే చక్రతుణ్డాయ
ధీమహి || ౫ ||

తన్నోరుదన్తిః ప్రచోదయాత్ | తత్పురుషాయవిద్వహే
మహానేనాయ ధీమహి | తన్న షణ్ముఖగి ప్రచోదయాత్ | తత్పు
రుషాయవిద్వహే సువర్ణపతాయ ధీమహి | తన్నోరుద్రః ప్రచో

దయాత్ | వేదాత్తనాయ విద్వహే హిరణ్యగర్భాయ ధీమహి |
తన్నో బ్రహ్మ ప్రచోదయాత్ | నారాయణాయ విద్వహే వాసుదే
వాయ ధీమహి | తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ | వజ్రనఖాయ
విద్వహే తీక్షణదగ్ధంస్త్రాయ ధీమహి || ౬ ||

తన్నో నారసింహగ ప్రచోదయాత్ | భాస్కరాయ వి
ద్వహే మహద్భ్యుతికరాయ ధీమహి | తన్నో ఆదిత్యగ ప్రచోద
యాత్ | వైశ్వానరాయ విద్వహే లాలీలాయ ధీమహి | తన్నో
అగ్నిగ ప్రచోదయాత్ | కాయనాయ విద్వహే కన్యకు
మారి ధీమహి | తన్నో దుర్దిగ ప్రచోదయాత్ | సహస్రపరమా
దేవీ శతమూలా శతాంకురా | సర్వగం హరతు మేపాపం
దూర్వా దుస్సప్తనాశనీ | కాణ్డతాణ్డత్ప్రసోహస్తీ పరు
షః పరుషః పరి || ౭ ||

ఏవానో దూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేన చ | యా
శతేన ప్రతనోషి సహస్రేణ విరోహసి | తస్యాస్తే దేవీష్టకే విధే
మ హవిషావయమ్ | అశ్వక్రాస్తే రథక్రాస్తే విష్ణుక్రాస్తే పసుధరా |
శిరసా ధారయిష్యామి రక్షస్వ మాం పదేపదే | భూమి ర్ధేను
ర్ధరణి లోకధారిణి | ఉద్భృతా ౭నీ వరాహేణ కృష్ణేన శత

బ్రాహ్మనా । మృత్తికే హన మే పాపం య న్తయా దుష్కృ
తం కృతమ్ । మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాసి కాశ్యపేనాభిమన్రితా ।
మృత్తికే దేహి మే పుష్టిం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౮ ॥

మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం త న్నే నిర్గుడ మృత్తికే ।
తయాహతేన పాపేన గచ్ఛామి పరమాం గతిమ్ । యత ఇన్ద్ర
భయామహేతతో నో అభయం కృధి । మఘవ ఇచ్ఛధి తవ త
న్న ధోతయే విద్విహోవిమృధో జహి । స్వస్తిదా విశస్పతి
ర్వౌత్రహో విమృధోవశీ । పృషేద్దగ్ధి పుర ఏతు న స్వస్తిదా
అభయంకరః స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవా స్వస్తి నః పూషా
విశ్వవేదాః । స్వస్తి న స్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమి స్వస్తి నో బృహ
స్పతి ర్దధాతు ఆపాంత మన్యస్తృపలప్రభర్తా ధుని శ్శిమివా
ఇచ్ఛరుమాగ్ం ఋజీషీ । సోమో విశ్వస్యతసావనాని నార్వా
గిన్ద్రం ప్రతిమానానిదేభుః ॥ ౯ ॥

బ్రహ్మజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తా ద్విసీమత స్సురుచో
వేన ఆవః । సబుద్ధియా ఉపమా అస్య విష్టా సతతశ్చయోని
మసత శ్చవివః । సోనా పృథివి భవాన్మక్షరా నివేశనీ ।
యచ్ఛానశ్శర్క సప్రథాః । గన్ధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్య

పుష్టాం కరిషిణీమ్ । ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తా మిహోప
హ్వయే శ్రియమ్ । శ్రీరేభజతు । అలక్ష్మీరేనశ్యతు । విష్ణు
ముఖా వై దేవా శ్చంద్రోభి రిమాల్లోకా ననపజ్యయ్య మభ్య
జయన్ । మహాగ్ం ఇంద్రో వజ్ర బాహు ష్టోడశీ శర్మ
యచ్ఛతు ॥ ౧౦ ॥

స్వస్తి నో ముఖవా కరోతు హస్తు పాప్తానం యో
స్తాద్దేష్టి । సోమానగ్ం స్వరణం కృణుహి బ్రహ్మణస్పతే । కక్షీ
వస్తం య డౌశిజమ్ । శరీరం యజ్జశమలం కుసీదం తస్మి ధీ
దతు యోస్తాద్దేష్టి । చరణం పవిత్రం వితతం పురాణం
యేన పూత స్తరతి దుష్కృతాని తేన పవిత్రేణ శుద్ధేనపూతా
అతి పాప్తాన మరాతింతరేమ సజోష ఇంద్ర సగణో మరుద్భి
సోమం పిబ వృత్రహ ఇచ్చార విద్వాక్ । జహి శత్రూగ్ం
రప మృధో నుదస్వాఖాభయం కృణుహి విశ్వతోనః సుమిత్రాన
ఆప ఓషధయ స్సస్తు దర్శితా స్తస్మై భూయాసు ర్యోస్తా
ద్దేష్టి యం చనయం ద్విష్టః । ఆపోహిష్ఠా మయోభువ స్తాన
డారే దధాతన ॥ ౧౧ ॥

మహారణాయ చక్షసే । యోవశ్శివతమో రస స్తస్య

భాజయతే హనః । ఉశతీ రివ మూతరః । తస్మా అరంగమామ
 వో యస్యక్షయాయ జిన్వథ । ఆపోజన యథా చ నః । హిర
 ణ్యశృజం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మేదేహి యాచితః । యన్త
 యా భుక్త మసాధూనాం పాపేభ్య శ్చ ప్రతిగ్రహః । యన్తే
 మససా వాచా కర్మణా వా దుష్కృతం కృతమ్ । తన్న ఇన్ద్రో
 వరుణో బృహస్పతి స్సవితా చ పునస్తు పునఃపునః । నమో ౭
 గ్నయే ౭పుమతే నమ ఇన్ద్రాయ నమో వరుణాయ నమో
 వారుణ్యే నమో ౭దభ్యః ॥ ౧౨ ॥

యదపాం క్రూరం యదమేధ్యం యదశాస్త్రం తదపగ
 చ్ఛతాత్ । అత్యాశనా దతీపానా ద్యచ్చ ఉగ్రాత్ప్రతిగ్ర
 హాత్ । తన్నో వరుణో రాజా పాణినా హ్యవమర్శతు । సో ౭
 హ మపాహో విరజోనిర్ముక్తో ముక్తకిల్బషః । నాకస్య ప్రృథ
 మారుహ్య గచ్ఛే ద్బృహ్మసలోకతామ్ । యశ్చాపున వరుణ
 స్స పునాత్వఘమర్షణః । ఇమం మే గణ్ఢే యమునే సరస్వతి
 శుతుద్రి స్తోమగ్ం సచతా పరుష్ణియా । అసిక్నియా మరు
 ద్వౌధే వితస్తయా ౭౭ర్జీకీయే శృణుహ్య సుహౌమయా । ఋ
 తం చ సత్యం చాభీధ్ధా తప్సో ౭ధ్యజాయత । తతో రాత్రి
 రజాయత తత స్సముద్రోఅర్ణవః ॥ ౧౩ ॥

సముద్రాదర్శవా దధి సంవత్సరో అజాయత । ఆహో
రాత్రాణిమిదధ ద్విశ్వస్య మిషతో వశీ । సూర్యాచన్ద్రమసౌ
ధాతా యథాపూర్వ మకల్పయత్ । దివం చ పృథివీం చాస్త
రిక్ష మథో సువః । యత్పృథివ్యాగ్ం రజస్స్వ మాన్తరిక్షే
విరోదసీ । ఇమాగ్ం స్తదాపావరుణః పునాత్వఘమర్షణః ।
పునన్తు వసవః పునాతు వరుణః పునాత్వఘమర్షణః । ఏష
భూతస్య మధ్యే భువనస్య గోప్తా । ఏష పుణ్యకృతాం లోకా
నేష మృత్యోర్ హిరణ్యయమ్ద్యావాపృథివ్యోర్ హిరణ్యయ
గ్ం సగ్ం శ్రితగ్ం సువః॥ ౧౪॥

సన స్సువ స్సగ్ం శిశాధి । ఆర్ద్రం జ్వలతి జ్యోతి రహ
మస్తి । జ్యోతిర్జ్వలతి బ్రహ్మహ మస్తి । యోఽహ మస్తి బ్రహ్మహ
మస్తి । అహమస్తి బ్రహ్మహ మస్తి । అహమేవాహం మాం
జహామి స్వాహా । అకార్యకార్యవక్షీర్ణి స్తేనో భూణహః
గురుత్పగః । వరుణో ఽపామఘమర్షణ స్తస్మా త్వాపా
త్ప్రముచ్యతే । రజోభూమి స్త్వమాగ్ం రోదయస్వ ప్రవదన్తి
ధీరాః । ఆక్రాన్ధముద్రః ప్రథమే విధర్షజ్జనయ స్ప్రిజా భు

వసస్య రాజా । పృషా పవిత్రే అధినానో అవ్యేభృహభోమో
వావృధే సువ్రాన ఇన్దుః॥ ౧౫॥

పరస్తాద్యశో గుహాసు మమ చక్రతుణ్డాయధీమహి తీక్ష
దగ్గ్ంష్ట్రాయ ధీమహి పరి ప్రతిష్ఠితం దేభు ర్యచ్ఛతు దధాతనా
దోభ్యోఽర్ణవ సువో రాజై కం చ॥ ౧॥

(దుర్ద్రోదుర్ద్రశ్చదన్తిశ్చనన్దిష్ణన్తుః ఏవచ । గరుడో
బ్రహ్మవిష్ణుశ్చ నారసిగ్ం హ స్తతైవచ । ఆదిత్యోఽగ్నిశ్చ
దుర్దిశ్చక్ర మేణద్వాదశామ్భసి । మమవచమసువేనావబావై కా
త్యాయనాయ॥ ౧॥)

ద్వితీయోపనిషత్.

— అనిష్టపరిహారార్థం జపామస్తాః. —

జాతవేదసే సునవామ సోమ మరాతీయతో నిదహతి
వేదః । స సః పర్షదతిదుర్గాణి విశ్వా నావేవ సిన్ధుం దురితా
ఽత్యగ్నిః । తా మగ్నివర్ణాం తపసా జ్వలన్తీం వైరోచనీం కర్త
ఫలేష్టు జుష్టామ్ । దుర్గాం దేవీగ్ం శరణ మహం ప్రపద్యే సుత
రసి తరనే నమః । అగ్నేత్వం పారయా నవోయి అస్తా ధన్వి

స్తిభి రతి దుర్గాణి విశ్వా । పూశ్చ పృథ్వీ బహులా న ఉర్వీ
భవా తో కాయ తనయాయ శంయోః॥ విశ్వాని నో దుర్గహ
జాతవేద స్సిన్ధుం న నావా దురితా లతిపర్షి । అగ్నే అత్రివ
స్త నసా గృణానో లస్తాకం బోధ్యవితా తనూనామ్ । ప్రతనా
జితగ్ం సహమాన ముగ్ర మగ్నిగ్ం హువేమ పరమా క్షధ
స్థాత్ । స నగ పర్షదతి దుర్గాణి విశ్వా యామద్దేవో అతిదు
రితా లత్యగ్నిః । ప్రతోషిక మీడ్యో అధ్వరేషు సనాచ్ఛ
హోతా నవ్య శ్చసత్సి । స్వాంచాగ్నే తనువం పిప్రయస్వాస్త
భ్యం చ సాభగ్ర మాయజస్వ । గోభి ర్జుష్ట మయుజో నిషి
క్తం తవేన్ద్రవిష్టో రనుసంచరేమ|నాకస్యప్రప్త మభిసంవసానో
వైష్ణవీం లోక ఇహ మాదయన్తామ్॥ ౧౬॥ ౨॥

తృతీయోఽనువాకః.

—ॐ అన్నసమృద్ధికామస్య హోమమస్తాః॥ —

భూ రన్న మగ్నయే పృథివ్యై స్వాహాభువోఽన్నం
వాయవేఽన్తరితాయ స్వాహాసువరన్న మాదిత్యాయ దివే
స్వాహా భూ ర్భువస్సువ రన్నం చంద్రమనే దిగ్భ్యై స్వాహా

నమో దేవేభ్య స్సన్విధాపితృభ్యో భూ ర్భవ స్సువ రన్వ
మోమ్॥ ౧౭॥ ౩॥

చతుర్థోఽనువాకః.

❀ పాపక్షయార్థాః (మహావ్యాహృతిహోమ) మన్తాః. ❀

భూ రగ్నయే పృథివ్యై స్వాహా భువో వాయవేఽంత
రిత్యై స్వాహా సువరాదిత్యాయ దివే స్వాహా భూ ర్భవ
స్సువ శ్చంద్రమసేదిగ్భ్య స్వాహా నమో దేవేభ్య స్సన్విధా
పితృభ్యో భూ ర్భవస్సువ రగ్న ఓమ్॥ ౧౮॥ ౪॥

పంచమోఽనువాకః.

❀ మహత్త్వకామస్య తత్ఫలకా హోమమన్తాః. ❀

భూ రగ్నయే చ పృథివ్యై చ మహతే చ స్వాహా భువో
వాయవే చాంతరిత్యై చ మహతే చ స్వాహా సువరాది
త్యై చ దివే చ మహతే చ స్వాహా భూ ర్భవ స్సువ శ్చంద్ర
మసే చ నక్షత్రేభ్యశ్చ దిగ్భ్య శ్చ మహతే చ స్వాహా
నమో దేవేభ్య స్సన్విధా పితృభ్యో భూ ర్భవ స్సువ ర్భవ
రోమ్॥ ౧౯॥ ౫॥

పప్తోఽనువాకః.

—ॐ జ్ఞానప్రాప్త్యర్థో హోమమస్త్రాః. ॐ—

పాహి నో అగ్న ఏనసే స్వాహా | పాహి నో విశ్వవేదసే
స్వాహా | యజ్ఞం పాహి విభావసో స్వాహా | సర్వం పాహి శత
క్రతో స్వాహా || ౨౦ || ౬ ||

సప్తమోఽనువాకః.

—ॐ జ్ఞానప్రాప్త్యర్థో మస్త్రాః. ॐ—

పాహి నో అగ్న ఏకయా | పాహి త ద్వితీయయా |
పాహి త్తతీయయా | పాహి గీర్ధి శ్చతస్రభి ర్వస్తో
స్వాహా || ౨౧ || ౭ ||

అష్టమోఽనువాకః.

—ॐ వేదాంతప్రాప్తికామేన జప్యః మస్త్రః. ॐ—

య శ్చన్దసా మృతభో విశ్వరూప శ్చన్దోభ్య శ్చన్దాగ్ం
స్వావివేశ | సచాగ్ం శిశ్యగ పురో వాచోపనిష ద్దన్దోజ్జ్యేష్ఠ
ఇన్ద్రియాయఋషిభ్యో నమో దేవేభ్య స్సన్విధా పితృభ్యో
భూ ర్భువ స్సువ శ్చన్దటమ్ || ౨౨ || ౮ ||

నవమోఽనువాకః.

—ॐ అభివేదావిస్తరణాయ జప్యః మస్త్రః. ॐ—

నమో బ్రహ్మణే ధారణం మే అస్త్యనిరాకరణం ధార
యితాభూయానం కర్ణయో శ్శ్రుతం మాచ్యోధ్వంమమా
ముష్యటమ్॥ ౨౩॥ ౯॥

దశమోఽనువాకః.

—ॐ తపఃప్రశంసా. ॐ—

ఋతం తప స్సత్యం తప శ్శ్రుతం తప శ్శాంతం తపో
దమ స్తపశ్శమ స్తపో దానం తపో యజ్ఞం తపో భూ ర్భువ
స్సువ ర్భ్రహ్మైతదుపావైత తపః॥ ౨౪॥ ౧౦॥

ఏకాదశోఽనువాకః.

—ॐ విహితాచరణప్రశంసా నిషిద్ధాచరణనిందా చ. ॐ—

యథా వృక్షస్య సంపుష్పితస్య దూరా గ్దగ్ధో వాత్యే
వం పుణ్యస్య కర్తృణో దూరా గ్దగ్ధో వాతి యథా ఽసిథారాం
కర్తేఽవహితామవక్రామే యద్యువే యువే హవా విహ్వయి
ష్యామి కర్తం పతిష్యామిత్యేవ మమృతా దాత్తానం జుగు
ప్సేత్॥ ౨౫॥ ౧౧॥

ద్వాదశోఽనువాకః.

❀ తత్త్వోపదేశః. ❀

అ॒ణో రణీ॑యాన్త॒హతో॑ మహీ॑యా నా॒త్తాగు॑హాయాం
ని॒హితో॑ ఽస్య జన్తోః॑ । త మక్ర॑తుం పశ్య॑తి పీత॑శో॒ణో ధా॒తుగ
ప్రసా॑దాన్త॒హిమా॑న మి॒శమ్ । స॒ప్త ప్రా॑ణాగ ప్ర॒భవ॑న్తి తస్మా॑
త్స॒ప్తార్చి॑షస్స॒నిధి॑స్స॒ప్త జిహ్వోః॑ । స॒ప్త ఇ॒మే లో॒కా యే॒షు
చర॑న్తిప్రా॒ణాగు॑హాశయా ని॒హితా॑ స॒ప్తస॒ప్త అత॑స్సముద్రా
గి॒రయ॑ శ్చ స॒ర్వేఽస్మా॑ ధన్వ॑స్తన్తే॒ సిన్ధ॑వ స్స॒ర్వరూ॑పాః । అత
శ్చ వి॒శ్వా ఓష॑ధయోరసా॒చ్చ యేనై॑ష భూత॑ స్త్రి॒ష్టత్య॑స్త
రాత్తా॑ । బ్ర॒హ్మ దే॒వానాం పద॑వీ॒కవీ॒నామృ॑షి ర్విప్రా॑ణాం
మహి॑షో మృ॒గాణా॑మ్ । శ్రే॒ణో గృ॒ధ్రాణా॑మ్ స్వ॒ధితి॑ ర్వనా
నాగ్ంసో॑మ॒పవిత్ర॑మత్యే॒తిరే॑భన్ । అ॒జామే॑కాం లో॒హిత॑శుక్ల
కృ॒ష్ణాం బ॒హ్విం ప్ర॒జాం జన॑యన్తిగ్ం స॒రూపా॑మ్ । అ॒జో
హ్యే॒ణో జు॑షమా॒ణోఽను॑శేతే॒జహత్యే॑నాంభు క్త॒భోగా॑మజో
ఽన్యః ॥ ౨౬ ॥

హగ్ంస శ్శుచిష ద్వసు రన్తరిక్షస ధోతా వేదిష దతిధి
ద్వరోణసత్ । నృష ద్వర్షస దృతస ద్యౌమస దబ్జా గోజా

ఋత॑జా॒ అద్రి॑జాఋతం బృ॒హత్ । ఘృ॑తం మి॒మిక్షి॑రే ఘృత॑
 మ॒స్య యో॑ని ర్ఘృ॒తే శ్రి॒తో ఘృత॑ ము॒వస్య॑ ధా॒మ । అ॒నుష్ఠ॑వ్యధ
 మా॒వహ॑ మా॒దయ॑స్వ॒స్వాహా॑కృతం వృ॒షభ॑ వక్షి॒ హవ్యమ్ ।
 స॒ముద్రా॑ దూర్చి॒ర్మధు॑మాగ్ం ఉ॒దార॑ దు॒పాగ్ం శు॒నా స॒మమ్నృ॑
 త॒త్వ మా॑నత్ । ఘృత॑స్య నామ॒గుహ్యం॑ యద॒స్తి జి॒హ్వ
 దే॒వానా॑ మ॒మృత॑స్య నాభిః । వ॒యం నామ॑ప్ర॒బ్రవా॑మాఘృతే
 నా॒స్తి య॒జ్ఞే ధా॑రయా॒మా న॒మోభిః । ఉప॑ బ్ర॒హ్మేశ్వ॑ణవ
 చ్ఛ॒స్యమా॑నం చతు॒శ్శృ॒జ్గోఽవ॒మీ ధౌ॒ర వ॒తత్ । చ॒త్వారి॑
 శృ॒క్లా త్ర॒యో అ॒స్య పా॒దా ద్వే॒శీర్షే॑ స॒ప్త హస్తా॑సో అ॒స్య ।
 త్రి॒ధాబ॑ద్ధో వృ॒షభో॑ రో॒రవీ॑తి మ॒హా దే॒వో మ॒ర్త్యాగ్ం॑ ఆవి
 వేశ ॥ ౨౭ ॥

త్రి॒ధాహి॑తం ప్ర॒ణిభి॑ ర్గు॒హ్యమా॑నం గవి॒ దే॒వాసో॑ ఘృత॑
 మ॒న్వవి॑ద్ధౌ । ఇ॒న్ద్రో ఏక॑గ్ం సూ॒ర్య ఏకం॑ జ॒జాన॑ వే॒నా దే॒కగ్ం॑
 స్వ॒ధయా॑నిష్ఠత॒టుః । యో దే॒వానాం॑ ప్ర॒థమం॑ పు॒రస్తా॑ద్వి॒శ్వా
 ధి॒యో రు॒ద్రోమ॑హర్షిః । హి॒రణ్య॑గర్భం ప॒శ్యత॑ జాయమా॒న
 గ్ం స॒నో దే॒వ శ్శు॒భయా॑స్త్ప॒త్యా సం॑యునక్తు । యస్తా॑ త్ప
 రం నాప॑ర మ॒స్తి కి॒ంచి ద్యస్తా॑న్నాణీ॒యో న॒జ్యా॒యో ఽస్తి॑

కశ్చిత్ । వృక్ష ఇవ స్తభో దివి తిష్ఠ త్యేకస్తేనేదం పూర్ణం
పురుషేణ సర్వమ్ । న కర్త॒ణా న ప్ర॒జయా॒ ధనే॒న్త్యాగే॒నైకే
అమృత॒త్వమా॒నశుః । ప॒రేణా॒కం ని॒హితం గుహా॒యాం విభ్రా॒జ
దేతద్యత॒యో విశ॒న్తి వేదా॒న్తవి॒జ్ఞాన॒ సుని॒శ్చితా॒స్సంన్యాస
యోగాద్యత॒య శ్శుద్ధ॒సత్త్వాః । తే॒బ్రహ్మ॒లోకే॒తు పరా॒న్తకా॒లే
పరామృతాత్ప॒రిముచ్య॒న్తి సర్వే । ద॒హం వి॒పాపం ప॒రమే ౭శ్చ
భూతం యత్పు॒ణ్డరీ॒కం పు॒రమధ్య॒స్థం స్థమ్ । తత్రా॒పి ద॒హం
గ॒గనం విశో॒క స్తస్మి॒న్ యద॒న్తస్త దుపా॒సితవ్యమ్ । యో
వేదాదా॒స్వరగ॒ప్రాక్తో వేదా॒న్తే చ ప్రతి॒ష్ఠితః॒తస్య ప్రకృ॒తి
లీనస్య॒ యగి పర॒స్స మ॒హేశ్వ॒రః॥ ౨౦॥

అజో౭స్య ఆవివేశ సర్వే చత్వారిచ॥ ౧౨॥

త్రయోదశో౭నువాకః.

—ॐ ఉపాస్యగుణవిశేషప్రదర్శనమ్. ॐ—

సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశమ్భవమ్ । విశ్వం
నారాయణం దేవ మక్షరం పరమం పదమ్ । విశ్వతః పరమా
న్నిత్యం విశ్వం నారాయణం హరిమ్ । విశ్వ మే వేదం పురుష

స్తద్విశ్వ ముపజీవతి । పతిం విశ్వస్యాత్తేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం
 శివ మచ్యుతమ్ । నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరా
 యణమ్ । నారాయణపరోజ్యోతిరాత్మా నారాయణగి పరః ।
 నారాయణపరం బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణగి పరః । నారాయణ
 పరో ధ్యాతా ధ్యానం నారాయణః పరః । యచ్చ కించిజ్జగ
 త్సర్వం దృశ్యతే శ్రూయతే లపివా॥ ౨౯॥

అస్తర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణ స్థితః ।
 అనస్తమవ్యయం కవిగ్ం సముద్రే లస్తం విశ్వశమ్భవమ్ ।
 పద్మకోశ ప్రతీకాశగ్ం హృదయం చాప్యథోముఖమ్ . అథో
 నిష్ఠ్యా వితస్యాస్తే నాభ్యాముపరి తిష్ఠతి । జ్వాలమాలాకులం
 భాతీ విశ్వస్యాయతనం మహత్ । సస్తతగ్ం శిలాభి స్తు లమ్బు
 త్యాకోశసన్నిభమ్ । తస్యాస్తే సుషిరగ్ం సూక్ష్మం తస్మిన్ సర్వం
 ప్రతిష్ఠితమ్ । తస్య మధ్యే మహానగ్ని ర్విశ్వా ర్విశ్వతో
 ముఖః । సోలగ్రభు గ్విభజ నిష్ఠ న్నాహారమజరగి కవిః తిర్య
 గూర్ధ్వ మధశ్చాయీ రశ్మయ స్తస్య సస్తతా । సస్తాపయతి
 స్వందేహమాపాదతలమస్తగః । తస్య మధ్యే వహ్నిశిఖా అణి
 యోధ్వా వ్యవస్థితః । నీలతోయదమధ్యస్థా ద్విద్యుల్లేఖేవ

భాస్వరా । నీవారశూకవత్తస్త్వీ పీతా భాస్వత్యణూపమా ।
తస్యాశ్శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మావ్యవస్థితః । సబ్రహ్మ స శివ
స్స హరి స్సేంద్ర సోఽక్షరః పరమ స్త్విరాట్ ॥ 30 ॥

అపి వా సంతతా షట్పు ॥ ౧౩ ॥

చతుర్దశోఽనువాకః.

❧ ఆదిత్యమండలే పరబ్రహ్మోపాసనమ్. ❧

ఆదిత్యో వా ఏష ఏత న్నన్డలం తపతి తత్రతా ఋచ
స్త దృచా మణ్డలగ్ం స ఋచాం లోకోఽథయ ఏష ఏతస్మి
న్నన్డలేఽర్చిర్దీప్యతే తాని సామాని స సామాం లోకోఽథ
య ఏష ఏతస్మిన్నన్డలేఽర్చిషి పురుష స్తాని యజ్ఞాగ్ంషి స
యజ్ఞా మణ్డలగ్ం స యజ్ఞాం లోక సైషా త్రయ్యేవ
విద్యా తపతి య ఏషాఽస్తరా దిత్యే హిరణ్యః పురుషః ॥
30 ॥ ౧౪ ॥

పంచదశోఽనువాకః.

❧ ఆదిత్యపురుషస్త్రివ సర్వాత్మకత్వోపాస్యగుణవత్ప్రదర్శనమ్. ❧

ఆదిత్యో వై తేజః ఓజో బలం యశ శ్చక్షు శ్శ్రోత్ర
మాత్మామనో మన్య ర్మను ర్మత్స్య స్సత్వో మిత్రో వాయు

రా॒క్షా॒శగ॑ ప్రా॒ణో లో॑కపాలగ॑ క॒క్ష కిం కం త ధ॑స్సత్య మ॒న్న
 మ॒మృతో॑ జీ॒వో వి॑శ్వగ॑ కతమ॑ స్వ॒యము॒ఖ బ్ర॒హ్మైత॑ దమృత
 ఏ॒ష పు॑గుష ఏ॒ష భూ॑తానా॒ మధి॑పతి ర్భృ॒హ్మణ॑ సా॒యజ్య॑గ్ం
 స॒లోక॑తా మా॒హ్నీ త్యే॑తాసా మే॒వ దే॑వతానాగ్ం సా॒యజ్య॑
 గ్ం సా॒ర్వి తాగ్ం స॒మాన॑లోకతా మా॒హ్నీ తి॒య ఏ॒వం వే దే॑త్యు
 ప॒నిషత్ ॥ ౫౨॥ ౧౫॥

పోడశోఽనువాకః.

● నమస్కారార్థామస్తాః. ●

ని॒ధన॑పతయే నమః । ని॒ధన॑పతా॒న్తికా॒య నమః । ఊ॒ర్ధ్వ
 య॒నమః । ఊ॒ర్ధ్వలి॒క్ష్ణాయ॒ నమః । హి॒రణ్యా॒య నమః । హి॒ర
 ణ్యలి॒క్ష్ణాయ॒ నమః । సు॒వర్ణా॒య నమః । సు॒వర్ణలి॒క్ష్ణాయ॒ నమః ।
 ది॒వ్యా॒య నమః । ది॒వ్యలి॒క్ష్ణాయ॒ నమః । భ॒వాయ॒ నమః॥ ౩౩॥

భ॒వలి॒క్ష్ణాయ॒ నమః । శ॒ర్వాయ॒ నమః । శ॒ర్వలి॒క్ష్ణాయ॒
 నమః । శి॒వాయ॒ నమః । శి॒వలి॒క్ష్ణాయ॒ నమః । జ్వ॒లాయ॒ నమః ।
 జ్వ॒లలి॒క్ష్ణాయ॒ నమః । ఆ॒త్మాయ॒ నమః । ఆ॒త్మలి॒క్ష్ణాయ॒ నమః ।
 ప॒రమాయ॑నమః । ప॒రమలి॒క్ష్ణాయ॒ నమః । ఏ॒తథో॑స్మస్య సూ॒ర్య
 స॒ర్య స॒ర్వలి॒క్ష్ణగ్ం స్థా॒ప్రయ॑తి పా॒ణిమ॑న్త్రం ప॒విత్రమ్॥ ౩౪॥ ౧౬॥

సప్తదశోఽనువాకః.

❧ పశ్చిమక్రప్రతిపాదకమస్త్రః. ❧

సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయ వై నమో
 నమః | భవేభవేనాతిభవేభవస్త్వమామ్ | భవోద్భవాయ
 నమః || ౩౫ || ౧౨ ||

అష్టాదశోఽనువాకః.

❧ ఉత్తరపక్రప్రతిపాదకమస్త్రః. ❧

వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమ శ్రేష్ఠాయ
 నమోరుద్రాయ నమగ కాలాయ నమగ కలవికరణాయ నమో
 బలవికరణాయ నమో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమ
 స్సర్వభూతదమనాయ నమో మనోస్తనాయ నమః || ౩౬ ||
 ౧౮ ||

వీణోనవింశోఽనువాకః.

❧ దక్షిణపక్రప్రతిపాదకమస్త్రః. ❧

అఘోరేభ్యోఽథ ఘోరేభ్యో ఘోరఘోరత
 రేభ్యః | సర్వేభ్యో స్సర్వశర్వేభ్యో నమస్తే అస్తురుద్రయా
 పేభ్యః || ౩౭ || ౧౯ ||

వింశోఽనువాకః.

—ॐ స్రాగ్వక్తప్రతిపాదకమస్త్రః. ॐ—

తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి తన్నో
రుద్రగ ప్రచోదయాత్ || 3౮ || ౨౦ ||

ఏకవింశోఽనువాకః

—ॐ ఊర్ధ్వక్తప్రతిపాదకమస్త్రః. ॐ—

ఈశాన స్సర్వవిద్యానా మిశ్వర స్సర్వభూతానాం
బ్రహ్మఽధిపతి ర్భ్రహ్మణోఽధిపతి ర్భ్రహ్మ శివోమే ఆస్తు సదా
శివోమ్ || ౩౯ || ౨౧ ||

ద్వావింశోఽనువాకః.

నమో హిరణ్యబాహవే హిరణ్యవర్ణాయ హిరణ్యరూ
పాయ హిరణ్యపతయేఽమ్బికాపతయ ఉమాపతయే పశు
పతయే నమోనమః || ౪౦ || ౨౨ ||

త్రయోవింశోఽనువాకః.

—ॐ ఉపాస్యపురుషనమస్కారార్థమస్త్రః. ॐ—

ఋతగ్ం సత్యం పరం బ్రహ్మపురుషం కృష్ణపిఙ్గలమ్ ।
ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయ వై నమోనమః || ౪౧ ||

౨౩ ||

చతుర్వింశోఽనువాకః.

— రుద్రదేవతాకమస్త్యః. —

సర్వో వై రుద్ర స్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు । పురుషో
వై రుద్ర స్సన్తహో నమోనమః । విశ్వం భూతం భవనం
చిత్రం బహుధా జాతం జాయమానం చ యత్ । సర్వో
హ్యేష రుద్ర స్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు ॥ ౪౨ ॥ ౨౪ ॥

పంచవింశోఽనువాకః.

— రుద్రదేవతాకమస్త్యః. —

కర్తృద్రాయ ప్రచేతసే మీధుష్టమాయ తవ్యసే । వో
చేమ శస్త్రమగ్ం హృదే సర్వో హ్యేష రుద్ర స్తస్మై రుద్రాయ
నమో అస్తు ॥ ౪౩ ॥ ౨౫ ॥

షడ్వింశోఽనువాకః.

— అగ్నిహోత్రహవణ్యాః ఉపయుక్తస్య వృక్షవిశేషస్యాభిధానమ్. —

యస్య వై కఙ్కుత్యగ్నిహోత్రహవణీ భవతి ప్రత్యేవా
స్యాహుతయ స్తిష్ఠన్యథో ప్రతిష్ఠిత్యై ॥ ౪౪ ॥ ౨౬ ॥

సప్తవింశోఽనువాకః.

— రక్షోఽఘ్నచస్త్రనిరూపణమ్. —

కృణుష్వపాజ ఇతి పశ్య ॥ ౪౫ ॥ ౨౭ ॥

అష్టావింశోఽనువాకః.

—ॐ భూదేవతాకమస్త్ర్యః. ॐ—

అదితి దే॒వా గ॒ర్భ॒ర్వా మ॒ను॒ష్యా॒గ పిత॒రోఽసు॒రా స్తే॒షా
గ్ం స॒ర్వభూ॒తానాం మూ॒తా మే॒ది॒నీ మహా॒తా మహీ॒ సావి॒త్రీ
గా॒యత్రీ జగ॑త్యు॒ర్వీ పృ॒థ్వీబ॒హులా విశ్వా॑ భూ॒తా కత॑మా
కా యా సా॒సత్త్యే త్యమృ॑తేతి వసి॒ష్ఠః॥ ౪౬॥ ౨౪॥

ఏకోనత్రింశోఽనువాకః.

—ॐ జలదేవతాకమస్త్ర్యః. ॐ—

ఆప్తో వా ఇ॒దగ్ం స॒ర్వం విశ్వా॑భూ॒తాన్యాప॑సి స్త్రా॒ణా
వా ఆప॑సి ప॒శవ॒ ఆపోఽన్న॒ మాపోఽమృ॑త మాప స॒స్మా
డాపో వి॒రా డాప॑స్వరా డాప శ్చ॒న్దాగ్ం స్యా॑పో జ్యో
తీగ్ం మ్యాపో య॒జ్ఞాగ్ంమ్యా ప॒స్సత్య॑మా ప॒స్సర్వా దే॒వతా
అపో భూ ర్భు॒వ సు॒వ రా॒ప్ ఓమ్॥ ౪౭॥ ౨౫॥

త్రింశోఽనువాకః.

—ॐ మధ్యాహ్నసంధ్యాంగాభిమన్త్రితజలపానమస్త్ర్యః. ॐ—

ఆప॑సి పున స్తు పృ॒థివీం పృ॒థివీ పూ॒తా పునా॑తు మామ్ |
పున॒స్తు బ్ర॒హ్మ॒ణస్ప॒తి ర్భ్ర॒హ్మపూ॒తా పునా॑తు మామ్ | యదు

చి॒ష్ట మ॒భోజ్యం॑ య ద్వా దు॒శ్చరి॑తం మమ । సర్వం॑ పునస్తు
మా మా॒పోఽస్త॑తాం చ ప్రతి॒గ్రహ్నాం॑ స్వాహా॥ ౪౮॥ ౩౦॥

ఏక త్రింశోఽనువాకః.

— సాయంసంధ్యాకాలజలపానమస్త్రః. —

అగ్ని శ్చ మా మన్యు శ్చ మన్యుపతయ శ్చ మన్యుకృ
తే॒భ్యః । పాపే॒భ్యో రక్ష॑న్తామ్ | యదహ్ని పాప మ॒కార॑షమ్ |
మనసా వాచా హస్తా॒భ్యామ్ । పద్యా॒భ్య ముద॑రేణ శి॒ష్టాఽఅహా
స్త దవ॑లుమ్పతు । యత్కి॒చ్చ దుర్తి॑తం మయి॒ | ఇద మహం మా
మమృతయోనౌ సత్యే జ్యోతిషి జుహోమి స్వాహా॥ ౪౯॥ ౩౧॥

ద్వా త్రింశోఽనువాకః.

— స్రాతస్సంధ్యాకాలజలపానమస్త్రః. —

సూర్య శ్చ మా మన్యు శ్చ మన్యుపతయ శ్చ మన్యు
కృతే॒భ్యః । పాపే॒భ్యో రక్ష॑న్తామ్ | య ద్రాత్రియా పాప మ॒కార॑
షమ్ । మనసా వాచా హస్తా॒భ్యామ్ | పద్యా॒భ్య ముద॑రేణ శి॒ష్టాఽ
రాత్రి స్త దవ॑లుమ్పతు । య త్కి॒చ్చ దుర్తి॑తం మయి । ఇద
మహం మా మమృతయోనౌ । సూర్యే జ్యోతిషి జుహోమి
స్వాహా॥ ౫౦॥ ౩౨॥

త్రయస్త్రింశోఽనువాకః.

—ॐ ప్రణవస్య ఋష్యాదివివరణమ్. —

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ । అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మ ఇత్యార్షమ్ । గాయత్రం ఛందం పరమాత్మం సర్వాపమ్ । సాయుజ్యం వినియోగమ్॥ ౫౧॥ 33॥

చతుస్త్రింశోఽనువాకః.

—ॐ గాయత్ర్యావాహనమస్త్రమ్. —

అయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మసంమితమ్ । గాయత్రీం ఛందసాం మూతేదం బ్రహ్మ జుషస్వ నః । యదహ్ని త్కురుతే పాపం తదహ్ని త్ప్రతిముచ్యతే । యద్రాత్రియా త్కురుతే పాపం త ద్రాత్రియాత్ప్రతిముచ్యతే । సర్వవర్ణే మహాదేవి సన్ధ్యావిద్యే సరస్వతి॥ ౫౨॥ 34॥

పంచత్రింశోఽనువాకః.

—ॐ గాయత్ర్యావాహనమస్త్రమ్. —

ఓజోఽసి సహోఽసి బల మసి భ్రాజోఽసి దేవానాం ధామనామాసి విశ్వ మసి విశ్వాయు సర్వ మసి సర్వాయు

రభిభూరోం గాయత్రీ మావాహయామి సావిత్రి మావాహ
యామి సరస్వతీ మావాహయామి ఛన్దర్షీ నావాహయామి
శ్రియ మావాహయామి గాయత్రియా గాయత్రీచ్ఛన్దో విశ్వా
మిత్రఋషి సువితా దేవతాఽగ్నిర్దుఖం బ్రహ్మ శిరో విష్ణుర్
హృదయగ్ం రుద్ర శ్శిఖా పృథివీ యోనిగి ప్రాణాపానవ్యా
నోదానసమానా సప్రాణా శ్వేతవర్ణా సాఙ్ఖ్యాయనసగోత్రా
గాయత్రీ చతుర్విగ్ంశత్యక్షరాత్రిపదా షట్కుక్షిగి పఞ్చ శీర్
షోపనయనే వినియోగ ఓంభూః । ఓంభువః । ఓగ్ం సువః । ఓం
మహాః । ఓంజనః । ఓంతపః । ఓగ్ం సత్యమ్ । ఓం తథస్వితు
ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యోనగి ప్రచోద
యాత్ । ఓ మాప్తో జ్యోతి రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువ
స్సువ రోమ్॥ ౫౩॥ ౩౫॥

పట్రింశోఽనువాకః.

❧ జపాదూర్ధ్వం గాయత్రీవిసర్జనమస్త్రః. ❧

ఉత్తమే శిఖరే జాతే భూమ్యాం పర్వతమూర్ధని బ్రాహ్మ
ణేభ్యోఽభ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛదేవి యథాసుఖమ్ । స్తుతో మయా
వరదా వేదమూతా ప్రచోదయన్తీ పవనే ద్విజాతా । ఆయుగి

పృథి॒వ్యాం ద్ర॒విణం బ్ర॒హ్మ॒వర్చ॒సం మ॒హ్యం దత్వా ప్ర॒జాతుం
బ్ర॒హ్మ॒లోకమ్॥ ౫౪॥ ౩౬॥

సప్తత్రింశోఽనువాకః.

—ॐ ఆదిత్యదేవతామంత్రః. ॐ—

ఘృ॒ణీ సూ॒ర్య ఆది॒త్యో న ప్ర॒భా॒వాత్యక్ష॑రమ్మధు
క్ష॒రన్తి తద్ర॒సమ్సత్యం॑ వై తద్ర॒స మాప్తో జ్యోతి॑రసోఽమృ
తం బ్ర॒హ్మ భూ॒ర్భువ॑ సు॒వ రోమ్॥ ౫౫॥ ౩౭॥

అష్టత్రింశోఽనువాకః.

—ॐ త్రిసువర్ణమస్త్రః. ॐ—

బ్ర॒హ్మ మే॒తు మామ్ । మధు॑ మే॒తు మామ్ । బ్ర॒హ్మ
మే॒ర మధు॑ మే॒తు మామ్ । యా॑స్తే సోమ ప్ర॒జా॒వధో॑ఽభిసో
అ॒హమ్ । దుష్ప్వ॑ష్నహం॒దురుష్ప్వహ॑యాస్తే సోమ ప్రా॒ణాగ్ంస్తా
జ్ఞా॒హామి । త్రి॒సు॒వర్ణ మయా॑చితం బ్ర॒హ్మ॒ణాయ॑ దద్యాత్ ।
బ్ర॒హ్మ॒హత్యాం॑ వా॒వతే॑ ఘ్ను॒న్తి । యేబ్ర॒హ్మ॒ణా స్త్రి॒సు॒వర్ణం
పత॑న్తి । తే సోమం ప్రా॒ఘ్నవ॑న్తి । ఆస॒హప్రా॒త్యజ్ఞీం॑ పున॑న్తి
ఓమ్॥ ౫౬॥ ౩౮॥

ఏకోనచత్వారింశోఽనువాకః.

— శ్రీసుపర్ణమస్త్రాః శస్త్రహిమాచ. ౧ —

బ్రహ్మ మేధయా । మధు మేధయా । బ్రహ్మ మేవ మధు
మేధయా । అద్యా నో దేవ సవితగప్రజావథాన్వీ సౌభగమ్ ।
పరా దుష్ష్వప్నియగ్ంసువ । విశ్వాని దేవ సవిత ద్దురితానిపరా
సువయద్భద్రం తన్న ఆసువ । మధువాతా ఋతాయతే మధు
క్షరన్తి సిన్ధవః । మాధ్వీర్న సన్న్వోష్వధీః । మధున క్త ముతోషసి
మధుమ త్పార్థివగ్ం రజః । మధుద్యౌరస్తు సగపితా । మధుమా
న్నోవనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావోభవన్తు
సః । య ఇమం శ్రీసుపర్ణ మయాచితం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ।
భూహత్యాం వా వ్రతే ఘ్నన్తి । యే బ్రాహ్మణా స్త్రీసుపర్ణం
ఘ్నన్తి । తే సోమం ప్రాప్నువన్తి । ఆసహస్రాత్పజ్జీం పునన్తి ।
ఓమ్ ॥ ౫౭ ॥ ౩౯ ॥

చత్వారింశోఽనువాకః.

— శ్రీసుపర్ణమస్త్రాః ౧ —

బ్రహ్మ మేధవా । మధు మేధవా । బ్రహ్మ మేవమధుమే
ధవా । బ్రహ్మ దేవానాం పదవీగ కవీనా మృషి ర్విప్రాణాం
మహిషో మృగాణామ్ । శ్వేనో గృధ్రాణాగ్ం స్వధితి ర్వనా

నాగ్ం సోమః ప్రవిత్రమత్యేతి రేభన్ హగ్ంస శ్శుచిష ద్వసు
 రన్తరిక్షస ధోతా వేదిష దతిథిద్ధురోణసత్ | నృష ద్వరస
 దృతస ద్యోవ్యమస దబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం
 బృహత్ | ఋచే త్వా రుచే త్వా సమి క్సృవన్తి సరితో న
 ధేనాః | అన్తర్హృదా మనసా పూయమానాః | ఘృతస్య
 ధారా అభిచాకశీమి | హిరణ్యాయో వేతసో మధ్య ఆసామ్ |
 తస్మిన్సుప్తరో మధుకృ త్కులాయీ భజ న్నాన్తే మధు దేవ
 తాభ్యః | తస్యాసతే హరయ స్సప్తతీరే స్వధాం దుహానా
 అమృతస్య ధారామ్ | య ఇదం త్రిసుపర్ణ మయాచితం
 బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ | వీరహత్యాం వా ఏతే ఘ్నన్తియే
 బ్రాహ్మణా త్రిసుపర్ణం పతన్తి | తే సోమం ప్రాప్నువన్తి | ఆస
 హస్రా త్పక్షిం పునన్తి | ఓమ్ || ౫౦ || ౪౦ ||

ఏకచత్వారింశోఽనువాకః.

— మేధాభిమానిదేవతాప్రార్థనమస్త్రై. —

మేధాదేవీ జుషమాణా న ఆగా ద్విశ్వావీ భద్రా
 సుమనస్య మానాత్వయా జుష్టా నుదమానా దురుక్తానృపహ
 ద్వదేమ విదధే సువీరాః | త్వయా జుష్ట ఋషి ర్భవతి దేవి

త్వయా బ్రహ్మ గతశ్రీ దుత త్వయా । త్వయా జుష్ట శ్చిత్రం
విష్టతే వసు సానో జుష్టస్త్వ ద్రవిణో న మేధే॥ ౧౯॥ ౪౧॥

ద్విచత్వారింశోఽనువాకః.

❀ ఇంద్రాదిదేవతాప్రార్థనమస్త్రః. ❀

మేధాం మ ఇన్దో॑ దదాతు మేధాం దేవీ సరస్వతీ ।
మేధాం మే అశ్వినా॑ పుభా వాధత్తాం పుష్కరప్రజా । అపస
రాసు చ॒యా మేధా గన్ధ॑ ర్వేషు చ॒య స్తనః॑ దైవీం మేధా
సరస్వతీ॑ సా మాం మేధా సురభి॑ ద్భవతాగ్ంస్వాహా॥ ౨౦॥ ౪౨॥

త్రిచత్వారింశోఽనువాకః.

❀ మేధాప్రదమస్త్రః. ❀

ఆమాం మేధా సురభి॑ ర్విశ్వరూపా॑ హిరణ్యవర్ణా
జగతీ॑ జగ॒మ్యా । ఊర్జ॑స్వతీ పయసా॑ పిన్వమానా॑ సామాం
మేధా సుప్రతీ॑కా జవతామ్॥ ౨౧॥ ౪౩॥

చతుశ్చత్వారింశోఽనువాకః.

❀ మేధాజననార్థం అగ్నింద్రసూర్యప్రార్థనామస్త్రః. ❀

మయి॑ మేధాం మయి॑ ప్రజాం మయ్యగ్ని॑ స్తేజోదధాతు

మ॑యి మే॑ధాం మ॑యి ప్ర॒జాం మ॑యి॒ష్టా ఇ॒న్ద్రియం॑ ద॒ధాతు॑
 మ॑యి మే॑ధాం మ॑యి ప్ర॒జాం మ॑యి సూ॒ర్యో భ్రా॒జో ద॒ధాతు॑॥
 ౬౨ ॥ ౪౪ ॥

పంచచత్వారింశోఽనువాకః.

❀ అభీష్టయాచనామస్త్రః. ❀

అ॒పైతు॑ మృ॒త్యు ర॒మృతం॑ న॒ ఆగ॑న్వైవస్వ॒తో నో॑
 అ॒భయం॑ కృ॒ణోతు॑ । ప॒క్షం వ॒నస్ప॑తే రి॒వాభి॑న శీ॒యతా॑గ్ం
 ర॒యి స॒సృ॑తా న॒న్ శృ॒చ్ఛీప॑తిః॥ ౬౩ ॥ ౪౫ ॥

షట్చత్వారింశోఽనువాకః.

❀ మృత్యుదేవతాప్రార్థనామస్త్రః. ❀

ప॒రం మృ॒త్యో అ॒నుప॑రే॒హి ప॒థాం య॑ నై॒స్వ ఇ॒తరో॑
 దే॒వయా॑నాత్ । చ॒క్షుష్ప॑తే శృ॒ణ్వతే॑ తే॒ బ్రవీ॑ష్మి మా నగి ప్ర॒జా
 గ్ం రీ॒రిషో॑ మోత వీ॒రాః॥ ౬౪ ॥ ౪౬ ॥

సప్తచత్వారింశోఽనువాకః.

❀ ప్రజాపతిప్రార్థనామస్త్రః. ❀

వా॒తం ప్రా॒ణం మ॒నస్తా॑ ఽన్వార॒భామ॑హే ప్ర॒జాప॑తిం

యో భువనస్య గోపాః స నో మృత్యో స్త్రాయతాం పాతవ్గం
హస్తో జ్యో స్తీవా జరా మశీమహి॥ ౬౫॥ ౪౨॥

అష్టచత్వారింశోఽనువాకః.

ॐ బృహస్పతిస్తుతిమస్త్రః ॥

అముత్ర భూయా దధ య ద్యమస్య బృహస్పతే అభి
శస్తే రముఞ్చః ప్రత్యహతా మశ్వినా మృత్యు మస్తా ద్దేవానా
మగ్నో భిషజా శచీభిః॥ ౬౬॥ ౪౩॥

ఏకోనఽంశోఽనువాకః.

ॐ పరమాత్మస్తుతిమస్త్రః ॥

హరిగ్ం హరన్త మనుయన్తి దేవా విశ్వస్యేశానం
వృషభం మతీనామ్ బ్రహ్మ సరూప మనుషేద మాగ్రా దయన్తం
మా వివధీ ర్విక్రమస్వ॥ ౬౭॥ ౪౪॥

పంచాశోఽనువాకః.

ॐ పరమాత్మస్తుతిమస్త్రః ॥

శక్తైర్గర్భి మిన్ధాన ఉభౌ లోకౌ సనేమహమ్ ఉభయో
ర్లోకయోర్ఋథ్వా ఽతిమృత్యుం త రామ్యహమ్॥ ౬౮॥ ౪౫॥

ఏకపంచాశోఽనువాకః.

—ॐ మృత్యుదేవతాస్థానామస్త్రః. ॐ—

మా ఛిదో మృత్యో మావధీర్దా మే బలం వివృహో
మా ప్రమోషీః । ప్రజాం మా మే రీరిష ఆయు రుగ్ర నృచ
క్షుసం త్వా హవిషా విధేమ॥ ౬౯॥ ౫౧॥

ద్విపంచాశోఽనువాకః.

—ॐ రుద్రదేవతాస్థానామస్త్రః. ॐ—

మానో మహాస్త ముత మా నో అర్భకం మాన ఉక్ష
స్తముతమాన ఉక్షితమ్మానోవధీః పితరం మోత మాతరం
ప్రియా మానస్తనువో రుద్ర రీరిషః॥ ౭౦॥ ౫౨॥

త్రిపంచాశోఽనువాకః.

—ॐ మహారుద్రాస్థానామస్త్రః. ॐ—

మాన స్తోకే తనయే మాన ఆయుషి మానో గోష్ఠ
మానో అశ్వేషు రీరిషః । వీరా న్తానో రుద్రభామితో వధీర్
హవిష్త్వా నమసా విధేమతే॥ ౭౧॥ ౫౩॥

చతుష్పంచాశోఽనువాకః.

—ॐ ప్రజాపతిప్రార్థనామస్త్రః. ॐ—

ప్ర॑జాప॑తే॒ సత్వదే॑తాన్యన్యో॑ వి॒శ్వా జా॒తాని॒ పరి॑తా॒
బ॒భూవ॑ । యత్కా॒మా స్తే జు॒హు మ॒స్తన్నో॑ అస్తు॒ వయగ్ం॑
స్యా॒మ పత॑యో రయీ॒ణామ్॑॥ ౭౨॥ ౫౪॥

పంచపంచాశోఽనువాకః.

—ॐ ఇంద్రప్రార్థనామస్త్రః. ॐ—

స్వ॑స్తిదా వి॒శస్ప॑తి ర్వృ॒త్రహా॑ విమృ॒ధో వ॒శీవృ॑షే॒ష్ఠః
పు॒ర ఏ॒తు న స్వ॑స్తిదా అభ॒యంక॑రః॥ ౭౩॥ ౫౫॥

షట్పంచాశోఽనువాకః.

—ॐ త్ర్యంబకస్తుతిమస్త్రః. ॐ—

త్ర॑మృ॒కం య॒జామ॑ హే సు॒గంధి॑ం పు॒ష్టివ॑ర్ధనమ్ । ఉ॒ర్వా
రు॒క మి॒వ బ॒ధనా॑ న్నృ॒తోర్ధు॑క్షీ॒యమా॑మృతాత్ ॥ ౭౪॥ ౫౬॥

సప్తపంచాశోఽనువాకః.

—ॐ మృత్యుప్రార్థనామస్త్రః. ॐ—

యే॑తే॒ సహ॑స్ర మ॒యుతం॑ పా॒శా మృ॒త్యో మ॒ర్యా॒య

హస్తవే । తాన్యజ్ఞస్య మాయయా సర్వా నవయజామహే॥
౭౫॥ ౫౭॥

అష్టపంచాశోఽనువాకః.

—ॐ మృత్యుదేవతా (పాపనివారక) మస్త్రః. —

మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహా॥ ౭౬॥ ౫౮॥

ఏకోనష్ఠితమోఽనువాకః.

—ॐ పాపనివారకా మస్త్రాః. —

దేవకృతస్యై నసోఽవయజన మసి స్వాహా । మనుష్య
కృతస్యై నసోఽవయజన మసి స్వాహా । పితృకృతస్యై నసోఽవ
యజనమసి స్వాహా । ఆత్మకృతస్యై నసోఽవయజన మసి స్వాహా ।
అన్యకృతస్యై నసోఽవయజన మసి స్వాహా । అస్త్మకృతస్యై నసో
ఽవయజన మసి స్వాహా । యద్దివా చ న క్తం చై నశ్చ కృమ
తస్యావయజన మసి స్వాహా । యథ్నప్తస్త్వ జాగ్రత
శ్చై నశ్చ కృమ తస్యావయజన మసి స్వాహా । యథ్నుషుప్త
శ్చ జాగ్రత శ్చై నశ్చ కృమ తస్యావయజన మసి స్వాహా ।
యద్విద్వాగ్ంస్త శ్చావిద్వాగ్ంస్తశ్చై నశ్చ కృమ తస్యావయజన
మసి స్వాహా । ఏనస ఏనసోఽవయజన మసి స్వాహా॥ ౭౭॥ ౫౯॥

పష్టితమోఽనువాకః.

— పసుప్తార్థనామస్తోత్రం. —

యద్వో దేవాశ్చ క్రమ జిహ్వయా గురుమనసో వా
ప్రయుతీ దేవ హేడనమ్ । అరావా యో నో అభిదుచ్చనా
యతే తస్మిన్ వదేనో వసవో నిధేతన్ స్వాహా॥ ౭౮॥ ౬౦॥

ఏకపష్టితమోఽనువాకః.

— దేవతానమస్కారమస్తోత్రం. —

కామోఽకార్షీన్న మోనమః । కామోకార్షీత్తామగ
కరోతి నాహం కరోమి కామగ కర్తా నాహం కర్తా కామగ
కార్తయితా నాహం కార్తయితా ఏష తే కామకామాయ
స్వాహా॥ ౭౯॥ ౬౧॥

ద్విపష్టితమోఽనువాకః.

— దేవతానమస్కారమస్తోత్రం. —

మన్య రకార్షీన్న మోనమః । మన్య రకార్షీ
న్తన్యగి కరోతి నాహం కరోమి మన్యగి కర్తా నాహం కర్తా
మన్యగి కార్తయితా నాహం కార్తయితా ఏష తే మన్యో
మన్యవే స్వాహా॥ ౮౦॥ ౬౨॥

త్రిషష్టితమోఽనువాకః.

❧ విరజాహోమమస్త్రాః. ❧

తిలాః జ్ఞుహోమి సరసాగ్ం సవిష్టా న్దధార మమ చిత్రే
రమన్తు స్వాహా । గావో హిరణ్యం ధన మన్న పానగ్ం సర్వే
షాగ్ం శ్రియై స్వాహా । శ్రియం చ లక్ష్మీం చ పుష్టిం చ కీర్తిం
చాన్త్రణ్యతామ్ । బ్రహ్మణ్యం బహుపుత్రతామ్ । శ్రద్ధా మేధే
ప్రజా స్సందదాతు స్వాహా ॥ ౮౧ ॥ ౬౩ ॥

చతుష్షష్టితమోఽనువాకః.

❧ విరజాహోమమస్త్రాః. ❧

తిలాః కృష్ణా స్తీలా శ్వేతా స్తీలా స్సామ్యా వశా
న్తుగాః । తిలాగి పునన్తుమే పాపం యత్కించి ధ్ధురితం మయి
స్వాహా । చోరస్యాన్నం నవశ్రాద్ధం బ్రహ్మహ గురుతల్పగః ।
గోస్తేయగ్ం సురాపానం భూణహత్యా తిలా శాన్తిగ్ం శమ
యన్తు స్వాహా । శ్రీశ్చ లక్ష్మీ శ్చ పుష్టి శ్చ కీర్తిచాన్త్రణ్యతామ్ ।
బ్రహ్మణ్యం బహుపుత్రతామ్ । శ్రద్ధా మేధే ప్రజ్ఞాతు జాత
వేద స్సందదాతు స్వాహా ॥ ౮౨ ॥ ౬౪ ॥

పంచషష్ఠితమోఽనువాకః.

❧ విరజాహోమమన్తాః. ❧

ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానామే శుద్ధ్యంతాం జ్యోతి
రహం విరజా విషాప్తా భూయాస్తగ్ం స్వాహా । వాఙ్మనశ్చక్షు
శ్శ్రోత్రజిహ్వఘ్రాణరేతో బుద్ధ్యాకూతి స్సంకల్పా మే శుద్ధ్య
ంతాం జ్యోతి రహం విరజా విషాప్తా భూయాస్తగ్ం స్వాహా ।
త్వక్పర్తమాగ్ంసరుధిరమేదో మజ్జాన్నాయవోఽస్థీని మే
శుద్ధ్యంతాం జ్యోతి రహం విరజా విషాప్తా భూయాస్తగ్ం స్వాహా ।
శిరగపాణిపాదపార్శ్వపృష్ఠోరూదరఙ్ఘ్రి శిశ్నోపస్థపాయవో మే
శుద్ధ్యంతాం జ్యోతి రహం విరజా విషాప్తా భూయాస్తగ్ం స్వాహా ।
ఉత్తిష్ఠ పురుష హరితపిఙ్గల లోహితాక్షి దేహి దేహి దదాప
యితా మే శుద్ధ్యంతాం జ్యోతి రహం విరజా విషాప్తా భూయా
స్తగ్ం స్వాహా ॥ ౮౩ ॥ ౬౫ ॥

పంచషష్ఠితమోఽనువాకః.

❧ విరజాహోమమన్తాః. ❧

పృథివ్యాపస్తేజో వాయు రాకాశా మే శుద్ధ్యంతాం
జ్యోతి రహం విరజా విషాప్తా భూయాస్తగ్ం స్వాహా । శబ్దస్ప

ర్భూ॑యాప॒రస॒గన్ధా॑ మే శు॒ద్ధ్య॒న్తాం జ్యోతి॑ ర॒హం వి॒రజా॑ వి॒పాప్తా॑
 భూ॑యా॒స్త్గ్ం స్వా॒హా॑ । మనో॑వా॒క్కాయ॑క॒ర్తాణి॑ మే శు॒ద్ధ్య॒న్తాం
 జ్యోతి॑ ర॒హం వి॒రజా॑ వి॒పాప్తా॑భూ॑యా॒స్త్గ్ం స్వా॒హా॑ । అ॒వ్యక్త॑
 భా॒వై ర॒హంకా॒రై ర్జ్యోతి॑ ర॒హం వి॒రజా॑ వి॒పాప్తా॑ భూ॑యా
 స్త్గ్ం స్వా॒హా॑ । ఆ॒త్మా మే శు॒ద్ధ్య॒న్తాం జ్యోతి॑ ర॒హం వి॒రజా॑
 వి॒పాప్తా॑ భూ॑యా॒స్త్గ్ం స్వా॒హా॑ । అ॒న్తరా॒త్మా మే శు॒ద్ధ్య॒న్తాం
 జ్యోతి॑ ర॒హం వి॒రజా॑ వి॒పాప్తా॑ భూ॑యా॒స్త్గ్ం స్వా॒హా॑ । ప॒ర
 మా॒త్మా మే శు॒ద్ధ్య॒న్తాం జ్యోతి॑ ర॒హంవి॒రజా॑ వి॒పాప్తా॑ భూ॑యా
 స్త్గ్ం స్వా॒హా॑ । తు॒ధే స్వా॒హా॑ । తు॒త్పిపా॑సా॒య స్వా॒హా॑ ।
 వి॒వి॒ష్ట్యై స్వా॒హా॑ । ఋ॒గ్వీ॒థానా॑య స్వా॒హా॑ । క॒షోత్కాయ॑
 స్వా॒హా॑ । తు॒త్పిపా॑సా॒మలం జ్యేష్ఠా॑ మ॒లక్షీ॒ర్నా శ॑యా॒మ్యహమ్ ।
 అ॒భూతి॑ మ॒సమృ॑ద్ధిం చ స॒ర్వాన్ని॒ర్ణద॑ మే పా॒ప్తాస్త్గ్ం స్వా॒హా॑ ।
 అ॒న్నమ॑య స్రా॒ణమ॑య మనో॑మ॒య వి॒జ్ఞాన॑మ॒య మా॑న॒స్థమ॑య
 మా॒త్మా మే శు॒ద్ధ్య॒న్తాం జ్యోతి॑ ర॒హం వి॒రజా॑ వి॒పాప్తా॑
 భూ॑యా॒స్త్గ్ం స్వా॒హా॑ ॥ ౮౮ ॥ ౬౬ ॥

సప్తపక్షితమోఽనువాకః.

ॐ వైశ్వదేవమస్త్రాః ॥

అగ్నే స్వాహా । విశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్వాహా ।
 ధ్రువాయ భూమాయ స్వాహా । ధ్రువక్షితయే స్వాహా ।
 అచ్యుతక్షితయే స్వాహా । అగ్నే స్విష్టకృతే స్వాహా । ధర్మాయ
 స్వాహా । అధర్మాయ స్వాహా । అద్యై స్వాహా । ఓషధివన
 సప్తిభ్య స్వాహా ॥ ౮౫ ॥

రక్షో దేవజనేభ్య స్వాహా । గృహేభ్య స్వాహా ।
 అపసానేభ్య స్వాహా । అపసాసపతిభ్య స్వాహా । సర్వ
 భూతేభ్య స్వాహా । కామాయ స్వాహా । అస్తరితాయ
 స్వాహా । దేజతిజగతి యచ్చ చేష్టతి నామ్నో భాగోఽయం
 నామ్నో స్వాహా । ప్రథివ్యై స్వాహా । అస్తరితాయ స్వాహా ॥
 ౮౬ ॥

దివే స్వాహా । సూర్యాయ స్వాహా । చంద్రమనే స్వాహా ।
 నక్షత్రేభ్య స్వాహా । ఇంద్రాయ స్వాహా । బృహస్పతయే
 స్వాహా । ప్రజాపతయే స్వాహా । బ్రహ్మణే స్వాహా । స్వధా

పితృభ్య స్వాహా । నమో రుద్రాయ పశుపతయే స్వాహా ॥
౮౭ ॥

దేవేభ్య స్వాహా । పితృభ్య స్వహా ॥ స్తుభూతేభ్యో
నమః । మనుష్యేభ్యో హస్తా । ప్రజాపతయే స్వాహా । పరమేష్ఠినే
స్వాహా । యథా కూప శ్శతధార స్సహస్రధారో అక్షితః ।
ఏవా మేఅస్తు ధాన్యం సహస్రధార మక్షితమ్ । ధనధాన్యై
స్వాహా । యేభూతాః ప్రచరన్తి దివానక్తం బలి మిచ్ఛన్తో
వితుదస్య ప్రేష్యాః । తేభ్యో బలిం పుష్టికామో హరామి మయి
పుష్టిం పుష్టిపతి ర్దధాతుస్వాహా ॥ ౮౮ ॥

ఓషధివనస్పతిభ్య స్వాహా ॥ శరీతాయ స్వాహా నమో
రుద్రాయ పశుపతయే స్వాహా వితుదస్య ప్రేష్యా ఏకం చ ॥
౮౯ ॥

అష్టపష్టితమోఽనువాకః.

❧ పాపక్షయార్థం జప్యః మంత్రః. ❧

ఓం త ద్భ్రహ్మ ఓం త ద్వాయుః । ఓం త ద్దాతా ।
ఓం త క్షత్వమ్ । ఓం త క్షర్వమ్ । ఓం తత్పురో ర్నమః ।

అస్తశ్చరతి భూతేషు గుహాయాం విశ్వమూర్తిషు । త్వం
యజ్ఞస్త్వం వషటూరస్త్వ మిద్ధి స్త్వగ్ం దుద్ర స్త్వం
విష్ణు స్త్వం బ్రహ్మత్వం ప్రజాపతిః । త్వం తదాప ఆప్తో
జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూ ఋషి సువ రోమ్॥ ౮౯॥
౯౦॥

ఏకోనసప్తతితమోఽనువాకః.

❧ ప్రాణాహుతిమద్రాః. ❧

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టో ఽమృతం జుహోమి ।
శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టో ఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాం
వ్యానే నివిష్టో ఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయా ముద్రానే
నివిష్టో ఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టో
ఽమృతం జుహోమి । బ్రహ్మణి మత్తా ఽమృతత్వాయ ।
అమృతోఽప్తరణ మసి । శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టో ఽమృతం
జుహోమి । శ్రివో మా విశాప్రదాహయ । ప్రాణాయస్వాహా॥

౯౦॥

శ్రద్ధాయా మపానే నివిష్టో ఽమృతం జుహోమి శ్రివో

మా॒వి॒శా ప్ర॑దాహాయ॒ | అ॒పా॒నాయ॒ స్వా॑హా॒ | శ్ర॒ద్ధాయాం॑
 వ్యా॒నే ని॒విష్టోఽమృ॑తం జుహోమి॒ | శి॒వో మా॒ వి॒శా ప్ర॑దా
 హాయ॒ | వ్యా॒నాయ॒ స్వా॑హా॒ | శ్ర॒ద్ధాయా ము॒దానే ని॒విష్టో
 ఽమృ॑తం జుహోమి॒ | శి॒వో మా॒ వి॒శా ప్ర॑దాహాయ॒ | ఉ॒దా
 నాయ॒ స్వా॑హా॒ | శ్ర॒ద్ధాయాగ్ం స॒మానే ని॒విష్టో ఽమృ॑తం
 జుహోమి॒ | శి॒వో మా॒ వి॒శా ప్ర॑దాహాయ॒ | స॒మానాయ॒ స్వా॑హా॒ |
 బ్ర॒హ్మణి॑ మ ఆత్మా ఽమృత॒త్వాయ॑ | అ॒మృతా పి॒థాన॑ మసి॒ ||
 ౯౦ ||

ప్రా॒ణాయ॒ స్వా॑హా స॒మానే ని॒విష్టోఽమృ॑తం జుహోమి
 చ॒త్వారి చ॑ || ౯౧ ||

సప్తతితమోఽనువాకః.

— భుక్తాన్నాభిమన్తజిమన్తాః —

శ్ర॒ద్ధాయాం ప్రా॒ణే ని॒విశ్వామృ॑తగ్ం హు॒తమ్ | ప్రా॒ణ
 మన్నే నా॒ప్యాయ॑స్వ | శ్ర॒ద్ధాయా మపా॑నే ని॒విశ్వామృ॑తగ్ం
 హు॒తమ్ | అ॒పాన॑ మన్నే నా॒ప్యాయ॑స్వ | శ్ర॒ద్ధాయాం వ్యా॒నే
 ని॒విశ్వామృ॑తగ్ం హు॒తమ్ | వ్యా॒న మన్నే నా॒ప్యాయ॑స్వ | శ్ర॒ద్ధా

యా ముద్రానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ । ఉద్రాన మన్నే
నాప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిశ్యామృతగ్ం
హుతమ్ । సమాన మన్నే నాప్యాయస్వ॥ ౯౨॥ ౭౦॥

ఏకసప్తతితమోఽనువాకః.

❀ జీవాత్తస్వరూపానుసంధానమస్త్రః. ❀

అద్భుతమాత్రగి పురుషోఽద్భుతం చ సమూశ్రితః । ఈశ
స్వరస్యజగతగి ప్రభుగి ప్రీణాతి విశ్వభుక్॥ ౯౩॥ ౭౧॥

ద్విసప్తతితమోఽనువాకః.

❀ అవయవస్వస్థతా ప్రార్థనామస్త్రః. ❀

వాఙ్మ ఆసక్ । నసోఽప్రాణః । ఆహ్మో శ్చక్షుః । కర్ణ
యోశ్శ్రోత్రమ్ । బాహువో ర్భులమ్ । ఊరువో రోజః ।
అరిష్టా విశ్వాన్యజ్ఞాని తనూః । తనువా మే సహ నమస్తే అస్తు
మా మాహిగ్ంసీ॥ ౯౪॥ ౭౨॥

త్రిసప్తతితమోఽనువాకః.

❀ ఇంద్రియస్థి సంవాదమస్త్రః. ❀

వయస్సుప్తర్ణా ఉపనేదు రింద్రిం ప్రియమేథా ఋషయో

నాధ॑మా॒నాః । అప॑థ్వా॒స్త మూ॑ర్త్యహి పూ॒ర్థి చతు॑ర్ము॒గ్యస్తా॑
ని॒ధయే॑వ బ॒ద్ధాః॑॥ ౯౫॥ ౨౩॥

చతుస్సప్తతితమోఽనువాకః.

౧౧ హృదయాంభనమస్తః. ౧౧

ప్రాణా॑నాం గ్ర॒న్థి రసి॑ రుద్రో॒ మా విశ్వా॑స్తకః । తేనా॑
న్నే॒నాప్యా॑యస్వ॥ ౯౬॥ ౨౪॥

పంచసప్తతితమోఽనువాకః.

౧౧ దేవతాప్రాణనిరూపణమస్తః. ౧౧

నమో॑ రుద్రాయ॒ విష్ణవే॑ మృత్యు॒రే ప్రా॑హి॥ ౯౭॥

౨౫॥

షట్సప్తతితమోఽనువాకః.

౧౧ అగ్నిస్తుతిమస్తః. ౧౧

త్వమ॑గ్నే ద్యుభి॒ స్త్వ మా॑శుశుక్ష॒ణి స్త్వ మ॑ద్యుభి
స్త్వమ॑శ్చ॒న స్ఫురి॑త్వం వనేభ్య॒ స్త్వమో॑షధీభ్య॒ స్త్వం ప్ర॑ణాం
స్స॒సతే॑ జాయ॒సే శుచిః॑॥ ౯౮॥ ౨౬॥

సప్తసప్తతితమోఽనువాకః.

—ॐ అభిష్టయాచనామస్త్రః. ॐ—

శివేన మే సంతిష్ఠస్వ స్తోత్రేన మే సంతిష్ఠస్వ సుభూ
తేన మే సంతిష్ఠస్వ బ్రహ్మవర్చసేన మే సంతిష్ఠస్వ యజ్ఞ
సృష్టి మను సంతిష్ఠస్వోప తే యజ్ఞ నమ ఉప తే నమ ఉప తే
నమః॥ ౯౯॥ ౭౭॥

అష్టసప్తతితమోఽనువాకః.

—ॐ జ్ఞానసాధనవిధానమ్. ॐ—

సత్యం పరం పరగ్ం సత్యగ్ం సత్యేన సువర్గా ల్లోకా
చ్ఛ్యవన్తే కదాచన సతాగ్ం హి సత్యం తస్మా ధ్వత్యే రమన్తే
తపఃఇతి తపో నానశనా త్పరం యద్ధి పరం తప స్సద్గుర్ధ్వం
తద్ధరాధర్షంతస్మా త్తపసి రమన్తే దమ ఇతి నియతం బ్రహ్మ
చాణ స్తస్మా ద్దమే రమన్తే శమ ఇత్యరణ్యే మునయ స్తస్మా
చ్ఛమే రమన్తే దాన మితి సర్వాణి భూతాని ప్రశగ్ం సన్ధి
దానా న్నాతి దుశ్చరం తస్మా ద్దానేరమన్తే ధర్మ ఇతి ధర్మేణ
సర్వమిదం పరిగృహీతం ధర్మా న్నాతిదుష్కరం తస్మా ధర్మే
రమన్తే ప్రజన ఇతి భూయాగ్ం స స్తస్మాద్భూయిష్ఠాగ్ం ప్రజా

యన్తే తస్మా ద్భూయిష్టాగి ప్రజననే రమన్తేగ్నయ ఇత్యాహ
 తస్మా ద్గ్నయ ఆఘాతవ్యా అగ్నిహోత్ర మిత్యాహ తస్మా దగ్ని
 హోత్రే రమన్తే యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞో హి దేవా స్తస్మా ద్యజ్ఞే
 రమన్తే మానస మితి విద్వాగ్ంస స్తస్మా ద్విద్వాగ్ంస ఏవ
 మానసేరమన్తే న్యాయ ఇతి బ్రహ్మ బ్రహ్మ హి పరః పరో హి
 బ్రహ్మ తానివా ఏతాన్యవరాణి పరాగ్ంసి న్యాయ ఏవాత్య
 రేచయ ద్య ఏవం వేదేత్యుపనిషత్ || ౧౦౦ || ౭౮ ||

ఏకోనాశీతితమోఽనువాకః

❧ ఆఖ్యాయికాముఖేన జ్ఞానసాధననిరూపణమ్. ❧

ప్రాజాపత్యో హరుణి సుప్తర్ణేయగి ప్రజాపతిం పితర
 ముపససార కిం భగవన్తగి పరమం వదన్తీతి తస్మై ప్రోవాచ
 సత్యేన వాయు రావాతి సత్యేనాదిత్యో రోచతే దివి సత్యం
 వాచగి ప్రతిష్ఠా సత్యే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మా ధన్వత్యం పరమం
 వదన్తి తపసా దేవాదేవతా మగ్ర ఆయన్తపసోషయ పువ
 రన్యవిన్దన్తపసా సప్తత్నాన్ప్రణదామారాత్రిస్తపసి సర్వం ప్రతి
 ష్ఠితం తస్మా త్తపగిపరమం వదన్తి దమేన దాన్తాగి కిల్బిష మవ

దూన్వన్తి దమేన బ్రహ్మచారిణ స్సువరగచ్ఛ వ్దమో భూతా
 నాం దురాధర్షం దమే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్దమగ పరమం
 వదన్తి శమేన శాన్తా శ్శివ మా చరన్తి శమేన నాకంమున
 యోఽన్వవిన్ద ఇమో భూతానాం దురాధర్ష ఇమే సర్వం
 ప్రతిష్ఠితం తస్మా చ్చమగ పరమం వదన్తి దానం యజ్ఞానాం
 వయాధం దక్షిణా లోకే దాతారగ్ం సర్వభూతాన్యపజీవన్తి
 దానేనారాతీ రపానుదన్త దానేన ద్విషన్తో మిత్రా భవన్తి
 దానే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మా ద్దానం పరమం వదన్తి ధర్మో
 విశ్వస్య జగతగ ప్రతిష్ఠా లోకేధర్మిష్ఠం ప్రజా ఉపసర్పన్తి
 ధర్మేణ పాప మప్నుదతి ధర్మే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మా ధర్మం
 పరమం వదన్తి ప్రజననం వై ప్రతిష్ఠా లోకే సాధుప్రజాయా
 స్తన్తుం తన్వానగ పితౄణా మన్మణో భవతి తదేవ తస్య అన్య
 ణం తస్మా త్ప్రజననం పరమం వదన్త్యగ్నయో వై త్రయా
 విద్యా దేవయానగ పథా గార్హపత్య ఋ కృత్వి రథస్తర
 మన్వాహర్యపచనం యజు రన్తరిక్షం వామదేవ్య మాహవ
 నీయ సామసువర్గో లోకో బ్రహ్ తస్మా దగ్ని సర్వమం వద
 న్త్యగ్నిహోత్రగ్ం సాయం స్రాత ర్గ్రహణాం నిష్కృతి స్స్వి

ఘ్నం సుహృతం యజ్ఞకృతానాం ప్రాయణం సువర్తస్య
 లోకస్య జ్యోతి స్తస్మాదగ్నిహోత్రం పరమం వదన్తి యజ్ఞ ఇతి
 యజ్ఞేన హి దేవా దివం గతాః యజ్ఞేనాసురా నపాసుదన్త యజ్ఞేన
 ద్విషన్తో మిత్రా భవన్తి యజ్ఞేనర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మా ద్యజ్ఞం
 పరమం వదన్తి మానసం వై ప్రజాపత్యం పవిత్రం మానసేన
 మనసా సాధు పశ్యతి మానసా ఋషయగప్రజా ఆసృజన్త
 మానసే నర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మా న్మానసం పరమం వదన్తి న్యాయ
 ఇత్యాహం ర్షనీషిణో బ్రహ్మణం బ్రహ్మ విశ్వకతమ స్స్వ
 యమ్భు ప్రజాపతి సుంవత్సర ఇతి సుంవత్సరోఽ సావా
 దిత్యో య ఏష ఆదిత్యే పురుష స్స పరమేష్ఠీ బ్రహ్మత్వా యాభి
 రాదిత్య స్తపతి రశ్మిభి స్తాభిః పర్జన్యో వర్షపతి పర్జన్యేనాపధి
 వనస్పతయగ ప్రజాయన్త ఓషధివనస్పతిభి రన్నం భవత్యన్నేన
 ప్రాణాః ప్రాణై ర్భులం బలేన తప్త స్తపసా శ్రద్ధా శ్రద్ధయా
 మేధా మేధయా మనీషా మనీషయా మనో మనసా శాన్తి
 శాన్త్యా చిత్తం చిత్తేన స్మృతిగ్ం స్మృత్యా స్మారగ్ం స్మారేణ
 విజ్ఞానం విజ్ఞానేనాత్మానం వేదయతి తస్మా దన్నం దదన్త స్థిర్యా
 జ్యేతాని దదాత్యన్నా త్ప్రేణా భవన్తి భూతానాం ప్రాణై

ర్షనో మనస శ్చ విజ్ఞానం విజ్ఞానా దానన్దో బ్రహ్మయోని స్స
 వా ఏష పురుషగ పశ్చుధా పశ్చాత్తా యేన సర్వ మిదం
 ప్రోతం పృథివీ చా న్దరితం చ ద్యౌ శ్చ దిశ శ్చావా న్దరదిశా
 శ్చ సవై సర్వ మిదం జగ థ సభూతగ్ం స భవ్యం జిజ్ఞాస.
 క్లప్త ఋతజా రయిష్టా శ్శ్రద్ధా సత్యో మహస్వా న్తమసో
 పరిష్టా జ్ఞాత్వా తమేవం మనసాహృదా చ భూయో నమృత్యు
 ముపయాహి విద్వా న్తస్మాన్మృస మేషాం తపసా మతిరిక్తమా
 హుర్వసురణ్వోవిభూ రసిస్రాణేత్వమసి బన్ధాతా బ్రహ్మ స్త్వి
 మసి విశ్వధృతేజోదా స్త్వమస్త్వి రసివరోదా స్త్వమసి
 సూర్యస్య ద్యౌ మ్నోదా స్త్వమసి చన్ద్రమస ఉపయామగృహీ
 తోఽసి బ్రహ్మణే త్వా మహస్ ఓమిత్యాత్మానం యుజ్జీతై తద్వై
 మహోపనిషదం దేవానాం గుహ్యం య ఏవం వేద బ్రహ్మణో
 మహిమాన మాపోతి తస్మా ద్బ్రహ్మణో మహిమాన మిത്യు
 పనిషత్ || ౧౦౧ || ౭౯ ||

అశీతితమోఽనువాకః.

❧ తాకికవ్యవహారాణాం యాగరూపప్రతిపాదకశ్రుతిః. ❧

తస్మై నమః విదుషో యజ్ఞ స్వాత్మా యజమాన శ్శ్రద్ధా

పత్నీ శరీర మిద మురో వేది ర్లోమాని బర్హిర్వేద శ్శిఖా
 హృదయం యూషః కామ ఆజ్యం మన్యుగ పశు స్తపోఽగ్ని
 ర్దమ శ్శమయితా దక్షిణావా ఘోతా ప్రాణ ఉద్దాతా చతు
 రధ్వర్య ర్తనో బ్రహ్మ శ్రోత మగ్ని ద్యావ ధ్రియతే సా దీక్షా
 యదశ్నాతి తద్ధవి ర్యత్పిబతి తదస్య సోమపానం యద్రమతే
 తదుపసదో యథ్సంచరత్యుపవిశత్యుత్తిష్ఠతే చ సప్రవర్గో య
 స్తుఖం తదాహవనీయో యావ్యాహృతి రాహుతి ర్యదస్య
 విజ్ఞానం తజ్జహాతి యథ్నాయం ప్రాతరత్తి తథ్సమిధం
 యత్ప్రాతరధ్వనినగ్ం సాయం చ తాని సవనాని యే అహో
 రాత్రే తేదర్శపూర్ణమాసా యేర్ధమాసాశ్చ మాసాశ్చ తే
 చాతుర్తాస్యాని యబ్బుతవ స్తే పశుబ్ధా యే సంవత్సరా శ్చ పరి
 వత్సరాశ్చ తేహర్తణాస్సర్వవేదసం వా ఏతథ్సత్రం యన్తరణం
 తదవభృథ ఏతద్వైజరామర్య మగ్ని హోత్రగ్ం సత్రం య ఏవం
 విద్వా నుదగయ నే ప్రమీయతే దేవానా మేవ మహిమానం
 గత్వాఽఽదిత్యస్య సాయుజ్యం గచ్ఛత్యథ యో దక్షిణే
 ప్రమీయతే పితృణా మేవ మహిమానం గత్వా చన్ద్రీమస
 సాయుజ్యగ్ం సల్లోకతా మాప్నోత్యేతా వై సూర్యాచన్ద్రీ

మసో[॑] ర్మహిమా[॑]నో[॑] బ్రాహ్మణో[॑] విద్వా[॑]నభిజయతి[॑] తస్మా[॑] ద్భ్రా[॑]హ్మణో[॑] మహిమా[॑]న మాహ్నో[॑]తి తస్మా[॑] ద్భ్రాహ్మణో[॑] మహిమా[॑]
నమ్ || ౧౦౨ || ౮౦ ||

అమృతైశ్చైకపక్షాశ్చచ్చతం జాతవేదనే చతుర్దశ భూర
న్నం భూరగ్నయే భూరగ్నయే చైకమేకం పాహి పాహి
చత్వారి చత్వారి యశ్చస్తాం ద్వే నమో బ్రహ్మణ ఋతం
తపో యథావృక్షనైశ్చ మేక మణోరణీయాగ్ం శ్చతుష్త్రి
గ్ంశ ధనహస్తశీర్షగ్ంషడ్విగ్ంశతి రాదిత్యో వా ఏష
ఆదిత్యో వై తేజ ఏకమేకం నిధనపతయే త్రయోవిగ్ంశతి
స్సద్యోజాతం త్రిణి వామదేవాయైక మఘోరేభ్య స్తత్పు
రుషాయ ద్వే ద్వే ఈశానో నమోహిరణ్యబాహవ ఏకమేక
మృతగ్ం సత్యం ద్వే సర్వో వై రుద్రశ్చత్వారి కద్రుద్రాయ
త్రిణి యస్య వైకంజ్ఞతీ కృణుష్వపాజో ఒదితి రాపోవా
ఇదగ్ం సర్వ మేకమేక మాపగీపునస్తు చత్వారి ర్యగ్నిశ్చ
సూర్యశ్చ నవ నవో మితిచత్వారియా యాతు పశ్చాజోఒస్తి
దశోత్తమే చత్వారి ఘృణిస్త్రీణి బ్రహ్మమేతుమాం యాస్తే
బ్రహ్మహత్యాం దావదశ బ్రహ్మ మేధయా ఒద్యానశ్చమం

భూ॒ణహ॒త్యాం బ్ర॒హ్మ మే॒ధవా॒ బ్ర॒హ్మ దే॒వానా॑ మి॒దం వీ॒ర
 హ॒త్యా మే॒కాన్న విగ్ం॑శతి॒రేకా॑న్న విగ్ం॑శతి॒ ర్దే॒హా దే॒వీ
 మే॒ధాం మ॒ ఇ॒న్ద్ర శ॒చత్వారి॑ చత్వ॒ర్యా మాం మే॒ధా ద్వే
 మ॒యి మే॒ధామే॒క మ॒పైతు॑ ప॒రం వా॒తం ప్రా॑ణ మ॒ముత్ర
 భూ॒యా ధ॒రిగ్ం శ॒ల్కై ర॒గ్నిం మా॑ ఛి॒దో మృ॒త్యో మా
 నో॒మహా॑న్తం మా॒నస్తా॑కే ప్ర॒జాప॑తే స్వ॒స్తిదా॑ స్త్ర్య॒మృకం
 యే॒తే స॒హస్ర॑ మ॒యుతం॑ ద్వే ద్వే మృ॒త్యవే॑ స్వా॒హౌకం
 దే॒వకృ॑తస్యై॒కాదశ॑ యదో॒వ్య దే॒వాగ కా॒మోఽకా॑ర్షీ॒న్తస్య
 రకా॑ర్షీద్వే॒ద్వే తి॒లా జ్ఞు॑హోమి గా॒వ శ్చి॒యం ప్ర॒జాగ
 ప॒శ్చ తి॒లాగకృ॑ష్ణాశో॒చర॑స్య శ్రీ॒గ ప్ర॒జ్ఞాతు॑ జాత॒వేద స॒సప్త
 ప్రా॑ణ వా॒క్త్వఞ్చి॑రఉ॒త్తిష్ఠ పు॑రుష ప॒శ్చ పృ॑థివీ శబ్ద మ॒నో
 వా॒గవ్య॑క్తాత్తా॒న్తరా॑త్తా ప॒రమా॑త్తా మే॒తుధే॑న్నమ॒య
 ప॒శ్చద॒శాగ్న॑యే స్వా॒హౌకచ॑త్వారిగ్ం॒శ దో॑ తద్ద॒భిష్టా॑నవ
 శ్ర॒ద్ధాయాం॑ ప్రా॒ణే ని॒విష్టో॑ ఽమృ॒తం జు॑హోమి చతు॒ర్విగ్ం
 శతి॑ శ్శ్రీ॒ద్ధాయాం॑ దశా॒జుష్ఠ॑మాత్రగి పు॒రుషో॑ద్వే వా॒ఙ్మ
 ఆ॒సన్న॒ష్టౌ వ॒య స్సు॒ప్త॒స్థాగ॑ ప్రా॒ణానాం॑ గృ॒న్ధి రసి॑ద్వే॒ద్వే
 నమో॑ రు॒ద్రాయై॑కం త్వ॒మగ్నే॑ ద్యుభి॒ద్వే శి॒వేన॑మే సంతి॒ష్ఠస్వ
 స॒త్యం ప్రా॑జాపత్య స॒న్యైవ మే॑కమే॒క మశీ॑తిః ॥ ౮౦ ॥

అమృతస్యపారే స్వస్తి నగి పాహినో అగ్నవకయా
 ౨౨దిత్యోవా ఏష ఋతగ్ం సత్య మోమి త్యామాం మేధా
 మానస్తోకే తిలాంజుహోమి శ్రద్ధాయా మపానే నివిష్టగ
 ప్రజాపత్యో ద్యుత్తరశతమ్॥ ౧౦౨॥

ఉత్తర శాంతి పాఠః.

సహ నా వవతు | సహ నా భునక్తు | సహవీర్యం కర
 నావహై | తేజస్వి నావధీత మస్తు మావిద్విషావహై | ఓం
 శాంతి శాంతి శాంతి॥

హరిః ఓమ్ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తుః

ఇతి తైత్తిరీయోపనిషది చతుర్థ ప్రపాఠకే

ఆంధ్ర పాఠ స్సమాప్తః.

ఆరణ్యకంచ సమాప్తమ్.

DONATED TO
TTD CENTRAL LIBRARY

ప్రతి 1-కి రూ. అ.

యజుర్వేదసంధ్యావందనము, మూలము, సస్వరము	...	3	0
డిటా పురుషసూక్తము, శ్రీసూక్తము, ఆంధ్రటీకాతాత్పర్యము	...	0	6
డిటా ఆదికమంత్రములు	...	0	8
మంత్రప్రశ్నములు, మూలము	...	0	3
శ్రీవైష్ణవాహ్నికము, చిన్ననైజా	...	0	6
శ్రీవైష్ణవకాండప్రయోగము	...	0	6
సూర్యనమస్కారము, చిన్ననైజా	...	0	2
రుద్రము—నమకము, చమకము, సస్వరము, చిన్ననైజా...	...	0	3
రుద్రాధ్యాయము, సటీక	...	1	8
మంత్రపుష్పము, సటీక	...	0	2
యజుర్వేదసంధ్యావందనభాష్యము	...	0	12

జ్యోతిష గ్రంథములు.

అఱువది (గత) సంవత్సరముల పంచాంగము (1867-1926)	...	10	0
అష్టకవర్ణ, సాంధ్రతాత్పర్యము	...	0	4
ఆరూఢరత్నసిద్ధాంజనము	...	0	12
కాలామృతము, మేలుప్రతి	...	2	0
కృష్ణవాస్తుకాస్త్రము, అను వాస్తుసారసంగ్రహము	...	1	0
కేరళప్రశ్నము, సాంధ్రతాత్పర్యము	...	0	4
గౌళికాస్త్రము, తెనుగు	...	0	3
ఛపపన్నము, ప్రశ్నకాస్త్రము, తాత్పర్యసహితము	...	0	6
జలార్గళకాస్త్రము, ఆంధ్రటీకాసహితము	...	0	6
జాతకచంద్రిక, గోపాలరత్నాకరము, సాంధ్రతాత్పర్యము...	...	0	12
జ్యోతిషార్థవనవనీతము	...	2	0
నక్షత్రచూడామణి, చక్కనిప్రతి	...	0	6
పుష్పబంధము, సాధారణప్రతి	...	0	8

ప్రతి 1-కి రు. ఆ.

బృహద్యోగరత్నాకరము, తెనుగుపదనము	...	0	12
బృహజ్ఞాతకము, ఆంధ్ర టీకాతా వ్యా సహితము	...	3	8
మయవాస్తువు	..	0	3
భృగుసూత్రములు	..	0	6
భావార్థచంద్రిక, ఆం టీకా తా	...	1	0
సృష్టపారాశర్యము, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	1	0
లఘుతాచకము	..	0	12
వనమాల (వర్షఫణి)	..	0	4
వాస్తుసర్వస్వము	..	0	6
శకునకాస్త్రము, (శిఖనరసింహకతకము)	...	0	4
రెట్టమతకాస్త్రము, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	1	0
ముహూర్తదర్పణము, సటిక	...	1	8
మోదశస్త్రశ్చరత్నావళి, నెహాలియం అనుష్ఠించిన			
ప్రశ్నగ్రంథమునకు తెనుగు	...	0	4
సనత్కుమారగృహవాస్తువు, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	0	4
సనత్కుమారశిల్పిశాస్త్రము	..	0	4
స్వప్నశాస్త్రము	..	0	3
నర్పార్థచింతామణి	...	1	0
డిటా సటిక	...	3	8
సారాశి, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	3	8
సాముద్రికశాస్త్రము, సటిక	...	0	6
డిటా తెనుగుపద్యకావ్యము	...	0	6
హోరారత్నమాల, సాంధ్ర తాత్పర్యము	...	0	12

ఇంకను అనేక సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు, వాచకములు, నిఘంటువులు, నాగరికీగ్రంథములు మావద్ద దొరుకును.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

292, ఎన్.పి.వేడ్, మదరాసు.

